

2004. SZEPTEMBER 11

Csongrád
megyei
könyvtári
füzetek

12

1991-06-11

VKSZ45612

HKT

Felnőtt

BARTA LÁSZLÓ
PÁHI FERENC

S z e n t e s   u t c a n e v e i

SZEGED

1980

Lektorálta

HAJDÚ MIHÁLY

ISSN 0324-2374

ISBN 963 7581 22 7

BEVEZETÉS

A szentesi levéltár 1978-ban elhunyt nyugalmazott igazgatója, dr. Páhi Ferenc kórházi betegágyán beleegyezett, hogy a szentesi utcanevokről készített kéziratát a szerkesztőtől megkívánt módon átdolgozzam. E munka során sikerült feltárnom általa nem ismert forrásokat is. Az utcanévadás története című fejezet így terjedelmében megnövekedett, tartalmában gazdagodott: sok tekintetben megváltozott. A többi fejezetet egyedül készítettem. Az egész dolgozatot inkább tudom a magaménak, mint közösnek. De Páhi Ferenc kezdeményezése nélkül aligha vehetnénk kézbe ezt a könyvecskét, ezért illőnek tartom, hogy nevünk együtt legyen a címlapon.

Az utcanevék története Szentes históriájának el nem hanyagolható kútforrása. Megismerésével többet tudunk városunkról, növekszik ragaszkodásunk szűkebb pátriánkhoz, s talán többet és jobbat tehetünk érte.

Amióta - lassan már 900 esztendeje - létezik ez a Kurcparti település, lakói szívósen és elszántan ragaszkodnak ehhez a helyhez. Maga a régi falu többször is teljesen elpusztult történelme folyamán, de mint régi címerében a pálma, mély gyökereiből újra felmagaslott.

Az 1100 körül települt halászfalu lakói nyilván minden tervezett rend nélkül építették fel viskóikat a mai Kossuth tér és a régi sóház (a mai tisztasági fürdő) között a Kurca partján. A legújabb városrendezési tervek tudományos alapos-sággal készülnek. A valaha táji adottságok szerint, ösztönösen kialakuló és újjászülötő, fejlődő község mára tervszerűen épülő, sokak szerint kedves, szép alföldi város lett.

Dolgozatunk különös módszerrel mutatja be ezt a folyamatot: az utcanevék történetével óhajtja szemléltetni.

Th. Páhi Ferenc

AZ UTCANÉVADÁS TÖRTÉNETE

Eleink utcanevei
1731-1848

Sem a török időkből, sem korábbirol nincsenek olyan források, amelyekből megismerhetnénk szentesi eleink utcáit. A török kiűzése után, 1694 körül újjászerveződő és újra betelepülő község - rövidesen város - a református templom mellé építette házait, oda, ahová a tiszai ár nem érhetett el. A város új földesura, Harruckern János György segítette és szervezte Szentes benépesítését, így a lakosság gyorsan gyarapodott. Az első utcák - inkább házsorok - már a 18. század elején kialakultak: első ismert kútfőnk, Török György adószedő 1731-ben már négy házsorban szedte az adót.

Könyvecskéjében¹ házsorok szerint sorolta fel az adófizetőket (házszámok még nem voltak):

[1. sor:]	71 ház
[2. sor:]	33 ház
3. sor:	54 ház
4. sor:	172 ház
Csalibes (magányos, különálló házak):	27 ház
összesen	357 ház.

A házsorok még nem voltak a mai értelemben vett utcák. A telkek egyik szélén épültek a lakónházak, ezek alkották a sort. A telkek másik végén nem voltak házak. Így két út között csak egy házsor volt, két szomszédos házsor nem alkotott utcát. Minden házsorban lakott egy esküdő tizedes, így elég valószínűnek látszik, hogy a négy tized - később és ma is négy kerület - ebből a négy házsorból nőtt ki.

Két év múlva, 1733-ra a 4. dik sor átrendeződött: házainak nagyobb része a Külső sor 150 házát szaporította.² (Inkább nyelvészeti érdekesség, hogy az adófizetők névsorában a hagyományos nevek között ilyeneket is találhatunk: Dől Ebéd, Isten adta, Emberből lett Szőcs.)³

Szinte évről évre új házsorok alakultak. A Kurca felső folyása melletti házsortól - 1. sor, 1745-től Kurtza sor - kel ttre az első négy után felépült az Ödödik sor (ez volt

1733-ban a Külső sor), a Hatodik sor és az új Külső sor is. Kezdték benépesülni a városmagtól délre eső terület is: 1745-ben már 52 házból állt a Kis-ér mellett a Kis-ér sor.⁴ 1747-ben az Ötöd. sor és a Hatod. sor között új egység szerveződött; nem az 5. és a 6. sor egy részéből, hanem önállóan: Üstök szeg.⁵ 1749-ben a Hatodik sor után a Temető sor következett, felépült a Végső sor is. A város déli részén a Kis-ér sor után már 43 új ház emelkedett, de egyelőre nem volt utcanevük.⁶

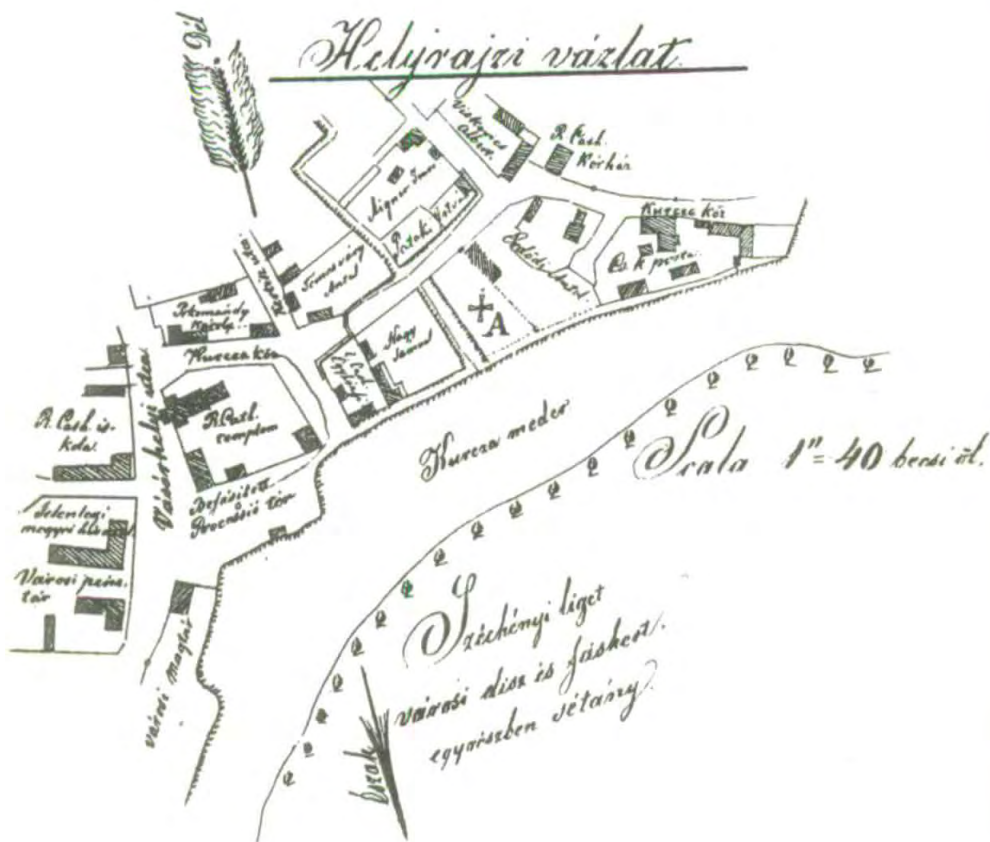
A város fejlődésének ez az a pillanata, amikor több forrás alapján rekonstruálni tudjuk Szentes képét. Az ismertetett adószedői számadásokon kívül a szentesi református egyház feljegyzéseiben (1750 előtt valamivel) leírták az akkori utcaneveket. A Kurcától számított hat sor után megnevezték a Felsőpárti sort.⁷ Egy korabeli térkép, 1752-ből, a város északi felében hét sort mutat, a déli részen, a Kis-ér mellett a Kis-ér sortól keletre négy új sort ábrázol. /A térkép nem egészen megbízható, pl. a felső templom rossz helyen van rajta./⁸

Szentes gyarapodása a 18. században szakadatlanul folytatódott. A lakosság száma az 1715. évi 1380-ról 1759-ben kb. 5000-re, 1785-ben 8996-ra nőtt.⁹ Utcává rendeződött a déli városrész eddig névtelen házcsoportja: megszületett az Újj utca,¹⁰ a város északnyugati sarkában, a Kurca partján új házcsoport alakult ki: a Révbeliek.¹¹ Néhány év múlva a lakosok - északkelet felé terjeszkedve - felépítették a Hajnal uttját.¹² A költői név nyilván azt jelenti, hogy újabb szélső utcát kellett elnevezni a keleti részen. (Ebben később is találékonyak bizonyultak a szentesiek, mert később Végső sor, Külső sor és Szélső sor is született. A déli városrészben is találkozunk új jelölésekkel: Túl a Kis Éren, Kis-Éren; Kis Völgy Parton, Kis Völgy parton; Kis Völgy Oldal.¹³

1778-ban a valószínűleg már régen használt közigazgatási helyjelölések a hivatalos ügyintézésben is szokásossá váltak. Az 1. és 2. tized alkotta a Felső Részt¹⁴ (Felsőpárt; para

Helvraji vāzlat.

Stentes December 18th 1866.

[lat.] = rész), a 3. és a 4. tized az Alsó Részt¹⁵ (Alsópárt). A két városrészt a mai főútcán húzódott mocsár választotta el. A mocsár egyúttal elválasztotta a kálvinista felsőpártiakat és a főleg betelepült katolikus alsópártiakat, sőt nyelvjárási határ is volt.¹⁶ A város házait az 1. tized 1. számától a tizedek sorrendjében folyamatosan számozták. Mivel egyre új házak és házsorok épültek, a számozást évenként újra el kellett végezni, a ugyanaz a ház esetleg évente változtatta a számát. Ez a lakosokat - talán nem is ismerték saját házsámukat - alig zavarta, mert ezek a számok csak az adószedők könyvecskéjében léteztek. A város gyors növekedésének egyik bizonyítéka, hogy 1780-ban az utolsó házsám az 1054 volt,¹⁷ 1801-ben pedig az 1765.¹⁸

A 18. század utcanevéadását áttekintve megállapíthatjuk:

- a/ az elnevezések földrajzi névhez kapcsolódtak (Kurca, Kis-ér, Kis-völgy, Üstök-szeg, temető); egy-egy földrajzi helyhez viszonyítva adták meg az utcák, házsorok nevét (Kurca, Kis-ér);
- b/ gyakorlati okok születték (adószedés);
- c/ az idők során változtak (Külső sor, Végő sor).

A 19. század első negyedében nincs nyoma az utcanevek használatának. Igaz, az adószedők és a városvezetők nem éltek velük, de a mindennapok szükséglete fenntartotta a részben régi, részben új elnevezéseket. 1828-tól 1830-ig a következő utcaneveket és egyéb helyjelöléseket találjuk:

Túl a Kis Eren, Túl a Kis-Eren (1792)
 Kis Völgy-Parton, Kis Völgy parton, Kis Völgy Oldal (1792)
 temető uttzában (1928)
 Korsós uttzáról (1828)
 Szarkás uttzáról (1828)
 Kisvölgy oldalon, Kis-völgy oldal (1828)
 Vásárszél
 Kis-érben, Kisérben (arra utal, hogy az egész 3. tizedet így hívták; ma is ez a népi neve; 1828)
 Kurtza parton (1828)
 Nagyvölgy oldal (1828)
 Gyepszelen (1828)
 Vásár utcában (1828)

Kisvölgy mellett (1828)
 a Vágó skol felé (1828)
 túl a Kis éren (1828) /20
 Nagyvölgy parton (1829)
 Ó temető mellett (1829) /21
 Vásárállás (1830) /22
 Piartz utca (1739) /23

1836-ban Szentes mezővárosa örökváltsági szerződést kötött földesuraival, a Károlyi grófokkal. Ezt 1837-ben pótszerződés követte. A földesurak átadták a városnak többek közt a földesúri és az ún. királyi haszonvételeket is.²⁴ A polgári viszonyok közé lépő város a birtokába került javakat haszonbérbe adta, jövedelmük a város váltsági pénztárába folyt be. Sajnos, éppen ebből az időből nincs áttekinthető összesítésre alkalmas forrásunk, így csak részleges képet tudunk szerkeszteni Szentes utcáiról.

1835-ben "a mondott város belső álladalma 2301 számú Ház..." vált.²⁵ Mivel a tanács megtiltotta, hogy a felszabadult városban új házat építsenek,²⁶ 1848-ban is csak 2313 ház volt.²⁷ Egy 1840-ben készült részletes térképen 66 utca látható.²⁸ (Megjegyezzük azonban, hogy akkoriban és később is nem számított utcának, ha lakóház kapuja nem nyílt rá.)

1838-ban a szentesi tanács elárverezte a város négy vendégfogadójának és harminchét kocsmájának a haszonvételét; köztük volt egy kávéház és egy kóser kocsmá is. A kocszmák némelyike később maga is utcanévadó lett (Csillag, Serkorosma, Villogó). Az árverésről készült jegyzőkönyv utcanéveket és más helyjelöléseket is tartalmaz.²⁹ Ezeket érdemes idézni:

- Az 1 ső Tizedben
   a Kurtza úton
   Keresztes uttzai
   Hanka János uttzájában
   Szarkás uttzában
   Külső uttzában
 A 2 ik Tizedben:
   Lakos Ferenc malma környékén
   Kolpaszki háza kerüiti
   A Vásár környékén belől
   A Vásár álláson
   Belog Mihály uttzáján
   Szélső két uttzán

Kis Völgy menti

A 3 ik Tizedben:

a Cath templomon aloli uttzán
a Cath. Ispotály környékén
Fehérlő körül a Kis érben
Pólya János uttzáján
Pacher úr malma körül
Az által eső gát felé [= a vele szemben
levő gát felé]

A 4 ik Tizedben:

Fő Szolgabíró uttzáján
Sarkadi János uttzáján
Mátsei Ferenc háza körül
Ór. Lakos Mihály uttzáján
Bogyi Antal uttzájában
Sídó kortsma uttzáján
Árva Antal uttzáján

A felsorolt mintegy kéttucatnyi helyjelölés tehát már nemcsak földrajzi nevekhez, hanem közismert, az utcában lakó személyekhez is kapcsolódott. Ez a névadás alkalmi és ideiglenes volt, az így adott név nem vált végleges és hivatalos utcanevvé: a lakosok rövidebb-hosszabb ideig használták, s aztán könnyű szívvel megváltoztatták, ha az élet új, jellemzőbb elnevezést igényelt.

A felsorolt utcanevekből azokat, amelyeket ottani lakosokról neveztek el, nem sikerült azonosítani. Az adólajstromokban ugyan megvannak a nevek és a házszámok, de csak egy 1861-ből származó térképpel³⁰ lehetett összevetni őket. Addig pedig többször újraszámozták a házakat, így a kísérlet sikertelen maradt.

A tartós utcarend kialakulása

1850-1870

Az abszolutizmus korában az utcarendezés elsősorban a hatalom bürokratikus gépezetének működését szolgálta. 1850. április 17-én Temesváry István, a megye császári és királyi biztosa (megye főnök) elrendelte a népszámlálás előkészítését.³¹ A népszázeírás főleg az adózás és a katonai nyilvántartás újjászervezését szolgálta. A városi tanács utasította Kocsis Pál városi mérnököt, hogy "a házak tört számait elenyésztetvén, azokat egész számokkal egyenlítettse ki; a há-

zak meg számozására szükséges tábláknak elkészíttetése építetető Tanácsnok Nyíri Józsefre bízatik, jelentése bevéart-
tn."32 A tizedbeosztás megmaradt, a számozás folyamatos
vlt, a számtáblákat fűlszegezték, a népszámlálást megtar-
tották. Szentesnek ekkor 22 147 lakosa volt.33 Sajnos, a
kormányzat nem ragaszkodott az utcanevek feltüntetéséhez.

1857-ben új népösszeírást rendeltek el. A tanács megbízta
Kocsis Pál mérnököt "a láthatatlanná vált utcai nevek" ki-
igazításával. "E munkálat után kötelességévé tétetik mér-
nök Urnak az utcák kimutatásos névjegyzékét ide bemutatni."34
A polgármester azt is elrendelte, hogy "minden városi ház-
telek és tanya a legrövidebb idő alatt tisztán olvasható
számmal ellátva legyen".35 A népszámlálás 1857 novemberében
volt. Addigra a mérnök irányításával újrafestették az utca-
névtáblákat, újraszámolták a Kurca-parti utca 1-től folyama-
tosan a lakóházakat, előbb a bel-, aztán a külterületen,
kiszégezték a házzszámokat a kapukra és a konyhaajtók fölé.
Kocsis Pál elégedetten jelentette a polgármesternek: "a vá-
ros házzszámolásának összeírását... tisztelettel bemutatom".36

Ez az összeírás, mint az előző is, csak a pillanatnyi
helyzet rögzítésére volt alkalmas. A telekmegosztások, a
régi házak lebontása, az új házak építése rövid idő alatt
szétfeszítették a rendet. Egy-egy házról azt se lehetett
tudni, hogy melyik tizedben van, de még azt se, hogy a vá-
rosban vagy a tanyák közt van-e. Szilárd és tartós utcaren-
det a Bach-korszak népszámlálása ezért nem szűlhetett.
A számláló biztosok az utcák nevét nem is írták fel az
összeíró lapokra. Szentesen ekkor - a tanyákkal együtt -
4290 ház és 26 094 lakos volt.37

A város mérnöke négy példányban készítette el az említett
összeírást. Sajnos, mind a négy elveszett. Mégis megkísérlel-
hetjük, hogy a népösszeírás melléktermékeiként készült do-
kumentumokból megszerkesszük a város utcanévjegyzékét.
Ezek a dokumentumok: 1. Páhi Ferenc jegyzete egy azóta el-
veszett iratról utcanevekkel és a névtáblák számával;38

2. a "Szentés városban létező utcák, közök és zugok neveinek összeírása" című irat (nincs rajta se kelet, se név, az utcák neve melletti szám valószínűleg a szükséges névtáblák számát jelenti; feltehetően 1857-ből való fogalmazvány)³⁹; 3. 1861-ből való (évszám nélküli, már említett) térkép; ez a legbiztosabb forrásunk, noha keletkezésének évét csak körülményes nyomozással sikerült kideríteni.

A felsorolt források felhasználását nehezíti, hogy némi eltérést mutatnak. Egybevetésük alapján azonban meg lehet közelíteni a teljes igazságot.

A felsőpárti utcanevek

Páhi főjegyzése (nem betűhív)	A jelzet nélküli irat	A térkép
Kurcsparti utca	Kurca parti utca	Kurca parti útca
Templom utca	Templom köz	Templom köz
		Iskola útca
Felsőpiac utca	Felső piarc útca	Felső piac útca
Zöldfa utca	Zöld fa útca	Zöldfa útca
	Zöld fa köz	Zöldfa köz
Kígyó utca	Kígyó útca	Kígyó útca
Serkocsma köz	Serkocsma köz	Serkocsma köz
Serkocsma utca	Serkocsma útca	Ser-kocsma útca
Keresztes köz	Keresztes köz	Keresztes köz
Kisgörgős utca	Kis görgős útca	Kis Görgős útca
Nagygörgős utca	Nagy görgős útca	Nagy Görgős útca
Kis utca	Kis útca	Kis útca
Szél utca	Szél útca	Szél útca
Iskola utca	Iskola útca	Iskola útca
Korsós utca	Korsós útca	Korsós útca
Hajnal utca	Hajnal útca	Hajnal útca
Szélső sor	Szélső sor	Szélső sor
	Pintér útca	Pintér útca
	Vásár útca	Vásár útca
Nagyvásár zug	Nagy vásár zug	Nagy Vásár zug
Kisvásár zug	Kis vásár zug	Vásár zug
Polgár zug	Polgár zug	Polgár köz
Kisposta utca	Kis posta útca	Kis posta útca
Kisvölgyparti utca	Kis völgy parti útca	Kis völgy útca
Szarkás utca	Szarkás útca	Szarkás útca
Fő utca	Fő útca	Fő útca
		Görgős útca
		Dóci köz
		Fő tér
		Vásár tér

Utcanevek az Alsópárton

Bükkös utca	Hétház útca	[név nélkül]
Galamb utca	Bükkös útca	Bükkös útca
	Galamb útca	Galamb útca
	Galamb zug	Galamb zug
Kisörvény utca	Kis Örvény útca	Kis Örvény útca
Nagyörvény utca	Nagy Örvény útca	Nagy Örvény útca
Kormány utca	Kormány útca	Kormány útca
	Kis ág útca	Kis ág útca
Nagyág utca	Nagy ág útca	Nagy ág útca
	Nagy ág köz	Nagy ág köz
	Kereszt útca	Kereszt útca
Kisérparti utca	Kis ér parti utca	Kisérparti útca
Kertész utca	Kertes útca	Kertész útca
	Kert köz	Kertész köz
	Kurca köz	Kurca köz
	Gógány sor	Gógány sor
	Szélső sor	[név nélkül]
Vásárhelyi utca	Vásárhelyi útca	Vásárhelyi útca
Őri utca	Őri útca	Őri útca
	Görbe köz	
Bogár köz	Bogár köz	Bogár köz
	Alsó piarc útca	Alsó piarc útca
	Szilfa köz	Szilfa köz
	Csillag útca	Csillag útca
	Csillag köz	Csillag köz
	Kis völgy köz	Kis völgy köz
Molnár utca	Molnár útca	Molnár útca
Nagyposta utca	Nagy posta útca	Nagy posta útca
	Felhő útca	Felhő útca
	Felhő zug	
	Felhő köz	
Kép utca	Kép útca	Kép útca
Angyal utca	Angyal útca	Angyal útca
Temető utca	Temető útca	Béke útca
Nagyvölgyparti utca	Nagy völgy parti útca	[név nélkül]
	Holló köz	
	Nagy völgy part	
	Lakos köz	Lakos köz
Örvény sor		[név nélkül]
Mentő sor		[név nélkül]
		Gyep utca

Ezt a felsorolást kiegészíthetjük két hivatalosan adott névvel. Széchenyi István halálának hírére 1860-ban a városi választmány (tanács) úgy döntött, hogy a Kurcán túli szigetet Széchenyi ligetnek, a Kurcától Kucoriig vezető utat pedig Széchenyi útnak nevezi el. A ligetben rövid idő múlva

városi kert, sétány, fürdő és vendéglő is lett. Ma is a város legszebb része.⁴⁰

A kataszteri nyilvántartás végre hivatalos használatba iktatta az utcaneveket. A házak számozása azonban továbbra is folyamatos és az utcától független volt: az utca és a házszám még nem kapcsolódott egymáshoz, ezért ez a rendszer további fejlesztésre szorult.

Az 1860-as években új házhelyeket jelöltek ki. A Kisér déli részén, az ún. Koboziban ugyanazon a számon 99 házhelyet, a szintén alsópárti Szélső soron 25 házhelyet tartottak nyilván. A felsópárti Szélső sortól keletre több új, névtelen utca keletkezett.⁴¹

Ezeket a változásokat is rögzíti az 1870. évi népszámlálás.⁴² Ennek összeíróívein feltüntették a tizedet, a házszámot és az utca nevét is; bár ez utóbbit nem mindegyiken. A tizedbeosztás megváltozott: az eddigi 3. tizedből, a Kisérből 4. tized, a 4. tizedből 3. tized lett.

A négy tized előtt Közép és Belső megjelöléssel kiemeltek négy középületet: a katolikus templomot, a paplakot, a városi magtárt (a mai járásbíróház helyén) és a megyeházát (a mai Köztársaság téren). Ezek után kezdődött a tizedek és sorszámok szerinti összeírás. Az íveken új utcanevek bukkannak fel:

- Az 1. tizedben
  - Piac tér
  - Nagypiac utca
  - Kispiac (tér)
  - Kisvölgyalj
  - Vásárszéli (sor)
  - Vas utca
  - Szarkás zug
  - Huszár köz
- A 2. tizedben
  - Kisgörgős köz
  - Kiskereszt utca
  - Selyem utca
  - Selyem köz
  - Új utca
  - Régi új osztás
- A 3. tizedben
  - Régi új osztás

Új utca
 Új sor
 Nagyvilgyi utca
 Nagyvilgy
 Temető sor
 Vásárszél
 Holló zug
 Varnyú köz
 Hattyú köz
 Nagy utca
 Régiposta utca
 Posta utca
 Malom köz
 A 4. tizedben
 Párizsi utca
 Kisér utca
 Kiséralj
 Örvényparti utca
 Nagyörvényparti utca
 Mentőgát
 Kobozó utca
 Hétházalja
 Mentő köz
 Kurca sor

Már az első pillantással számos gyanús nevet találhatunk. A piacokhoz és vásárokhöz főződő új nevek tulajdonképpen nem újak: az összeíró biztosok a lakosok bemondása alapján ugyanannak az utcának, térnek eltérő neveket adtak. Ugyanezt mondhatjuk számos másakra is (pl. Pó utca - Nagy utca, Nagyposta utca - Régiposta utca - Posta utca stb.). A sok köz és zug is sok felesleges nevet ihletett, holott legtöbbszőr csak kisebb-nagyobb beszögellések voltak. A Hattyú közt és a Varnyú közt, valamint a Párizsi utcát nyilván csak az ott lakók fantáziája szülte. Új utca tulajdonképpen csak a Vas utca, a Selyem utca és a két Új utca volt. Az elmondottakat kiegészíthetjük még egy tér alkalmi nevével: a katolikus paplak és a városi magtár közt egy 1866-ból való kéziratos térkép egy befásított területet Processió (= körmenet) térnek nevez.⁴³

Ezt az 1850-től 1870-ig tartó időszakot összegezve megállapíthatjuk, hogy az utbanévadás általános szokássá vált. Névtelen utca már alig akadt a városban, s ha igen, többnyi-

re csak azért, mert kapu még nem nyílt rá. A földrajzi eredetű nevek mellett új névtípusok is feltűnnek, viszont szinte teljesen megszűnt a személynevek használata. Még mindig az eredeti, folyamatos házszámozás volt szokásban. A tömeges házépítkezések miatt mind az utcanevek rendje, mind a házszámozás az átalakulás állapotában maradt, emiatt sürgetővé vált, hogy a városi hatóságok az "Önkényes", népi névadás helyett felülről teremtsenek rendet. Erre azonban még soká került sor.

Mindenesetre 1868-ban a városi képviselő-testület határozatot hozott a város rendezéséről és fejlesztéséről. Ez előírta az építkezési vonalak kijelölését, a zugok megszüntetését, új utcák nyitását és az addig használt fapallók helyett a téglajárdák építését.⁴⁴

Ugyanebben az évben - egy 1849. évi közgyűlési határozatra⁴⁵ hivatkozva - a képviselő-testület elhatározta, hogy a kérelmező 29 honvéd vagy örököse kap egy-egy 325 négyszögölnyi háztelket, és az ígért egy hold föld helyett száz-száz forintot. "Hogy pedig úgy az 1848/49-ik évi szabadságharcosok áldozatkészsége, valamint Szentés város közönségének irányukban tanúsított méltánylása is megörökíttessék, azon része a városnak, melyben részükre a házhelyek ki fognak jeleltetni, Honvéd utcának létszen nevezendő"⁴⁶ (ma Kádár Sándor utca; róla bizony máshol kellett volna utcát elnevezni).

Az 1906. évi nagy rendezés

Tíz esztendő telt el úgy, hogy senki sem foglalkozott az utcanévadással. 1880-ban valaki a tanács elé terjesztette javaslatát az utcák új elnevezésére⁴⁷, de indítványának sorsát nem ismerjük: az 1880. évi tanácsulési jegyzőkönyv hiányzik, a képviselő-testület pedig nem foglalkozott az ügygel.

1892. szeptember 15-én a városi képviselő-testület Burián Lajos helyettes polgármester javaslatára a 90 éves Kossuth Lajost, Szentés díaspolgárát azzal is köszöntötte, hogy határozatot hozott: "A piactér Kossuth térnek és a piactértől

a vasúthoz vezető főutca Kossuth utcának neveztesse el." Ugyanakkor elrendelték egy 1000 forintos Kossuth-alapítvány létesítését a legjobban érettségiző gimnazista számára és Kossuth arcképének megfestését is.⁴⁸

A közben készült térképek⁴⁹ csak részben rögzítik a változásokat: eddig névtelen utcák kaptak nevet: a Felsőpárton az I., II., III. és IV. Kereszt utca és a Felsőtemető utca, az Alsópárton a Gógány keresztutca, az Alsótemető utca, a Városház köz és a Villogó utca. (A Zeidra köz az 1895. évi térképen nyilván csak elírás a Zöldfa köz helyett.) Az 1895-1 térkép azonban még mindig Piac teret ír a Kossuth tér és Fő utcát a Kossuth utca helyett. 1898-ban megnyitották - de nevét meghagyták - a Nyíri közt, a Bogár köz egy részéből Páva utca lett.⁵⁰

Szentes függetlenségi párti vezetői a nagy történelmi évfordulók ünnepi közgyűlésein emlékeztek meg 1848-49. más vezetőiről is: 1899. július 31-én, Petőfi Sándor halálának 50. évfordulóján dr. Lakos Imre polgármester javasolta, hogy a képviselő-testület "a szentesi illetőségű egyetemi ifjak hazafias szellemű beadványára... mondja ki, hogy a jelenleg Őri utcának nevezett utcavonalat eszentül a nagy költő nevére Petőfi utcának nevezi..."⁵¹

Egyetlen nagy horderejű, átfogó változás történt az 1906. évi nagy rendezés előtt: 1886-ban megváltozott a házszámozás rendje.⁵² Addig folyamatosan számozták a házakat, ettől kezdve tizedenként újrakezdték. Ez volt az első lépés az utcánkénti sorszámozás felé.

Nyilván a közvéleményt fogalmazta meg a Szentesi Lap cikkírója, amikor támadta a város vezetőit az elavult utcarendszer miatt:

"Négy tizedre van a város felosztva, amelyek mindegyike bőven megfelelne a lakossága szempontjából egy-egy közepes erdélyi vagy felső-magyarországi városnak. Tessék most már megkeresni példának okáért a II. tized 363. számú házat. Úgy tudjuk, hogy már nagyon régen érvényes közgyűlési határozat

van arra nézve, hogy a házak számmal, ezt megelőzőleg pedig utcanévvel jelöltessenek meg..."⁵³

1898-ban dr. Lakos Imre polgármester egy interpellációra válaszolva megmagyarázta a késedelmeskedés okát: "az október 6-i közgyűlésen javaslat tétetett ugyan arra nézve, hogy városunk az aradi vértanúk nevéől utcákat nevezzen el, ez azonban kapcsolatos a város összes terei és utcái rendezésével és csatornázásával, s így a javaslatot be kell várni a mérnöki hivataltól. A mérnök egyéb teendői miatt a terveket még nem tudta előkészíteni".⁵⁴

1902-ben újabb interpelláció sürgette a rendezést: "a képviselő-testületnek az utcák elnevezésére és az új házszámozásra nézve régebben hozott határozata miért nem hajtatik végre?"⁵⁵

A válasz szerint a pénz megvolt rá, "a tanács azonban az ügyet nem látta eléggé előkészítettnek, ... felhívta a városi mérnököt, hogy a részletes tervet készítse el".⁵⁶

Két hónap múlva, 1903. január 28-án a képviselő-testület 16 tagú bizottságot választott az utcák elnevezésére és a házszámozás rendezésére.⁵⁷ Ez a bizottság még az év júniusában beterjesztette jelentését. A közgyűlés határozatára a tanács ezt kinyomatta.⁵⁸ Ezt a városi képviselők megkapták, de a tárgyalást ismét elhalasztották, mert a közgyűlés - igen indokoltan - térképek készítését is szükségesnek találta.⁵⁹ Végül is a térképek csak 1906-ban lettek készen. Akkorra a bizottság többször is átalakult. Balogh János elnöklétével hol a szűkebb, hol a teljes bizottság ülésezett. A több mint három év alatt bőven volt idő arra, hogy az 1903. évi előterjesztés nagymértékben átalakuljon. A végleges javaslat 1906. szeptember 24-én került a közgyűlés elé, és elnyerte a városi képviselő-testület tetszését: egyetlen ellenszavazattal fogadták el.

Az 1903. évi javaslat remek illusztrációja annak, hogyan gondolkodtak akkor a város vezető rétegei. Ezért - bár elég terjedelmes - idézzük az eredeti előterjesztést (és zárójel-

ben frjuk mellé, ha 1906-ra megváltozott).

Íme az 1903. évi eredeti bizottsági javaslat: 60

Tekintetes Képviselő-testület!

A város belterületén levő utcák és terek elnevezése és beosztásával bizattunk meg; ezen megbízatásunknak megfelelően, javaslatunkat az alábbiakban van szerencsénk előterjeszteni.

Mindenekelőtt megjegyezzük, hogy a mostani tized- illetve kerületi beosztást teljesen megfelelőnek és továbbra is meg-hagyandónak véleményezzük, a következő módosításokkal: csupán egy-két lényegtelen módosítást tartunk az ész-, a célszerűség szempontjából szükségesnek.

Igy első sorban a tized neve ezentúl kerület lesz, továbbá az I. és III. kerület közötti választóvonal helyes megállapítása tekintetében javasoljuk, hogy a most az I. kerülethez tartozó járásbírószági és ún. börtönépület, valamint a rendőrség épülete a III. kerülethez tartozzék; a két kerület közt egész hosszában a Kossuth utca legyen a határvonal. Ezen áthelyezést azért tartjuk szükségesnek, mert javaslatunk szerint a Szentháromság-szobor környékét a rendőrség épületétől egész a Nagy József házáig terjedő impozáns teret egy elnevezés alatt külön házszámozás alá önhajtjuk venni, ami természetülvihető nem volna, ha a megnevezett két épület továbbra is az I. kerülethez tartoznék. De szükséges a most elmondott új beosztás azért is, hogy az egyes kerületeket könnyű tájékozást nyújtó széles utcák határolják, és lehetőleg egyenes vonalban.

Eppen ezért helyesbítendőnek látjuk a III. és IV. kerület közötti határvonalat is akként, hogy ezt végig a mai Vásárhelyi utca alkossa, s az utca egyik oldala, s ne mint jelenleg, mind a kettő, tartozzon csak a III. kerülethez, a másik oldal pedig a IV. kerület szélső sorát képezze.

Áttérve az utcák és terek neveire, általánosságban mondhatjuk, hogy városunk utcáinak nevei a közönség előtt a legnagyobb mértékben ismeretlenek. Egy-egy utca nevét ugyan a környék lakói ismerhetik, vagy ismerték, mielőtt az utcajelző táblák megszelve és betapasztva nem lettek, de a más városrész lakója előtt ennek vagy annak az utcának neve mély titok.

Oka ennek, hogy a legújabb időkig nálunk hivatalos utca-keresztelés nem volt. Elnevezték az utcát valami feltűnőbb pontjáról, házról vagy közismert lakójáról. Természetesen azok a nevek idővel elavultak, mert megszűnt az ok, amiért az a név az utcára ragadt, s a köztudat kénytelen volt az utca nevét új fogalomhoz kötni. Így lett a Serkorcsma utcából Kispisc tér és utca vagy a Kígyó utcából Betlehem utca.

Nagyon sok utcánk van azonban olyan is, melynek egyálta-

lán nincs neve. Egy ilyen utcát azután az idegen előtt úgy megjelölni, hogy az odataláljon, nem csekély feladat, annál is inkább, mert csak tized- és házszámozás lévén, azon eligazodni nem lehet, midőn előfordul olyan algebrai állapot is, az hogy az I. tized 83. számú ház közvetlen szomszédja 784. számot visel.

Egetően szükség van tehát az utcák és terek elnevezésére és a kerületek utca szerinti házszámozására is.

Ilyen körülmények között köztudatba átmént megfelelő utcanevek hiányában kénytelen voltunk majdnem minden utcának új nevet keresni, mert az itt-ott közismertnek mutatkozó elnevezés is annyira együgyű és útszéli, hogy azt némi szépséreti érzékkel megtráni lehetetlen.

Az új nevek megválasztásánál arra fektettük a fő súlyt, hogy városunk utcái és terei egyrészt azon nagyjainak nevére kereszteltessenek el, kiknek érdemei hazánk történelmének legfényesebb lapjain vannak megörökítve, másrészt szemünk előtt lebegett nemzeti irodalmunk s művészetünk jelesei iránt tartozó kegyelet és végül amit elsősorban kellett volna említenünk - mindazok emléke, kik a városnak fejlődése, előhaladása, vagy a várost érdeklő közcélok előmozdítása, nagylelkű alapítványok létesítése körül e város közönségének háláját kiérdemelték.

Ezeknek a jeleseknek emlékét kívántuk utcáink neveinek legnagyobb részében megörökíteni, hogy lerójuk a kegyelet adóját az elévülhetetlen érdemekért.

Bár palotaszorokkal, pompás körutakkal nem rendelkezünk is, de azért nem kisebb a kegyelet, ha nádfeleles házikókkal szegett utcákat keresztelünk is el hazánk és városunk nagyjai nevére. S midőn a nagy nevek egykori viselőinek emlékét megtiszteljük, saját magunkat tiszteljük meg, tanúbizonyságot téve arról, hogy a haza s a városért szerzett érdemeket méltányolni tudjuk.

Ezek előrebocsajtása után a következőkben soroljuk fel s jelöljük meg az általunk javasolt új utcaneveket az emlékezet okáért némi indoklás mellett.

I. kerület

A Kossuth tértől a Vásár térig: Kossuth Lajos utca.

Neveztessek el a Kurcaparti utcának a Pélegyházi Török-háztól a 41. számig, vagyis a kórházig terjedő része tragikus véget ért nagyasszonyunk, Erzsébet királyné nevére. (Nem fogadták el.)

A mai Templom köz, vagyis a református templomtól az ármentesítő társulat székházáig terjedő utca Kiss Bálint utcának, Kiss Bálint református lelkész nevére, ki a szentesi református egyháznak félszázadot meghaladó ideig volt mint a buzgó lelkésze, a Magyar Tudós Társaság levelező tagja, kiváló történetíró, és régész. (Elfogadták.)

A sóháztól kezdődő s a református egyház bérházáig nyúló Felsőpiac utca, melyet közönségesen űri utcának neveznek, s 48-diki nagy idők emlékére Szabadság utcának kereszteltessék.

Kossuth Lajos szeptember havában Jókai, Vasvári társaságában ezen az utcán vonult végig a mostani Kossuth téren állott városházáig, hogy elmondja tüneményes hatású szónoklatát a szentesi néphez. A város vénei máig is úgy emlegetik: "Ezen az utcán jött be a szabadság!" (Nem fogadták el.)

A mostan Zöldfa utca, mely a Kurca-partról, a 166. számú háztól kiindulva a Kossuth utcáig, a 267. számig terjed, véleményünk szerint kettéosztandó, éspedig akként, hogy a 257. számú s a Nagy Imre esztergályos tulajdonát képező háztól a Kossuth utcáig terjedő rész alkotná az egyik utcát, s nevezetnek városunk büszkeségéről, a nagy történetíró püspökről, 1848-diki kultuszminiszterről, kinek szülőháza az utca sarkán állott, Horváth Mihály utcának, a Zöldfa utca másik része pedig a Kurca-partról a Nagy Imre esztergályos házáig, s innen a Kigyó utca 285. számú házig terjedőleg a világhíró festőművészről Munkácsy Mihály utcának. (Elfogadták.)

A jelenlegi Kigyó utca vagy közismertebb nevén Betlehem utca, mely a Kispiac tértől a Kossuth utca 415. számig terjed, nemzeti hősi, Hunyadi János emlékének szolgálna. A Kigyó utca elnevezés fenntartását nem véleményezzük, egyrészről, mert ez a nevezet soha nem volt köztudatban, hanem közönségesen a régi Betlehem kocsmáról különböztették meg, másrészt pedig a Kigyó utca elnevezését egy sokkal csekélyebb forgalmú tekerős utcának szántuk. (Nem fogadták el.)

A Kisposta utca új nevében Törs Kálmán utcának, városunk több éveken át volt képviselőjének s a kitűnő publicistának emléke volna nézetünk szerint megörökítendő. A Kisposta utca, valamint a III. kerületben levő Nagyposta utca elnevezése már rég elavult, lévén a hajdani kincstári postaépület évtizedek óta magántulajdonosok kezén. (Elfogadták.)

A Kisvölgyparti utcának a Kispiac tértől a Kossuth utcáig terjedő részének Klauzál Gáborról leendő elnevezésével tartozó kegyeleti adót ró le a város közönsége. Klauzál Gábor neve különösen hálás emlékezetébe van vésve népünknek, mert megyénk szülötte, majd táblabírája, a rendi alkotmány eltörlése előtt követe, az első alkotmányos minisztérium tagja volt, s úgy is mint kiváló politikus és szónok, elévülhetetlen érdemeket szerzett. (Elfogadták.)

A Kossuth utcai 497. számú háztól az 533. számig terjedő most névtelen utca neveztesse el Szemere Bertalan utcának, az 1848-49-diki miniszter, majd miniszterelnök nevére. (Elfogadták.)

Ezen utcában betorkolló s nem régiben megnyílt névtelen kis utca Lehel vezér nevére Lehel utcának. (Nem fogadták el.)

A vásártér annak emlékére, hogy 1849. július havában 10 000 főnyi honvédsereg táborozott ott, Honvéd térnek. (Nem fogadták el.)

A 281. számtól kezdődő s az 549. számig terjedő jelenlegi Vásár utcát Berzsenyi Dániel klasszikus költőnk nevével véleményezzük megjelölni, a Vásár utca elnevezést pedig a Jelenfi-féle vendéglőnél kezdődő s a vásártérig haladó girbe-gurba utcára átvinni. (Nem fogadták el.)

E két utcát összekötő s az 540. számú háztól 549-ig terjedő névtelen utca új nevében Béládi István emléket kívántuk megörökíteni, ki is hajdan a szentesi református hívek prédikátora lévén, szorgalmasan irogatott feljegyzéseiből tudunk egyet-mást városunk történetéből. (Elfogadták.)

Az elavult és izléstelen nevű Serkorcma vagy Kispiac téri utcát, mely a Kurcpart 163. sz. háztól kezdődőleg a Szarkás utcáig terjed, a nemeslelkű alapítóról Bartha János utcának javasoljuk elnevezni. Örökítse meg nevét azon utca, melyben lakóháza áll, hivatva arra, hogy jövőben nőnevelésünk egyik legfontosabb ágának, a női iparoktatásnak szolgáljon csarnokául. (Elfogadták.)

Ugyancsak a város egyik jótevőjének, Farkas Mihálynak nevét adtuk a mostani Serkorcma köz nevezet helyett éppen azoknál fogva, mint fentebb, ti. néhai Farkas Mihály lakóháza ezen utcában áll. (Elfogadták.)

A 221. és a 316. számú házakkal határolt Keresztes köz Bethlen Gábor Erdély nagy fejedelme emlékének volna szentelendő. (Nem fogadták el.)

Míg az ezen utcából kiinduló Kisgörgős utca báró Wesselényi Miklósról, az Unió lánglelkű bajnokáról Wesselényi utcának lenne nevezendő. A Nagygörgős utcát pedig Bocskay István, Erdély fejedelme, a vallásszabadság tántoríthatatlan védőjéről Bocskay utcának javasoljuk elnevezni. (Nem fogadták el.)

Ekként a 3 Görgős utcából kettőnek neve megváltoztatandó lenne, a harmadik a tulajdonképpeni Görgős utca nevét meghagyni véleményezzük, egyrészt, mert máig is teljesen megfelelő, másrészt pedig tekintettel voltunk arra, hogy a jövőben, ha a város valakit megtisztelni óhajt azzal, hogy nevével utcát nevez el, álljon rendelkezésre arra alkalmas hely. (Nem fogadták el.)

A Kispiac tér, illetve Serkorcma utcából kiinduló s a Dóssai-féle házig nyúló ún. Szél utca helyébe a Szűrzsabó Nagy Imre nevet hozzuk javaslatba. A Dóssai-ház és a városi óvoda közt képzett teret pedig a Kálvin térnek óhajtjuk elnevezni. Indokul szolgál az, hogy ezen utca és tér környékén kell szűkegszerűleg felépülni majdan az új református templomnak, másrészt pedig a nagyszámú kálvinista hívek óhajának teszünk vele eleget. (Elfogadták.)

A jelenlegi Pinter utca elnevezést továbbra is megtartandónak véljük. (Elfogadták.)

A Kurca-parti utca és Felső piac utca között a 160-201. számig terjedő névtelen utca a kiváló színművész, városunk szülöttéről Tóth József utcának lenne nevezendő, annyiaval inkább, mert a takaros kis utca éppen Tóth József szülőházával szemben nyílik. (Nem fogadták el.)

A következő keresztes utca, mely szintén névtelen, ugyancsak városunk fiáról, Boros Sámuel főbíróról legyen megjelölve, aki különösen az örökvalóság létesítése körül szerzett nagy érdemeket. (Nem fogadták el.)

A Nagygörgős utca 382. sz. háztól a Szarkás utca 729. sz.

házig terjedő névtelen utca Garai János költőnk nevét viselje. (Nem fogadták el.)

Végül a 747-685-ig terjedő ugyancsak névtelen köz Pacsirta utcának kereszteltessék. Az ezen utcába torkolló hosszú köz még ezután kerül szabályozás alá, így ezt addig névtelennek hagyni javasoljuk. (Nem fogadták el.)

A Kurca-parti utcának a kórháztól a város végéig terjedő részét továbbra is Kurca-parti utcának javasoljuk meghagyni, ugyanazon indokból, mint a Görgös utcánál előadtuk. (Elfogadták.)

A Szél utcából kiinduló ún. Kiss utca nagy Bercsényi Miklós, II. Rákóczi Ferenc fővezére nevére nevezessék el. (Nem fogadták el.)

II. kerület

Városunk legrendezettebb kerületének utcáit a következő nevekkel javasoljuk ellátni.

Az I. és II. kerületet elválasztó Szarkás utca neve legyen II. Rákóczi Ferenc utca. Eppen 200 éve annak, tek. képviselő-testület, hogy II. Rákóczi Ferenc fejedelem kihúzta kardját az ország jogainak védelmére.

Megdobbán a szívünk az ő legendás nevének hallatára, s elszáll fohászuk a távol idegenben porladó szabadsághős sírjához. Kegyeletesebb ténnyel nem adózhatnánk emlékének, mint azzal, hogy a 200. éves évforduló alkalmából nevéből nevezzük el ezt a gyors fejlődésnek és szépülésnek indult utcát. (Elfogadták.)

Az 1903-ik év azonban nem csak Rákóczi Ferenc felkelésének 200-ik évfordulójáról nevezetes, de arról is, hogy október 17-én lesz a haza bölcse, Deák Ferenc születésének 100 éves évfordulója. Eppen ezért indítványozzuk, hogy ha megörökítettük a 300 éven át tartott nemzeti ellenállás hőseinek nevét, örökítsük meg annak a férfinak az emlékét is, ki a haza és uralkodó család közötti évszázados viszályt bölcsességével kiegyenlítette. Javasoljuk tehát, hogy az úgynevezett Iskola utca Deák Ferenc sugárútnak nevezessék el. (Elfogadták.)

A következő ún. Korsós utca Arany Jánosnak, a kiváló költőnek nevét viselje. A Korsós utca nevezet megszüntetendő, mert semmi ok sincsen, hogy úgy nevezessék, s miután ugyanezen kerületben van Korsós sor is, melynek nevét meghagyandónak tartjuk, a két egyforma név zavarra és tévedésekre adna alkalmat. (Nem fogadták el.)

A jelenlegi Hajnal utcát szintén egyik költőnk emlékének szántuk. Az Örök szép virág- és népregek halhatatlan költőjének, Tompa Mihály emlékének, míg a következő, úgynevezett Szélső sort a magyar regényírás atyamesteréről Jókai Mór utcának kereszteltük el; ifjú, öreg, szegény és gazdag egyaránt rajongással olvassa, - ha nem, mint a márciusi nagy napok vezéralakja ezt a megtiszteltetést méltón kiérdemelte. (A Jókai utcát elfogadták, a Tompa Mihály utcát nem.)

A Szélső sor elnevezés feltétlenül törölendő, mert hiszen azóta már a negyedik utca van épülőfélben, mióta azt Szélső

sornak elnevezték.

A következő utca Honvéd utca, a szentesi 48-as honvédek nevére neveztetett, maradjon is meg neve időtlen időnkig. (Elfogadták.)

A Honvéd sor nevezetű szélső sor az új telekosztás folytán utca jelleget vesz fel, így a Honvéd sor elnevezés többé nem megfelelő. Ezen utcát Irányi Dániel nevére óhajtjuk elnevezni. Véleményezzük tehát, hogy ez az utca Irányi Dániel utcának neveztesse. (Nem fogadták el.)

Az új telepen a telkek már kiosztottak, s ide a tova fel is épül, gondolkodnunk kell tehát az ott kijelölt Hosszú utca elnevezéséről is.

Ennek a telepnek létesülése, lakóinak boldogulása Cicatricis Lajos alispán nevéhez van fűzve. Ő volt az, aki buzgalomával, agitációjával, állami segély kieszközölésével megvalósította ennyi szellemcsalád vágyát, hogy szerezhettek egy kis házat, melyet tulajdonukul mondhatnak. Méltányosnak tartjuk hát, hogy az utca alkotójának nevét viselje, s ezért indítványozzuk, hogy Cicatricis utcának neveztesse. (Elfogadták.)

Ezen kerület keresztutcáit a vásártér felől kezdődőleg, s Szarkás utcától a város széléig a következőképpen javasoljuk elnevezni. A mostani Serkocsa utcának II. kerülethez tartozó részét Kazinczy utcának, Kazinczy Ferenc költő, s a magyar nyelv újjáalkotójáról. (Nem fogadták el.)

A Temető utcát a Hymnus szerzőjéről Kölcsey utcának. A Temető utca név látszólag még megfelelő lenne, azonban a felsőpárti róm. kat. temetőnek közegészségügyi szempontból leendő kihelyezése maholnap aktuálissá válik, mely esetben a Temető utca név is el fog avulni. (Nem fogadták el.)

A következő keresztutca hosszadalmas nevén Patika utca, új nevéül a környék lakóinak óhajára a Dósei Molnár utca nevet adtuk. Dósei Molnár Mihály nevére, kinek lakóháza ezen utcával szemben áll. (Elfogadták.)

A 38. számtól 806. számig terjedő névtelen utca Kisfaludy Károly költő és színíró nevére neveztesse el. (Nem fogadták el.)

Míg az utána következő szintén névtelen utca báró Jósika Miklós regényíró nevét viselje. (Nem fogadták el.)

A Felsőpárti szélső keresztutca hosszadalmas nevét viselő utca egész terjedelmében Erkel Ferenc, a magyar opera megteremtőjéről, a kitűnő zeneszerző nevére kereszteltesse el. (Nem fogadták el.)

A mentőgát melletti szélső sor, miután nincs kilátás arra, hogy ott valaha utca keletkezzék, maradjon továbbra is Szélső sor név mellett. (Nem fogadták el.)

A róm. kath. temető melletti Korsós-telep neve Korsós sor legyen. (Elfogadták.)

III. kerület

Jelentésünk elején mondtak értelmében kiigazítandó kerületi beosztás alapján a járásbíróság és rendőrség épülete közt kezdődő s a Nagy József-féle házig terjedő nagy teret

a keresztény magyar állam megalkotójáról Szent István térnek javasoljuk elnevezni. Ez a tér most névtelen, használjuk ugyan rá a Szentháromság tér elnevezést a háromság-szoborról, de éppen úgy nevezhetnénk Szent János térnek is, mert az már régebben áll ott. Ezért találtuk megfelelőbbnek, ha ezt a teret, melyen három status [szobor] is van, szent királyunk nevére jelöljük; eleget óhajtván tenni ezzel a róm. kat. hívek vallásos érzületének is. (Nem fogadták el.)

A már korábban előadottak szerint a Vásárhelyi utca egész terjedelmében határvonalat képezne a III. és IV. kerületek között. Tekintettel azonban ezen utca rendkívüli hosszúságára, indítványozzuk, hogy kétfelé osztassák, és pedig akként, hogy az első részét alkotná a róm. kat. templomtól bezárólag a 44. számig, vagyis Lakos-ártézi kútig terjedő utca. Ennek nevében Vörösmarty Mihály nagy költőnk, a magyar eposz mesterének, ki Csongrád vármegye táblabírája volt - emlékének hódolnánk szívesen, hogy Vörösmarty utcának nevezzük. (Nem fogadták el.)

A 44. számtól a város végéig terjedő részt pedig a mostani Vásárhelyi utca elnevezés alatt meghagyni véleményezzük, részben a viszonyosság elvéért, mert Hódmezővásárhely városában is a város szívébe vezető nagy utca Szentes utca nevet visel, másrészt pedig a netán későbbi utcakeresztelésnek alkalmas helyet kívánunk engedni. (Elfogadták.)

A jelenlegi Petőfi utca elnevezést természetesen továbbra is fenntartandónak véleményezzük. (Elfogadták.)

Ezen utcából kiinduló s a főgimnáziumig nyúló névtelen utcát, tekintettel arra, hogy szembe is, oldalt is iskolák vannak, iskola utcának javasoljuk elnevezni. (Elfogadták.)

A 125. számú háztól a 171. terjedő, újonnan nyitott szűk utca neve Keskeny utca legyen, hogy ezt a nevet valaha meghazudtolja, nemigen van rá kilátás. (Nem fogadták el.)

Ezen utcából kiinduló s az új baromfipiacig vezető s a közeljövőben szabályozás alá kerülő részben Bogár köz nevezett utcát Páva utcának nevezzük. (Elfogadták.)

Ezen utcából kétfelől is nyúló közöket egyelőre névtelenül hagytuk, mert a szabályozás keresztülvitele után fog kitűnni, hogy egyáltalán lesz-e házszám ezekben az utcákban, s szükség-e az utcanév. (Elfogadták.)

A Kossuth utcától a 177. számig terjedő Alsópiac utca vagy közismertebb néven Patika utca új elnevezésével ismét hálás kegyeleti ténnyt gyakorol a város közönsége, ha ennek az utcának egykori lakójáról - ki a legnemesebb célra, az árvák és elhagyottak védelmére tett fejedelmi alapítványával tette emléket felejtethetlenné - Sarkadi Nagy Antal utcának nevezi el. Az Alsópiac utca vagy Patika utca elnevezés törlendő, mert a piac ez utca végén már nincs, patika pedig idestova már hat lesz, s ha ez a név megmaradna, félreértésekre adna okot. (Elfogadták.)

A mai Csillag utca a 247. számig az első magyar felelős miniszterelnök, Battyány Lajos vértanú emlékének szenteltesse. (Nem fogadták el.)

A Csillag utca elnevezést szintén megszüntetendőnek tart-

juk, mert ugyanezen kerületben van egy széles utca, mely a Csillag köz nevet viseli, erre a helyre akarjuk átvinni a Csillag utca nevet. (Elfogadták.)

Az első kerületből átnyúló Kisvölgyparti utca új nevében Simonyi Ernőnek, Szentés város volt nagynevé képviselőjének, a függetlenségi eszmék lelkes bajnokának emlékét óhajtjuk megörökíteni, midőn ezt az utcát Simonyi Ernő utcának javasoljuk elnevezni. (Elfogadták.)

A Kisvölgyparti utca elnevezést egész hosszában megváltoztatni javasoljuk, mert hiszen az utcák szabályozása folytán ez a név már elvesztette a helyhez illő voltát. (Elfogadták.)

A Nagyposta utcának a 290. számig terjedő hosszabb része az aradi gólgóts hőseiről 13 vértanú utcának legyen elnevezve. Tudjuk, hogy szabadságharcunk e hősoái nevét külön-külön kellett volna megörökítenünk, sajnos azonban, ehhez elegendő és méltó utcával nem rendelkezünk; mert hiszen mindnyájan egyformán szenvedtek mártíriumot a hazáért. De különben is a 13 vértanú neve nem név többé, hanem fogadalom, mely kifejezi nemcsak a dicsóult 13-nak nevét, de magában foglalja egy szomorú korszaknak minden szenvedését. (Nem fogadták el.)

A Nagyposta utca kettéválasztását annak hosszúsága s az utca megtérése indokolja. A rövidebb résznek új elnevezését - miután már az I. kerület tárgyalásánál előadtuk, hogy a Posta utca elnevezés mint elavult megváltoztatandó - később adjuk elő.

A most elkeresztelt utcának 348. számmal kezdődő s Szilfa köz nevet viselő görbe utcát alakja után Kígyó utcának neveztük el. (Nem fogadták el.)

Ugyancsak a tizedkútnál kezdődő s állítólag Angyal utca nevet viselő utcának a 449. sz. házig terjedő részét Bálint László utcájának javasoljuk elnevezni Bálint László, városunk jó emléke volt polgármesteréről, kinek lakóháza ezen utca végső számát képezné. E környék lakóinak óhaját teljesítjük ezen javaslatunkkal, de máskülönben is Bálint László neve még élénk emlékezetében van városunk közönségének. (Elfogadták.)

A vásártérnél kezdődő s az 544. sz. házig terjedő, Béke névvel ellátott utcát a szigetvári hőse emlékére Zrínyi utcának szántuk. Nem hisszük ugyan, hogy a Béke utca elnevezés közkeletű volna, de még ha az is, teljesen indokolatlan elnevezés, s így megszüntetendőnek tartjuk. (Elfogadták.)

A most említett két utcát összekötő s az 514-523-ig terjedő névtelen síkutat, azért, mert abba kocsival behajtani nem lehet, Gyalog utcának kereszteltük. (Elfogadták.)

A következő, úgynevezett Nagyvölgyparti utca elnevezés helyett Thököly Imre a szabadsághős fejedelem emlékére a Thököly utca nevet hozzuk javaslatba. (Nem fogadták el.)

A Nagyvölgyparti utca elnevezés ezen utcánál meg nem maradhat, mert közvetlenül a Nagyvölgy partján is van egy sor ház, mely az utca szerinti számozással külön házszámozásra tart igényt. Erre a házorra tényleg ráillik a Nagyvölgy utca elnevezés, ugyanazért véleményezzük, hogy a Nagyvölgy

utca név ezen sor házra vitessék át. (Elfogadták.)

Újra visszamenve a Vásárhelyi utcáig, az itt kezdődő s a 283. számig terjedő Szilfa köz, illetve névtelen utcát Csillag Lakos István utcának kereszteltük el, megörökíteni óhajtván annak nevét, ki nagylelkű adományával városunk háláját érdemelte ki. A Szilfa köz név megváltoztatandó, mert hiszen lehetett, de jelenleg egy szilfa sincs ebben az utcában, tán még a környéken sem. (Nem fogadták el.)

A Vásárhelyi utca 105. számától a 249. terjedő Csillag köz általánosan ismert és használatban levő elnevezést Csokonai Vitéz Mihály utcának javasoljuk elnevezni. (Nem fogadták el.)

De már a 336. számnál s a 629. számig terjedő s Villogó nevet viselő utca új nevével szabadságharcunk lángeszét hadvezére, Bem tábornok nevét tiszteljük meg: az ártézi kút környékét pedig Bem tábornok térnek nevezzük el. (Nem fogadták el.)

A Villogó név közismert ugyan, de nagyon útszéli, s annak az ismeretes korcsmának tetején alkalmazott villogó ma már nem is villog. (Nem fogadták el.)

A Csillag közből kiinduló s a 216. számtól 304. terjedő ún. Molnár utca Báthori Istvánról, Erdély s Lengyelország nagy fejedelméről legyen elnevezve. (Elfogadták.)

A Nagyposta utcának 314-336. terjedő kisebbik része új nevéül báró Eötvös József nagy írónk és költőnk, az első felelős minisztérium/tagja, majd később a magyar népoktatás nagynevű reformátora nevét választottuk. (Nem fogadták el.)

Véleményezzük továbbá, hogy a 404. számtól kiinduló s a város széleiig terjedő Kép utca neve Alkotmány utca névre változtassék. A Kép, valamint a Posta és Molnár utcák nevei már elavultak, s a közhasználatból kikoptak, úgy azok eltörrendők. (Elfogadták.)

A 485. számtól 497. számig terjedő utcát Komárom várának zseniális védőjéről, a hős 48-as tábornokról Klapka utcának javasoljuk elnevezni. (Nem fogadták el.)

A kerület szélső névtelen keresztutcaja, mely a IV. kerületbe is átnyúlik, viselje a magyar vitézség kitűnő mintaképeinek, Kinizsi Pálnak nevét. (Nem fogadták el.)

Végül a 305. számtól 432. terjedő szintén névtelen utca a hazai jogtudomány styamesteréről Verbőczy utcának neveztesse. (Elfogadták.)

A mai Cigány sor elnevezése továbbra is megfelel, azt meg hagyandónak véljük, legfeljebb a sor helyett a telep elnevezést javasoljuk elfogadni. (Nem fogadták el.)

IV. kerület

A IV. kerületben foglalt utcák elnevezésében különös tekintettel kellett lennünk arra, hogy a túlságos hosszú és tekerős utcákat lehetőleg célszerűen szétdaraboljuk. Ebből kifolyólag mindenképp megállapítottunk egy választó vonalat, mely az utcák terjedelmét határolni fogja. Ez a választóvonal az úgynevezett Kereszt utca, mely a Vásárhelyi utcától az 590. számig terjed. Elsősorban is tehát ennek az ut-

cának javasolunk nevet, miután a Kereszt utca elnevezésnek helye lehet két utca között, de nincs értelme akkor, mikor tíz utcát szel keresztül. Neveztessek el ezen utca a honalapítás emlékére a honalapító nevéől Árpád utcának. (Nem fogadták el.)

Ezen utcára merőleges a a róm. kat. templomtól kiinduló jelenlegi Kertész utca a 24. számig bezárólag nagy királyunk, csodátevő Szent László emlékére Szent László utcának neveztessek.

Ez az utca végig be van már építve, a a kertek felparcellálva, így a Kertész név meghagyására nincs ok. (Nem fogadták el.)

A következő, úgynevezett Kisérparti utcának a Kereszt utcáig terjedő része a korán elhunyt vasminiszter nevéől, ki az ipar, kereskedelem, közlekedésügy terén halhatatlan nevet vívott ki, Baross utcának neveztessek. (Nem fogadták el.)

A Nagyörvény utcának a Kereszt utcáig terjedő részének új nevében Szentes város volt földesurának, a hazafias gróf Károlyi családnak, a róm. kat. egyház volt kegyurának nevét örökíttettük meg emlékezet okáért, midőn ezt az utcát Károlyi utcának javasoljuk elnevezni. (Nem fogadták el.)

A 647. számtól a 698. számig terjedő ún. Nagyág utca új nevét Toldi utcának véleményezzük megváltoztatni, a híres-nevezetes Toldi Miklós nevéől. (Elfogadták.)

Az itt felsorolt három utca, az ún. Kisérparti, Nagyörvény, és Nagyág utcák nevét megváltoztatandónak tartjuk, mert a Kisér elnevezés az egész kerületre alkalmazható, és alkalmaztatik is közönségesen. A Nagyörvény utca pedig javaslatunk szerint 3 részre lesz felosztandó, a csak a harmadik, a tényleg a Nagyörvény közelében lévő része lenne változatlanul hagyandó, a másik két rész pedig új névvel ellátandó; a Nagyág utca elnevezésével kétközben vagyunk, hogy a Kiság utcával szemben helyes megkülönböztetést kifejező nevet meghagyjuk-e. Annnyival is inkább, mert a Kiság utca elnevezést egyelőre továbbra is fenntartandónak véleményezzük. (Nem fogadták el.)

Amíg tehát a Kisér-parti elnevezés helyébe a kegyelet diktálta Baross nevet, a Nagyörvény utca helyett a Károlyi nevet feltétlenül ajánljuk, addig a Nagyág utca nevének továbbra is meg- vagy meg nem hagyását a tekintetes képviselőtestület választására bízuk. (Nem fogadták el.)

A 105. számtól kiinduló Kormány utca nevét, miután ez az elnevezés semmiféle helyi vagy más vonatkozással nem bír, eltörölnöndőnek tartjuk, a helyébe báró Kemény Zsigmond kiváló politikus, a nagy regényíró és publicista nevét megörökítő báró Kemény utca elnevezést ajánljuk. (Nem fogadták el.)

A 107. számtól 737. húzódo Kisörvény utca nevét sem javasoljuk meghagyni, mert szemben a Nagyörvény utca névvel tévedésekre és félreértésekre adna okot, miért is az egyforma nevű utcák neveinek meghagyását lehetőleg kerülni igyekeztünk, éppen ezért a Kisörvény utca nevét is törölni a helyébe a Szondi utca elnevezést javasoljuk elfogadni, Drégely hős védőjének, az önfeláldozó hazaszeretet mintaké-

pének emlékéiről. (Elfogadták.)

A 726. számú háztól a 756. számig nyúló Galamb utca nevét továbbra is meghagyni véleményezzük. (Nem fogadták el.)

Ezen városrész legszélső utcáját, a Bürkös nevezetű utcát az 1830-as évek reformeszméinek lelkes harcosáról, az alsótábla kiváló alakjáról Nyáry Pál utcának véleményezzük elkeresztelni. A Bürkös dísztelen és izléstelen elnevezést törrendőnek tartjuk. (Nem fogadták el.)

A IV. kerület ezen részben lévő keresztutcák új nevét az alábbiakban soroljuk fel.

A Szent János szobrától a 105. számig terjedő, s a Kurca partján elhúzóódó sorházat, mely jelenleg névtelen, a szemben fekvő Széchenyi ligetről Liget sornak ajánljuk elnevezni. (Nem fogadták el.)

A plébániától a 107. számig terjedő részét a mostani Kurca köznek a róm. kat. egyház patrónájáról Szent Anna utcának, a 107. számtól végig továbbra is Kurca köznek. (Végig Szent Anna utca lett.)

A 8. számtól a 638. terjedő Kertész köz nevezetű utcát Király utcának. A 665-769-ig terjedő, a Nagyág utca folytatását képező utcát, mely azonban a Nagyág utcával egy elnevezés alá az utca törés folytán nem hozható, Eger vára hős védőjéről Dobó utcának javasoljuk elnevezni. (A Dobó utcát elfogadták, a Király utcát nem.)

A Kereszt utca túlsó részén lévő utcákat, és pedig:

a 25. számtól az 54-ig terjedő s a Kertész utca folytatását képező utca nevében Vasvári Pálnak, a márciusi nagy napok kiváló alakjának, vértanúhalált halt szabadsághősnak emlékét óhajtjuk megörökíteni. (Nem fogadták el.)

A 135. számtól a 170-ig terjedő utca pedig nagy nemzeti királyunk, igazságos Mátyás nevét viselje. (Nem fogadták el.)

A 417. számtól a 437-ig nyúló és a Nagyág utca folytatását képező utca Guyon Richárd, szabadságharcunk hős tábornoka emlékének szolgálgjon. (Nem fogadták el.)

A 419. számtól a 462. számig terjedő Kereszt utca pedig Czecc tábornok, szabadságharcunk maig is élő vitéz nevével jelöltessék, annnyival inkább, mert Czecc tábornok testvére a múltban városunk lakosa volt, s annak látogatására több ízben tartózkodott falai között. (Nem fogadták el.)

Az ezen utcából nyúló s a város végéig terjedő utcának nevéül a Thür tábornok utca elnevezést hozzuk javaslatba. (Nem fogadták el.)

Az ezzel párhuzamosan terjedő három, szintén névtelen utca nevéül pedig a Liliom, Szegő és Rózsa utca neveket ajánljuk. (Részben elfogadták.)

Míg az 504. számtól az 555. számig, illetve az 560-ig terjedő szintén névtelen hosszabb utca Csányi László, a 48-49-diki idők kiváló alakja s később vértanúhalált halt hazafi nevével jelöltessék meg. (Nem fogadták el.)

Az 561. számtól kezdődő s eredetileg hét házból állott külön telep viselje ezután is a Hétház nevet. (Elfogadták.)

A mai Gógány sor elnevezést szintén változatlanul fenntartandónak véleményezzük. (Elfogadták.)

Eppen így a 341-363-ig terjedő s a Nagyörvény utca egy ré-

azét alkotó-utcarész nevét is annyiival inkább, mert ez az utca legközelebb esik az úgynevezett Stammer-Örvényhez. He-lyesebbnek tartjuk azonban, ha az utca nevétől a nagy jelzőt elhagyjuk, s ekként az utca neve csupán Örvény utca lenne. (Nem fogadták el.)

Tekintetes Képviselő-testület! Az elmondottakban foglaltuk össze a város utcáinak és tereinek új, úgy a város méltóságá-hoz, mint a hazafias lakossághoz illő elnevezéseket. Körül-tekintéssel választottuk meg ezeket a neveket, s különös figyelemmel voltunk arra, hogy névsorunk teljes legyen, nehogy kimaradjon abból egynek is a neve, aki érdemeinél fogva méltó arra, miszerint neve és emléke a város egyik utcája nevében megörökíttessék. Mindazonáltal megeshetett, hogy feledé-kenységből kihagytunk egy vagy mást, de javaslatunknak ez a gyarlósága a tek. képviselő-testület körültekintő figyelme folytán könnyen helyrehozható, amennyiben több utcát fenn-tartottunk eredeti nevével a netáni későbbi kereszteléseknek, továbbá némely hosszabb utca, mint a mai Serkorcsmá utca stb. eldarabolásával s több elnevezés alá vonásával a hiányt pó-tolni s javaslatunk keretébe fel nem vett névnek megfelelő helyet lehet kijelölni.

Szükségesnek látjuk itt felemlíteni, ami talán e javaslat tárgyalásánál is feltűnt már, ti. a legnagyobb magyar, Széchenyi Istvánról miért nem neveztünk el utcát. Oka annak az, hogy ezt a nevet viseli városunknak, de büszkén mondat-juk, az Alföldnek legszebb útja, az ún. Kongó út, ezt a ne-vet viseli továbbá hivatalosan a túl a Kurca is. A Kongó utat s a túl a Kuroát pedig tartjuk egyenértékűnek városunk falai közt fekvő bármelyik utcával, éppen ezért ehhez a helyekhez (így!) kötöttük továbbra is Széchenyi nevét, s re-méljük, hogy a tek. képviselő-testület is ezen álláspontra fog helyezkedni, ugyanazért még alternatívával sem állunk elő. Természetesen az új elnevezések helyszíni fogamatatosí-tása alkalmával úgy a Széchenyi út, mint a liget megfelelő felíratokkal illetve táblákkal látandó el.

Az utcajelző táblák felíratainak megszerkesztésénél külön-sen figyelemre méltónak látjuk, hogy a teljes név kifras-sék a táblákra, kivéve ott, ahol az elnevezés annyira közis-mert, hogy névcserétől nem kell tartani. Kifrandó lenne te-hát ekként: Bethlen Gábor utca, Wesselényi Miklós utca, Bartha János utca, Mátyás király utca, stb., viszont egy név-vel lenne szerkesztendő: Kálvin tér, Károlyi utca, Bem utca stb.

Az előbbiekhöz képest a Kossuth utca is helyesebben Kossuth Lajos utca felíratot kapna.

Mielőtt javaslatunkat berekesztendők, s a tek. képviselő-testület bírálata alá bocsátaránk, azon kérésünket terjeszt-jük elő, hogy ha a tek. képviselő-testület a jelentésünk ele-jén általánosságban mondottakat magáévá teszi, az egyes utca-neveket javaslatunk értelmében minél kevesebb változtatással szíveskedjék elfogadni, mert félős, hogy ha a nevek össze-

cseréltetnek és megváltoztatnak, akkor majd kimaradnak a sorból olyanoknak a nevei, kiknek emléke a megörökítésre feltétlenül méltó, viszont helyt foglalnak olyan nevek, melyeknél méltóbbat és érdemesebbet, jobbat vagy szebbet találtunk vagy találhatnánk.

Ezek után javaslatunkat a tek. képviselő-testület jóakaró figyelmébe ajánlva, vagyunk Szentesen, 1903. évi június hó tisztelettel

Az utcák elnevezésére kiküldött bizottság

Az 1906. szeptember 24-i közgyűlés - mint már említettük és jeleztük - már egy jócskán átfogalmazott előterjesztést fogadott el. Mindössze egy kiegészítést tett: Kristó Nagy Istvánról és Stammer Sándorról is utcát kell elnevezni. A városi tanács megkapta a teljes dokumentációt, hogy végrehajthassa a képviselő-testület határozatát.⁶¹

A várost az eddigi négy tized némi módosításával négy kerületre osztották. A felsőpárti I. és II. kerületet a Kossuth utca - eddig Fő utca - választja el az alsópárti III. és IV. kerülettől. Az I. és a II. kerület között a Rákóczi Ferenc utca - eddig Szarkás utca - a határ. A III. és IV. kerület között pedig a Horváth Gyula utca - eddig Vásárhelyi utca - és a Vásárhelyi utca (ma Lenin út) húzódik. A házak minden utcában eggyel kezdődő sorszámot kaptak, a Kossuth térhez képest a bal oldaliak páratlan, a jobb oldaliak páros számot. A terek közül csak a Kossuth tér és a Rákóczi tér - eddig Vásár tér - házait látták el sorszámokkal, a többi tér házait továbbra is az oda befutó utcákhoz számították. Így:

az I. kerületben	39 utcában	886 házat,
a II. kerületben	17 utcában	1092 házat,
a III. kerületben	37 utcában	621 házat,
a IV. kerületben	38 utcában	425 házat,
az egész városban	123 utcában	3024 házat számoztak meg.

(A négy kerület utcáit összeadva 131 jön ki, de közülük 8 több kerülethez tartozik egyszerre.) Az utcatablákat és a házszámokat kifüggesztették, és a lakosoktól behajtották a táblák árát. Aki nem fizetett, annál foglaltak - ha volt mit.

(Az abszolutizmus idején a város fizette a rendezés minden költséjét.) 1907. december 12-én a városi tanács tudomásul vette a házszámozás befejezését.⁶²

A korabeli források - először a szentesi utcanevek történetében - ugyanezt tartalmazzák. A határozathoz csatolt térkép⁶³ egyike a rendezés hivatalos dokumentumainak. Egy 1908-ból való kéziratos könyv⁶⁴ kerületenként betűrendben sorolja fel az utcákat, sorszám szerint a házakat, a tulajdonos nevét, az 1907. évi régi házszámot, a birtokív és a kataszteri részlet számát. (Ez a könyvecske a szentesi utcanevek legbecsesebb kútfői közé tartozik, mindenesetre a legtöbb tényt ez közli.) Forrásaink segítségével pontos felsorolást adhatunk.

Szentes utcanevei 1906-ban itt következnek:

I. kerület

Babós utca
Bartha János utca
Batthyány utca
Béládi utca
Bocskai utca
Boros utca
Borza utca
Céhház utca
Debreceni utca
Farkas Mihály utca
Br. Harruckern utca
Hékédi sor
Jövendő utca
Kálvin tér
Kígyó utca
Kiss Bálint utca
Kisgörgős utca
Klauzál utca
Kossuth tér
Kossuth utca, páros oldal
Kölcsöy utca
Könyök utca
Kriszta Nagy István utca
Kurca-parti utca
Mecs Balogh utca
Nagygörgős utca
Nyíri utca
Pintér utca
Pólya utca

Rákóczi utca, páratlan oldal
Rákóczi tér
Rúzs Molnár utca
Sajó köz
Szemere Bertalan utca
Szűrszabó Nagy Imre utca
Tóth József utca
Tűrs Kálmán utca

II. kerület

Bercsényi utca
Cicatricis utca
Deák Ferenc utca
Dóssai Molnár Mihály utca
Hékéd sor
Honvéd utca
Jókai utca
Korsós sor
Kunszentmártoni utca
Mikecz utca
Munkás sor
Rákóczi tér
Rákóczi Ferenc utca, páros oldal
Szalai utca
Szeder Imre utca
Széchenyi utca
Wesselényi utca
Vörösmarty utca

III. kerület

Alkotmány utca
Andrássy utca
Bálint utca
Béke utca
Cigány sor
Csillag utca
Daru utca
Dózsa köz
Erzsébet tér
Fogoly utca
Gyalog utca
Horváth Gyula utca, páratlan oldal
Iskola utca
Káta utca
Keresztes utca
Kossuth tér
Kossuth utca, páratlan oldal
Lakos utca
Luther tér
Nagyvölgy sor
Pataki zug
Páva utca
Petőfi utca

Rákóczi tér
 Sarkadi Nagy Antal utca
 Sarló utca
 Simonyi Ernő utca
 Szilfa utca
 Temető utca
 Tyúkpiac tér
 Új utca
 Varró utca
 Vásárhelyi utca, páros oldal
 Vecseri utca
 Verbőczy utca
 Villogó utca
 Zrínyi utca

IV. kerület

Árpád utca
 Báthori utca
 Dobó utca
 Epres sor
 Erzsébet tér
 Farkas zug
 Gergely utca
 Gógány sor
 Horváth Gyula utca, páros oldal
 Huszár utca
 Kalpagos utca
 Kasza utca
 Kéreg utca
 Kis utca
 Kisér utca
 Kishát utca
 Kökény utca
 Kötő utca
 Lőrinc utca
 Mentő utca
 Mentő sor
 Nagyörvény utca
 Nyíri köz
 Örvény sor
 Pacsirta utca
 Pipacs utca
 Rozgonyi utca
 Rózsa utca
 Sáfrán Mihály utca
 Soós utca
 Stammer Sándor utca
 Szegfű utca
 Szent Anna utca
 Szondi utca
 Toldi tér
 Toldi utca
 Toldi köz

Úrge sor
Vás. utca
Vásárhelyi utca, páratlan oldal
Kishát (utcanév nélkül 6 ház)

Az 1906. évi nagy rendezés szerencsés időszakban folyt le. Nagyjából egybeesett néhány új lakótelep kiosztásával és építésével, a szilárd burkolatú utcák és járdák gyors szaporodásával, az utcai villanyvilágítás bevezetésével. Megkönnyítette a később építendő új telepek, városrészek rendezését, a felszíni és föld alatti csatornahálózat tervezését és megvalósítását.

Elvi szempontból is fontos tett volt. Végre összekapcsolta az utcákat a házsámokkal, a számokat hosszú időre rögzítette. Ezt az új rendszert úgy lehetett továbbfejleszteni, hogy nem kellett részben vagy egészében megsemmisíteni. Ezért jelentősége a közigazgatás gyakorlatában is felmérhetetlen volt.

Az utcanévek két fő rétegét az új személynevek és a régi, hagyományos nevek alkotják. A magyar történelem nagyjai közül jól válogatták ki az erre leginkább méltó politikusokat, katonákat és művészeket, bár természetesen hiányolhatjuk a kimaradtakat, és kifogásolhatjuk a megmaradtakat. Miért ez, ha az nem? - kérdezhetnénk elég sokszor, de aligha gondolhatjuk, hogy 1906-ban a mi ítéletünk szerint dönthettek volna. Rákóczi sikere nem lehetett kétséges, hiszen hamvait éppen 1906-ban hozták haza, és abban az évben külön képviselő-testületi határozat rendelte el, hogy a Vásár tér Rákóczi nevét viselje, és ugyanekkor egy Rákóczi-szobor felállítását is elhatározták.⁶⁵ Balogh János és társai a bizottsági javaslatok indoklásaiban megvetették a 20. századi szentesi helytörténetírás alapjait. Kossuth és Petőfi már előbb utcanevadó lett. Batthyány, Széchenyi, Deák, Szemere, Klauzál, Andrássy, valamint Horváth Mihály a megegyezést kereső, a kiegyezést helyeslő politikusok voltak, ezért helyük vitathatatlan volt a dualizmus pantheonjában. Feltűnő azonban, hogy az aradi vértanúk és más, többé-kevésbé radikális 1848/49-i személyiségek nem kaptak utcát.

A névadásnak ezek a vonásai - bonyolult áttételekkel - valószínűleg kapcsolatban vannak az országos közjogi pártküzdelmekkel, az összefüggések feltárására azonban nem vállalkozunk.

A helyi névadók kiválasztásában - mint a bizottsági javaslat is mondta - az volt a fő szempont, hogy megörökíttessék "mindazok emléke, kik a városnak fejlődése, előrehaladása vagy a várost érdeklő közcélok előmozdítása, nagylelkű alapítványok létesítése közül e város közönségének háláját kiérdemelték".

A régi, népi fogantatású utcanevek egy része eltűnt. Nagy kár értük, mert ezek ekkorra már kiállták az idők próbáját. A múltból maradt - olykor néma, olykor beszélő - jelek voltak; eltörlésükkel szegényebb lett a város. Mert például a Bürkös utca vagy a Serkorcama utca még nevében hordozta azt, ami a valóságban már rég elmúlt; az utcanévvel pedig elsúlylyedt az emlék is.

Az új lakótelepek és az 1932. évi névadás

A város gyors terjeszkedése már 1860 táján új lakótelepek kijelölését tette szükségessé. A Kobozi-telep, az alsó- és felsőpárti új osztások voltak az elsők a hosszú sorban. Bár a lakosság szaporodása már nem volt olyan dinamikus, mint 1869 előtt, a házak száma gyarapodott. 1869-ben 27 658, 1900-ban 31 308, 1930-ban 32 861 volt a lakosság lélekszáma.⁶⁷ A 20. század elejétől egymás után jöttek létre új telepek, részben ingyenes adományokból, részben városi és vármegyei kölcsönökből vásárolt, olcsó telkekből. Felsorolni is eok a már részben feledésbe merült neveket, de éppen a feledéstől óvjuk meg így őket. A felsorolás valószínűleg minden igyekezetünk ellenére hiányos lesz.

Az alsóréti kisháti munkástelepek (Sitér):

Tóth Gergely-telep (1901)
Horváth Jenő-telep (1902)
László János-telep (1904)
Regőczy József-telep (1909)
Fekete Lajos-telep (1909)
Vajda Sándor-telep (1913)

Az alsóréti munkástelepek

Székely József-telep (1907)
Csongrád vármegyei (Széchenyi-) telep (1908)
Dr. Nagy Sándor-telep (1915)
Özv. Bartha Sándorné tervezeti telep (nem osztották ki)
Szabó Mihály-féle tervezeti telep (nem osztották ki)
Dr. Szeder Ferenc-telep (1920 körül)

A berekhát-nagynyomási munkástelepek:

Vincze Péter-telep (1910)
Tóth István-telep (1914)
Debreceni István-telep (1914)
Fekete Nagy Istvánné-telep (1912)

A hékédi újtelep (1920-as évek) és a későbbi ONCSA-telep
A sárgaparti rokkanttelep (az első világháború után) és a későbbi ONCSA-telep
A Tisztviselő-telep (a vasútállomány mellett; 1920-as évek)
Az alsópárti református temetővel szemben levő új telep (Horváth-telep) /68

Az új telepek utcái közül csak azoknak volt neve, amelyek még az 1906. évi kereszteléskor kaptak. 1932-ig mégsem nevezték el az új utcákat, mert a városi képviselő-testület megakart várni, amíg az új városrészek építése befejeződik. Nem célunk itt az utcarendezés politikai vagy szociális tartalmának elemzése, ezért csak célzunk rá, hogy sok száz szegény munkásember és hadirokkant jutott ingyen vagy olcsón házhelyhez.)

Az 1906 és 1932 közötti korszakban csak egyetlen új utca született: a Nagy Ferenc (ma Szabadság) utca. A Kossuth tér északi sarkában a telektulajdonos a városnak adományozta az utcanyitáshoz szükséges területet, ezért halálából 1914-ben róla nevezték el a nyúlfarknyi utcácskát.⁶⁹

1912-ben a városi képviselő-testület új rendezési és fejlesztési tervet fogadott el: "a szabályozási terv a következő irányelvek alapján készült: utcák egyenesítése, egyenközűsítése, a forgalom megosztása szempontjából új utcák nyitása, zugok megszüntetése új utcák nyitásával, forgalmasabb utcák szélesítése, a belvárosban terek létesítése".⁷⁰ A rendezési tervnek csak töredéke valósult meg.

Megnyitották - mint említettük - a Nagy Ferenc utcát, így a Harruckern utcától (a Kossuth tér sarkától) végig lehetett menni a Jövendő utcán a Rákóczi (ma Marx) térig. A Pelsőpárt hosszú, egyenes, a Deák Ferenc utcától keletre eső utcáit meghosszabbították dél és észak felé. A terv többi részéből akkor nem lett semmi, a zugok szinte kivétel nélkül ma is megvannak.

A képviselő-testület 1921-ben határozatot hozott az utcák elnevezéséről és a házszámozásról.⁷¹ Az új bizottság elnöke dr. Négyesi Imre polgármester volt. Bár a bizottság csak névleg létezett, már ez is alkalmat adott rá, hogy a város társadalma, magánosok és egyesületek lázas javaslatszerkesztésbe fogjanak. Volt, aki apját, orvosát, ismerősét ajánlotta, mások ősmagyar neveket, az aradi vértanúk nevét, ismét mások az elcsatolt területek történelmi városainak nevét. Tucatjával készültek a tervek, százával merültek fel nevek. Talán ez is siettette a képviselő-testületet, mert 1931-ben új határozattal "a telepí utcák elnevezése és számozása és egyes utcák megfelelő névvel leendő ellátása végett bizottságot küld ki, és ezen bizottság tagjaiul Bugyi Antal, dr. Cicatricis Lajos, dr. Csörgő Károly, dr. Csallány Gábor, Halász Szabó Lajos, Király László, Kátai P. Imre, Szőke Ferenc és dr. Vajda Antal képviselőket megválasztja..."⁷²

Ez a közgyűlési határozat a javaslatok új áradatát indította meg. A sok közül kettő kívánczok kiemelésre: Csallány Gábor múzeumigazgatóé⁷³ és Lakos István városi főjegyzőé.⁷⁴ Mindketten átfogó és teljes indítványt terjesztettek elő, ezek tárgyalási alapul szolgáltak.

Megmozdult a szociáldemokrata párt is, s ezzel az utcanévadás az osztályharc sajátos formájává lett. Ambrus Albert szociáldemokrata városi képviselő beadványa többek közt azt javasolta, hogy nevezzenek el utcát Dózsa Györgyről, Tancsics Mihályról és Ady Endréről is.⁷⁵

A bizottság először néhány utca átkereszteléséről határozott.⁷⁶ Egy hónap múlva, 1932. március 4-én ez a bizottság

az új, névtelen utcák elnevezésére állított össze tervet.⁷⁷ Mivel később ezeket a képviselő-testület változtatás nélkül jóváhagyta, utóbb ismertetjük őket.

Ezen az ülésen Szőke Ferenc terjesztette be azt az indítványt, hogy Dózsa György is kapjon utcát, de leszavazták. A szociáldemokraták megismétlődő javaslatai Dózsa György, Sima Ferenc, Ady Endre, Martinovics Ignác, Tándsis Mihály, Molnár Jenő és Vadnay Andor nevét tartalmazták. Az 1930-as évek eleje a szentesi munkásmozgalom balra tolódásának időszaka volt.

1932. március 18-án elhangzott Szentes város képviselő-testületének közgyűlésén "az utcák elkeresztelésére kiküldött bizottság javaslata a ennek alapján a polgármesteri előterjesztés az utcák elnevezése tárgyában." A jegyzőkönyvet szinte teljes szöveggel közöljük:⁷⁸

Előadó főjegyző... javasolja a polgármester nevében, hogy elnevezések a következőleg eszközöltessenek:

A Vásárhelyi utca közgyűlési határozatból kifolyólag nevezessék el lord Rothermere utcának.

A Kurca-parti utca gróf Tisza István utcának.

A Kunszentmártoni utca Horthy Miklós utcának.

A Horváth Gyula utcának a román kat. templomtól a polgári leányiskoláig terjedő része Szent Imre herceg utcának.

A Rákóczi tér Apponyi térnek.

A külhatárban az Aradi út Attila útnak.

Javasolja a polgármester, hogy a Széchenyi út elnevezés tartassék meg továbbra is, és az ezen az úton lévő házak sorszámoztassanak.

Javasolja a továbbiakban:

I. A Hékedí újtelepi utcákra vonatkozólag:

A legfelső ház sor nevezessék el Kiss Ernő sornak, az utána következő keresztutcák gróf Vécsey Károly, Lázár Vilmos, Nagy-Sándor utcának, a Héked sor Damjanich János utcának.

A Munkás sor nevezessék el Munkás utcának, és a hékedí református temető mellett keletkező ház sor Nagyhegyi sornak.

II. A Sárgaparti rokkanttelepre vonatkozólag:

A Sárgaparti rokkanttelep legfelső ház sora nevezessék el Török Ignác sornak, a Kurcára néző ház sor Dessewffy Aurél sornak, a többi utcák: Aulich Lajos, Lahner György, Pöltenberg Ernő és Leiningen Károly utcáknak.

III. Az Alsóréti újtelepre vonatkozólag:

A Görgös dűlő nevezessék el Kiss Zsigmond utcának, a Kurcára néző ház sor Kurca sornak, a többi utcák: Balogh Já-

nos, dr. Lakos Imre, Zolnay Károly, Fekete Márton, dr. Mátéffy Ferenc, dr. Heltay Ferenc, Sarkadi Nagy Mihály és Hegedűs László utcáknak.

IV. A Szeder rokkanttelepre vonatkozólag:

A legfelső ház sor neveztesse el Tancsics Mihály sornak, a többi utcák: Petrovics Soma, Putó Zoltán, dr. Uhlár István, dr. Várady L. Árpád, Szigeti István, Gaál István sornak.

A Széchenyi telepen lévő utca neveztesse el dr. Purjesz Zsigmond utcának és az Alsóréti újteleppel szemben lévő Nagy Sándor telep pedig Nagy telepnek.

V. A Regőczyi telepre vonatkozólag:

A Regőczyi telepen lévő névtelen utcák neveztesse el Bem, Klapka, Frangepán s gróf Teleki László utcáknak. A Mentő utca végén keletkezett két utca pedig Dugovics Titusz és Kinizsi utcáknak.

VI. A Debreceni telepre vonatkozólag:

Az itt lévő névtelen utcák neveztesse el: Knezich Károly, Schweidel József utcáknak.

VII. A Fekete és Vincze telepre vonatkozólag:

Az itt lévő névtelen utcák neveztesse el Mágocsi, Nádasdy és Hétvezér utcáknak.

Javasolja a továbbiakban: a Vásárhelyi út elnevezés a vámháztól kezdődőleg hagyassék meg továbbra is, és az itt lévő házak sorszámoztassanak.

Az alsópárti református temetővel szemben lévő új telep neveztesse el Horváth-telepnek, és az itt lévő házak sorszámoztassanak.

A Rákóczi Ferenc tértől az állomásig terjedő szakasz neveztesse el Baross útnak. A Tisztviselő-telepnek az állomással szemben lévő utcája Kolozsvár utcának, a Villanytelep és az Elelmiszar-kiviteli RT előtt keletkezett utca Sopron utcának.

Megállapítja a bizottság és a polgármester, hogy a Munkás, Wesselényi, Jókai és Széchenyi utcák további kiképzést nyertek a Hékédi újtelepen keresztül, a Jókai és Bercsényi utcák pedig a Tisztviselő telepen keresztül, ennél fogva javasolja a polgármester, hogy ezen utcák teljesen újból házsorszámoztassanak.

Kéri a polgármester előterjesztett javaslatának elfogadását.

Szőke Ferenc az előterjesztett polgármesteri javaslattal szemben a következő írásos kisebbségi indítványt terjeszti elő:

Tekintetes Képviselő-testület! Azt a világfelfogást, amelyet több képviselőtársammal együtt vallok, a szentesi városháza közgyűlési tervében gyakran éri egyesek részéről az a vád, hogy kerékkötője az egymás megértésének, hogy éket ver a társadalmi osztályok közé, hogy széthúzást, meg hason-

lást vált ki, és meggátolja az alkotó munka lendületét. Ez a vád, mellyel sokszor leszavazni, lehetetlennek tenni igyekeztek az egyébként életrevaló szocialista indíttványokat - mint a meggondolatlan előítéletet és a meg nem értést általában - nagyon igazságtalan volt. Mert annak a drága, vérző magyar életnek, amelynek istencsapásait valamennyien a vállunkon érezzük, mi is részesei vagyunk, ami a szentesi föld népének munkát, kenyeret, megélhetést jelent, az nekünk is javunkra szolgál, s az ő társadalmi és erkölcsi törvényeik a mi tetteinknek is elvitathatatlan szabályozói.

Hogy azonban minden jó érzésünk és becsületes magyarságunk mellett is mennyire kizárólag csak a szocialista voltunkat látták bennünk, azt talán sehol sem éreztük annyira, mint abban a vitában, amely az utcaelnevezések körül folyt.

Néhány hónappal ezelőtt kezdte meg munkáját az a bizottság, amely hivatva volt Szentes város ez/ ideig névtelen utcáinak elkeresztelésére. Az utcaelnevező üléseken megtárgyalták a bizottság elnökének javaslatát, s a munkálatok során helyet szorítottak Szentes utcai között sok helybeli és országos nevezetességnek. Amikor azonban benyújtottuk a magunk indíttványát, amelyben a magyar föld és a magyar szellem legragyogóbb alakjainak kívántunk emléket emelni a mindennap fáradt, gondokban vergődő emberei előtt, ismét csak elutasításban lett részünk.

Kértük, hogy nevezzen utcát Szentes város Dózsa Györgyről, Sima Ferencről, Molnár Jenőről, Ady Endréről, Martinyics Ignácra, Vadnay Andorról. A bizottság elvetette javaslatainkat. Megkérdezzük a tekintetes Képviselő-testületet: miért?

Nem akarom történelmi vitákkal fárasztani Képviselőtársaim figyelmét - elintézik a történettudósok közül azt azokat, akik hivatottak rá - de meg kell állapítani, hogy ma már egészen más szemszögből kell megítélni Dózsa Györgynek, az első parasztmegmozdulásnak a szerepét, mint a régiek tették. Sok vért látott, sok szenvedést érzett és sok verejtékben könnyet hullajtott erre az istenáldotta földre a magyar nép, nemcsak mostanában, de a régi világban is. Évszázados elnyomatásnak, megaláztatásnak, állati sorznak az eredménye volt az 1514-i parasztlázadás, amikor először emelte fel fejét a magyar jobbágy a legdrágább emberi kincs, a szabadság felé. Igaz, a lázadás ezrek életét oltotta ki.

De kérdezem ma, ötszázegynehány esztendő után, Szentes város közgyűlési termében, egykori magyar jobbágyok szabad utódaitól: ki volt a bűnös? Az a Dózsa György, aki vértengeren át, de először egyenesítette ki a kaszákat a magyar népert, vagy az a kegyetlen törvény, amely a vérző századok robotjában verejtékes munkájának természetétől, vagyonától, asszonyának első ölelésétől fosztotta meg, rabolta meg száz meg száz magyar embert, ki vétett hát először az isteni és emberi törvények ellen?

A parasztlázadás leverése után elvették a jobbágyok egyetlen jogát: a szabad költözködést. Apáink szenvedéseit és a magunk bűnérzetét gyalázzuk meg, ha megtagadjuk hazug szolgáló módra Dózsa Györgyöt.

Nem szabadna megfélekednie a mai nemzedéknek arról a Sima Ferencről sem, aki mint Szentes városának főjegyzője, az 1878-80-i árvíz alkalmával saját életét kockáztatva megbecsülhetetlen és eléggé el nem ismerhető nagy szolgálataival városát mentette meg.

A Habsburg-ellenes politikának, a nemzeti önértékes ellenállásának egyik küzdő alakja volt, akárcsak a nép másik nagy embere, Molnár Jenő, egykori képviselője Szentesnek. Tartozik nekik annyi hálával a város, hogy legalább utcái feliratain megőrizze emléküket.

Ady Endrét, a modern magyar költészet megalkotóját nem az én feladatomból méltatni és megvédeni a halhatatlanságért. Elintézte azt már a hivatalos, konzervatív magyar irodalom, amely a világ legnagyobb lírikusa mellé, Petőfi Sándorral egy rangsorba helyezte. De az akadémikus magasztalásán túl a magyar föld örök termő erejét, a magyar élet lüktető dobzanását kell ünnepelnünk ebben a mi vérünkben sarjadt költőben, aki igazán megérdemelne egy utcát Szentes városától.

Az a Ferenc-rendi szerzetes, akinek az utcselnevező bizottság nem szavazott emléket Szentesen, egyike azoknak az egyéniségeknek, akik külföldön is becsületet és tekintélyt szereztek a magyar névnek. Természettudományi, matematikai és vegytani értekezéseiről az egész művelt Európa ismeri Martinovics Ignácot, akit 1783-ban a világhírű leMBERGI egyetem tanárának neveztek ki. Ez a mély tudású, rendkívüli műveltségű magyar szerzetes szervezte meg Magyarországon az első szabadelvű társaságot, amelynek lángolóan hazafias tagjai véget akartak vetni a Habsburgok magyarellenes politikájának és a nemes ember meg a dolgozó magyar rétegek közötti különbségeknek. Szövetségüket hamarosan leleplezték, és Martinovics Ignácot társaival együtt lefejezték. Mártírok voltak, egy várvárárt kor tisztelelki álmodói, életüket adták hitükért. Nem vallana vele szégyent Szentes, ha utcát nevezne el vezérükről, aki mint tudós is és mint polgár is szobrot érdemelne.

Ezek a férfiak azonban önálló, töretlen utakon jártak. Távol a hivatalos elismerés magaslatától, egyedül a kivételes tehetségek magánosságában. De ugyan mi kifogást emelhetnek egy olyan férfiú ellen, aki egykor Csongrád vármegye főispáni székében ült? Vadnay Andorról szólok most, aki előtt de nagyot bókolt az a rendszer s az a világfelfogás, amely vétőt kiált most azért, mert utcát akarunk róla elnevezetni. Az első főispán volt Csongrád megyében, aki a szegény ember felé mert fordulni, és könyvében a gondolat reflektorával rávilágított a magyar kubikoskérdésre. Kérdezzük: talán ez volt a tőne, hogy úgy ridoznak az emléktől?

Tekintetes városi Képviselő-testület! Úgy hisszük, alapos munkát végeztünk, amikor apróra taglalva a felsorolt egyéniségeket, elmondottuk, hogy mind mennyire érdemesek a tiszteletre, és megérdemelnek egy utcát Szentes városában. Kimondjuk nyíltan: úgy érezzük, hogy önmagunkat becsüljük

meg, ha azok nevét, akik a magyar népért dolgoztak, megörökítjük. Szentes, 1932. március hó 13-án. Tisztelettel: Ifj. Szőke Ferenc képviselő.

Balla Imre: a polgármesteri javaslattal szemben javasolja, hogy azok az utcák, amelyeknek elnevezése megváltoztattik, hagyassanak meg eddigi elnevezésükben.

Ambrusz Albert: elfogadja a kisebbségi indítványt.

Zsoldos Ferenc: Helyesli a Balla Imre indítványát, mely szerint a már névvel ellátott utcák ne neveztessenek el új nevekkal.

Kátai Pál Imre, Szegi József: a polgármesteri javaslatot fogadják el.

Elnöklő polgármester: a vitát bezárja, a polgármesteri javaslatot a ezzel szemben a Szőke Ferenc által tett kisebbségi indítványt szavazás alá bocsátja azzal, hogy amennyiben a polgármesteri javaslat nyer többséget, akkor a további szavazást mint feleslegest mellőzi.

A szavazás lefolytatván megállapítja, hogy a polgármesteri javaslat mellett szavazott 35 és a kisebbségi indítvány mellett 13 közgyűlési tag.

H a t á r o z a t

A képviselő-testület 35 szóval 13 szavazat ellenében a polgármester javaslatát fogadja el.

Az 1932. évi rendezés valóban szükséges és jól megszervezett akció volt. A bizottság világos elvek alapján készítette el indítványát. Végre nem mellőzték az aradi tábornokokat. Az irredenta fogantatású elnevezésekben bölcs mérsékletet mutatott a bizottság és a képviselő-testület. Utcat kaptak olyan szentesiek, akik itthon a városért vagy máshol kiemelkedőt alkottak. A 13 ellenszavazat, mint a korabeli újságból kiderül,⁷⁹ Horthynak, Apponyinak, Tisza Istvánnak és Rothermere lordnak szólt.

Ami Szőke Ferenc javaslatainak kudarcát illeti, be kell látnunk, hogy az ellenforradalmi rendszer hatalmi szervezete nem lelkesedhetett forradalmár politikusokért. Javára írhatjuk, hogy Tancsicsot utcához juttatta. Vadnay jelölése szociáldemokrata oldalról - megdöbbentően nagy balfogás volt.

Az utcaelnevezések képviselő-testületi vitájában, amikor Ady nevének említésekor zaj támadt, Vajda Imre szociáldemokrata

mokrata városi képviselő nem kis iróniával szólt közbe:

- Ne féljenek tőle, nem zsidó az!⁸⁰

Ez a megjegyzés akkor nem volt igazi telitalálat, mert az utcanévadóknak közt voltak zsidók is, de ezt akkor senki nem kifogásolta. Tíz évvel később azonban a politikai viszonyok elfajulása az utcanévadásban is tükröződött. A városi képviselő-testület 1942. október 23-án tartott ülésén előterjesztették a Horváth Mihály Bajtársi Egyesület Vezér-ségének 19-én kelt indítványát.⁸¹

Mondja ki a képviselőtestület, hogy a br. Harruckern, lord Rothermere, dr. Purjesz Zsigmond, Heltai Ferenc utcák és a Széchenyi út elnevezését megváltoztatja, és a Harruckern utcát: vitéz Horthy István utcára, a Rothermere utcát: vitéz Gömbös Gyula útra, a Purjesz utcát: Egan Ede utcára, a Heltai Ferenc utcát: Vadnay Andor utcára és a Széchenyi utat: Mátyás király útra változtatja meg elnevezésükben.

Indítványuk indokolására előadták, hogy a br. Harruckern utca a Bach-korszak idejéből ered. Harruckern Szentesre osztrákokat akart telepíteni, a magyarság gyengítésére. Indokolatlan ennek a magyar ember által alig kimondható, idegen utcanévnek a fenntartása.

A már időközben elhalt Rothermere lord - írták - egy velünk ellenséges viszonyban álló államnak volt a polgára, nevét magyar ember sohasem tudta kimondani, helyesen kiejteni pedig még maguk angolok sem mind tudják.

Purjesz Zsigmond és Heltai Ferenc szintén származási okokból nem tetázt a "törzsfői táborozás" fajvédőinek, Széchenyinek pedig sokallták az utcát, az utat és a ligetet. Egan Ede és Vadnay Andor személyében antiszemita politikusoknak szánták az utcákat, illetve - születésének 500. évfordulóján - Mátyás királynak.

A képviselő-testület az indítványt tárgyalásra elfogadta. Az indítványozók a Széchenyi út elnevezésének megváltozta-

tására vonatkozó javaslatukat visszavonták. Most azt kérték, hogy a Bálint utcát változtassák meg Mátyás király útra, és a Kisgörgős utca elnevezését meg Bálint utcára, tekintettel arra, hogy a Bálint utca elnevezésének helyi vonatkozásai vannak.

A képviselő-testület egyhangúan hozta meg helyeslő döntését. A szociáldemokrata képviselők nem vettek részt az ülésen. A sors iróniája, hogy Vadnayt 1932-ben a szociáldemokratáknak nem sikerült utcához juttatniuk, most tíz év múlva a szélsőjobb oldali fajvédők buzgalma felíratta nevét az utcanevtáblákra.

Egy újabb szélsőjobb kampánynak 1943 áprilisában egy belügyminiszteri rendelet vetett gátat: ez meghagyta, hogy "az utak, utcák, és terek neveit - egyes egészen kivételesen indokolt esetektől eltekintve - a háború tartama alatt ne változtassák meg".⁸² Valóban, újabb elnevezés nem született, mégis cserélték a táblákat. Egy 1937. évi közgyűlési határozat a Lakos utcát a Daru utcáig - néhány magánember indítványára - Mussoliniról nevezte el. A határozatot azonban nem hajtották végre: a hivatalos iratok egészen 1943-ig csak Lakos utcát emlegettek, a névtáblákat is csak 1943 nyarán cserélték ki. (Nem tudtuk megállapítani, hogy "a Duce" bukása - 1943. júl. 25. - előtt vagy után.)

A felszabadulás után

1945-1960

Szentes felszabadulása (1944. okt. 8.) után a helyi Nemzeti Tanács már 1945. január 10-én "utasította a műszaki hivatalt, hogy a Gömbös és a Mussolini utcáknak adja vissza régi neveit, vagyis a Gömbös Gyula utcából Vásárhelyi utca legyen, a Mussolini utcából Lakos utca legyen".⁸³ Cseuz Béla műszaki tanácsos felhívta a figyelmet, hogy a Vásárhelyi utca a Nagyvílgyön túl kezdődik, és a berekháti megállóig tart. Ezért dr. Négyesi Imre polgármester a városi tanácsn azt javasolta, hogy a vitéz Gömbös Gyula utcát gróf Teleki Pálról nevezzék el. Szőke Ferenc Teleki helyett Adyt

javasolta, de a kommunista Mikecz János azt indítványozta, hogy "Uljön össze egy bizottság, aki az alkalmas utcák és terek nevét megváltoztatja". Így a városi tanács a polgármester javaslatát egyhangúlag elfogadta.⁸⁴

Amikor 1945. április 6-án Kurtösi Imre városi képviselő névváltoztatásokra terjesztett elő javaslatot, a képviselő-testület a polgármester javaslatára úgy döntött, hogy saját kebeléből hoz létre egy bizottságot, amelybe minden politikai párt egy-egy tagot küld. Ennek a bizottságnak az összetétele az indítvány elkészültéig változott. Az 1945. szeptember 10-én tartott bizottsági ülésen Vajda Imre polgármester, Ambrus Albert, Déló Nagy Bélint, Jósza Sándor, Mikecz János, Borbás Lajos és Vaxman István egyhangú határozatot hoztak. Mikecz János javaslatára a bizottság

a gróf Tisza István utcát Ságvári Endre utcára,
a Cicatricis Lajos utcát Árvai Bélint utcára,
a Horthy Miklós utat Bajcsy-Zsilinszky útra,
a Horthy István utcát Dózsa György útra,
a Lakos utcát Somogyi Béla utcára,
a Verbóczi utcát Mészáros Lőrinc utcára,
az Andrássy utcát Ady Endre utcára,
a Sarkadi Nagy Antal utcát József Attila utcára,
az Egán Ede utcát Esze Tamás utcára változtatni

javasolta. /B5

1945. szeptember 21-én a képviselő-testületi előterjesztés után élénk vita bontakozott ki. Ezt különleges érdekesége miatt közöljük.⁸⁶

B. Molnár Gergely: A Cicatricis utca nevének megváltoztatásával kapcsolatban az a megjegyzésem, hogy talán ezt az utcanevet ne változtassuk meg, mivel az ő alispánása alatt épült a Széchenyi-telep, amely sok szegény munkáscsaládnak adott hajlékot.

Polgármester: Amennyiben a közgyűlésnek komoly aggodalma nincs, ezzel szemben kijelenthetem, hogy a Cicatricis utca nem maradhat meg, mivel az illető, skiről az utca elnevezését kapta, úgy eljátszotta mind a magyar nemzet, mind pedig Szentcs város életében a szerepét, hogy ezt a kérdést még szavazásra sem teszem fel.

Mikecz János: Nem tartom helyesnek azt a javaslatot, hogy a Harruckern utcát fennartsuk. Eppen ő volt itt a földesúr az 1848-as időkben, amikor a város felszabadult a híbéri uralom alól, ez nem külön az ő érdeme. Olyan színben tűntették fel, mintha az ő érdeme volna a város felszabadítása; ezért súlyos váltsági árat kellett a városnak fizetni. Az ellenállási mozgalomban éppen elég mártír van az egyes pártok tagjai közül és a tisztek részéről is, akik komolyan vették magyarságukat, és teljesítették kötelességüket, ezek közül kell keresni, akikről elnevezzük az utcaneveket. Feleslegesnek tartom, hogy Burián Lajosról nevezzünk el utcát, tessék abból a sok száz mártírból választani, akik életüket áldozták a magyarság ellenállási mozgalmaiban. Eppen elég volt száz évig!

Sima László pénzügyi tanácsnok mint történetíró szól a tárgyhoz: Mikecz János képviselőtársam bizonyára nem tanulmányozta br. Harruckern János életét, mint én. Az ő története nincsen kiszínezve, mert a városi levéltárban eredeti akták igazolják, hogy Szentes mi lett volna, ha nem jön Harruckern János a segítségére, aki a leghaladottabb szellemmel és felfogással ember volt; tessék elgondolni, hogy 30 esztendőn keresztül lemondott a földesúri haszonról, amely nagyon nagy szó volt abban az időben. Ha a magyar főúri kar ennek a német főúrnak a példáját követte volna, akkor a magyar jobbgyságot legalább 100 évvel hamarabb felszabadították volna. Erkölcsei kötelességet teljesítünk, amikor nevére utcát keresztelünk.

Burián Lajosra vonatkozólag bejelenthetem, hogy a demokratikus gondolkodású emberek egyike volt Szentesen, aki üldöztetésen esett át.

Mikecz János: Azon a címen, hogy valaki jót tett városunkkal vagy a közséletekkel, nagyon sok embert kitüntetésben lehetne részesíteni. Tudok embereket, akik falánk tőkések voltak, és igyekeztek a munkásokból minél többet kiszajtolni, és igyekeztek a munkásságot nyúzni az egyik oldalon, míg a másik oldalon igyekeztek jótékonykodni és a köznek áldozni, hogy ezzel a jótékonykodással eltereljék a figyelmet. Úgy tudom, br. Harruckern hadseregszállító volt, ha ő nem, akkor az spja, vagy a nagyapja, s ezen keresztül szereztek nagy vagyont, amely már akkor is olyan foglalkozási ág volt, hogy lehetett rajta keresni.

Még egyszer hangsúlyozom, hogy találunk az ellenállási mozgalom mártírjai között is olyan érdemes embereket, akikről utcát nevezhetünk el, akik az életüket áldozták egy szebb jövő érdekében.

Erdei Mihály: Feleslegesnek tartom, hogy történelmi vitákat rendezzünk most, amikor az utcaneveket akarjuk rendezni. Nem tartom célszerűnek azt, hogy ezt az utcanevet meghagyjuk, mert br. Harruckern egy régi feudális kornak volt az embere, s ugyanakkor egy olyan embert, illetve nevet, mint Ady Endre, olyan helyre tesszük, mint az Andrássy utca. Indítványozom, hogy a br. Harruckern utcát nevezzük el Ady Endre utcá-nak, és Harruckernről nevezzünk el más utcát.

Sima László pü. tanácsnok: Igazat adok Erdei képviselő-
társamnak, hogy nevezzük el ezt az utcát Ady Endre utcának,
azonban ezért látnám célszerűnek a Herruckern utca néven ma-
radását, mivel ezt az utcát akkor építették, amikor Szentes
felszabadult a német uralom alól. Mikecz képviselő úrhoz
pedig az a válaszom, hogy én a történelemhez híven adtam meg
válaszomat, s kijelentem, hogy én 1918-ban is megálltam a
helyemet, amiért 20 hónap börtönt is szenvedtem.

Szöke Ferenc: Hozzájárulok a tanácsai javaslatához, hogy az Andrássy utcát nevezzük el Bacsó Béla utcának.

Előadó a tanács nevében magáévá teszi a javaslatot.

Virágos Antal: Nem vagyok híve annak, hogy a Harruckern neve továbbra is megmaradjon. De a Széchenyi utca maradjon meg, mert Széchenyi megérdemli, hogy utca is legyen nevével elnevezve.

Gyenes Péter: Kérdezi, hogy mivel a Tóth József utcából három utca lett: Tóth József, Sima Ferenc és Boros utca, ez a három név nem fog-e majd zavart előidézni?

Sims László felvilágosításul közli, hogy Sims Ferenc utcának neveztük el a Tóth József utcának a Céház utcától kezdődő további részét, míg a Boros utca a gr. Tisza István utcának az a kiszélesedett része már, amelyet eddig sem lehetett egy utcának tekinteni.

Keresztes N. János: Kérdezi, hogy kik fizetik meg a táblák díját, mivel itt sok szegény emberről lesz szó, akiknek terhes lesz annak árát kifizetni.

Végső Sándor: Hozzájárul az elhangzottakhoz, azonban aggodalma van afelől, hogy br. Harruckern utcát áthelyezzük, mert akkor lesz egy hivatalos és egy nem hivatalos Harruckern utca, s ez évtizedeken keresztül bonyodalmakra ad okot, s az idegenek nem fogják tudni azt megtalálni.

Főjegyző h. polgármester a vitát bezárja. Erdei Mihály javaslatát: a Horthy István utcát nevezzük el Ady Endre utcának; Szőke Ferenc javaslatát: az Andrássy utcát nevezzük el Bacsó Béla utcának. Határozat: A városi képviselőtestület egyhangúlag hozott határozatával kimondja a következő utcanevek megváltoztatását: "

A könnyebb áttekintés végett egymás mellett közöljük a megváltozott neveket.

- a Cicatricis utcából Árvaí Bálint utca,
a Horthy Miklós utcából Bajcsy-Zsilinszky utca,
a Széchenyi utcától Dózsa György utca,
a Lakos utcából Somogyi Béla utca,
sz Andrassy utcából Bacsó Béla utca,
a Sarkadi Nagy Antal utcából József Attila utca,
a Horthy István utcából Ady Endre utca,
a Stammer Sándor utcából Farkas Antal utca,
a gróf Tisza István utca egy részéből Sima Ferenc utca,
másik részéből Boros Sámuel utca,
a Tóth József utca egy részéből Sima Ferenc utca,
a Szeder Imre utcából Ságvári Endre utca.

az Egan Ede utcából Esze Tamás utca,
a Vadnay Andor utcából Burián Lajos utca,
a Verbőczi utcából Mészáros Lázár utca lett.

(A jegyzőkönyvben ugyan Mészáros Lőrinc van, de ez csak elírás lehetett.)

Mind a javaslatból, mind a vitából kiderül, hogy a névadók kizárólag politikai szempontból nézték feladatukat. Cicatricis Lajos és Harruckern János György a maguk idejében tényleg szociális gondolkodású emberek voltak, Szentes szegénysége sokat köszönhetett nekik. De 1945-ben az osztályelnyomás képviselőiként tűntek fel a névadók szemében, és ők természetesen inkább Árvai Bálintot és Ady Endrét választották, mert inkább vallották magukénak, mint Cicatricist és báró Harruckernt. Ezenkívül ez utóbbi nevek kiejtése és leírása még a művelt emberek számára is nehéz. (Harruckern nevét két évszázadon át még a hivatalos iratokban is rosszul írták.)

Az 1945. évi átkeresztelések csak egy folyamat kezdetét jelentették. A társadalmi átalakulásnak a proletárdiktatúra és a szocializmus felé vezető szakasza további változásokat hozott.

1948. május 15-én a városi tanács indítványa került a képviselő-testület elé:

A belügyminiszter úr 201 070/1948. számú rendeletével elrendelte a korszerűtlen és elavult utcanevek megváltoztatását.

Ennek alapján a városi közgyűlés által már végrehajtott utcanev-megváltoztatásokon kívül a Városi Nemzeti Bizottság 57/1948. számú határozatával egybehangzóan, a városi tanács a következő utcanev-megváltoztatás kimondását javasolja a képviselő-testületnek.

Pekete Márton utca helyett Sallai Imre utca,
Horváth Gyula utca, gr. Teleki Pál és Vásárhelyi
út helyett Lenin út,
Kalpagos utca helyett Elekes János utca,
Lőrincz utca helyett Mészáros Lőrinc utca,
Munkácsy utca helyett Munkácsy Mihály utca,
Nagy Ferenc utca helyett Szabadság utca,
Rózsa utca helyett Rózsa Ferenc utca,
Simonyi Erő utca helyett Budai Nagy Antal utca,

Toldi utca helyett Szántó Kovács János utca,
 Vass utca helyett Áchim András utca,
 Mészáros utca helyett Mészáros Lázár utca,
 Apponyi tér helyett Marx tér,
 Toldi tér helyett Ifjúság tér,
 Erzsébet tér helyett Köztársaság tér,
 Tyúkpia: tér helyett Szabadság tér.

A képviselő-testület a javaslatot egyhangúan elfogadta.⁸⁷
 Az új névadás láthatólag arra törekedett, hogy azoknak adjon utcát, akik az emberiség és a magyar nép szabadságáért oly sokat tettek. Vitatható, hogy a Szabadság utca és a Szabadság tér elnevezés hasznos volt-e. A gyakorlati szemponton kívül a sok, névadásra alkalmas személyiség közül valakit megfosztott a lehetőségtől, hogy utca örökítse meg a nevét. Kevés fantáziára is vall a két egyforma név, aztán a Szabadság utca tulajdonképpen nem is önálló utca, hanem a Jövendő utca eleje. Találékonyagra valló, jó ötlet volt viszont a Rózsa Ferenc és a Mészáros Lőrinc utca elnevezése. Helyeselhetjük, hogy Szentesen, a 19. század végi agrármozgalmak egyik központjában utcát kaptak a magyar paraszmozgalmak hősei: Budai Nagy Antal, Mészáros Lőrinc, Áchim András és Szántó Kovács János.

Az 1948. évi névváltoztatás volt az utolsó a nagy módosítások sorában (1906, 1932, 1945, 1948). Az 1950-es évek elején már csak kevés, bár nem lényegtelen változás történt.

1950. április 3-án a képviselő-testület ünnepi ülése "kimondja, hogy hazánk felszabadulása emlékére a Széchenyi út elnevezését Felszabadulás újtára, a Luther tér elnevezését pedig a felszabadító hadsereg-csoport parancsnokának emlékére Tolbuczin [így!] térre változtatja meg."⁸⁸

A közgyűlés - vagy méginkább a javaslat előkészítője - körültekintőbb lehetett volna. A Felszabadulás útja inkább olyan út lehetett volna, amelyen a felszabadítók városunkba érkeztek. Akkor Széchenyi István sem vesztette volna el második utcáját is. Aztán Szentest Managarov altábornagy 53. hadserege szabadította fel, ez a hadsereg pedig Malinovszkij marsall 2. ukrán frontjában (hadsereg-csoportjában...) harcolt.

1952-ben a Szent Imre herceg utcából Beloiannis utca.⁸⁹
1953-ban a Szalai utcából Rosenberg házaspár utca,⁹⁰ a sárgaparti ONCSA-telep névtelen utcájából Április 4. utca,⁹¹
a Kássa-telepből Vasvári Pál utca,⁹² 1957-ben a Bartha János utcából Arany János utca lett.⁹³

Hosszabb szünet után, 1959-ben a Tanácsköztársaság két kiemelkedő helyi vezetője kapott utcát: a Soós utcából Vajda Imre utca, a Munkás utcából Török Sándor utca lett.⁹⁴
A Honvéd utcát Kádár Sándorról,⁹⁵ 1960-ban a Nőtanács javaslatára a Kiss Zsigmond utcát Hámán Katóról nevezték el.⁹⁶

Ezek az alkalmi névváltoztatások nem voltak mind szerencsések. A Honvéd utca átkeresztelését semmi sem okolja: ez a szentesi utcanévadás történetének legnagyobb balfogaása volt; Kádár Sándorról más utcát kellett volna elnevezni. Berezsvei Mihályt, a 19-es direktórium tagját ismét mellőzték. Bartha János hatalmas alapítványa hozta létre többek között a mostani mezőgazdasági szakmunkásképző iskolát. Az is kérdés, hogy a nemzetközi kommunista és békemozgalom mártírjairól - különösen, ha nevük túlságosan idegenül hangzik, írásuk is nehéz - föltétlenül kell-e utcát elnevezni egy kisvárosban. Az ötletszerűség nem jó módszer a tartós rendszerek kialakításában. Még szerencse, hogy a tanács nem minden javaslatot fogadott el, mert 1960-ban egy interpelláció szerint "vannak még kulákokról elnevezett utcák, pl. Rúzs Molnár utca, Mátéffy Ferenc utca, dr. Uhlár István utca..."⁹⁷

Napjaink utcanévadás / 1961-1978 /

1961-ben elkészült Szentes város egyszerűsített, általános rendezési terve.⁹⁸ Ez tartalmazza többek között a városközpont rekonstrukcióját és új lakótelepek építését. Azóta a tanács tartózkodik az utcanévek megváltoztatásától, és az újonnan épült utcák elnevezésében is körültekintően jár el. A Hazafias Népfront Szentes városi Bizottsága létrehozott

egy utcaelnevezésekkel foglalkozó albizottságot (ennek dr. Páhi Ferenc is tagja volt). Ez a javaslatot készítette az új utcák elnevezésére. A javaslatot a népfront városi elnöksége is véleményezte, s a városi tanács műszaki osztálya terjesztette a végrehajtó bizottság elé. A végrehajtó bizottság határozatát a tanács erősítette meg. Újabb a népfront elnökségének javaslata az igazgatási osztályhoz kerül, és az terjeszti a vb elé.⁹⁹ Így az indítványok kellő rostálás után - olykor alternatív, tehát választható módon - kerülnek a tanács elé. Ez a demokratikus módszer eddig sikeres volt.

1962-ben "Szentés város Tanácsa a Marx tér déli részén felépült bérházakkal kialakult utcát Koszta József utcának nevezi el".¹⁰⁰

1963-ban "a város északi részén kialakított lakótelepen a Török Sándor utca és a Vasvári Pál utca között keletkezett utcát ... Cédus utcának, - a város déli részén az Epres sor és a Gógány sor közötti ... utcát Csaba utcának, - az ezzel párhuzamos ház sor által határolt utcát... Akácfa sornak nevezi el".¹⁰¹

1966-ban az Új Barázda mtsz területén létrejött új utcák a Kilián György utca, Hunyadi János utca és Tavas utca nevet kapták.¹⁰² Ugyanebben az évben a Kurca délkeleti partján, a Széchenyi ligettel szemben felépült ház sor Liget sor lett.¹⁰³ Ezzel az 1903. évi bizottsági javaslat valósult meg!

1968-ban a város délkeleti szélén, az Ipartelepeken nevet kapott az Ipartelepi út, a Téglagyári út és a Határ út. A Hősök erdeje és a kórház közötti új lakótelepet Hámán Kató úti lakótelepnek nevezték el. Ezen a lakótelepen - Semmelweis nevének mellőzésével - megszűletett a Tanácsköztársaság útja. A Teleki László utca mentén létesült lakótelepen - a város délnyugati csücskében - az Orgona utca és a Tölgyfa utca, a Rosenberg házaspár utca és a Leiningen utca között, a Boros Sámuel utcával párhuzamosan a Sárgaparti utca kapott nevet. Végül a Szeder-telepi Gál István sor utcává változott.¹⁰⁴

1969-ben a lapistói tanyaközpontban három utca kapott nevet: a Kalász utca, az Orosházi út és a Róna utca. Jó nevek, bár a helybelieket nem kérdezték meg.¹⁰⁵

1971-ben a Hámán Kató úti lakótelepen újjászületett a Honvéd utca /a Hősök erdejének közelsége is indokolhatja/; a Móra Ferenc utca, a Drahos István utca és a Cseuz Béla utca kapott még itt nevet. Az Április 4. utcától északra épült új utca Derzsi Kovács Jenő nevét vette fel. A Hét vezér sor utcává alakult. Tőle keletre épült fel a Juhász Gyula utca, az Alsóréten a Galamb utca; a Gógány sor pedig utcává épült. A Vajdateleptől délre - nagyszerűen eltalált nevek - a Bihari sor, Dankó Pista utca, Lavotta utca, Magyar Imre utca.¹⁰⁶

1971-ben a városi tanács úgy határozott, hogy a legközelebb felépülő impozáns utcát Október 8. utcának fogja elnevezni.¹⁰⁷ (Ez a határozat azóta sem valósult meg, de nem is helyes a keltezéses, bonyolult írású és kimondású utcanévek szaporítása.)

Bár az új elnevezések aligha eshettek súlyosabb kifogás alá, joggal jegyezte meg Labádi Sándor vb-tag: "nem lehet tudni, hogy az utcákat miért az előterjesztés szerint nevezik el". A vb határozata ezért meghagyta, hogy a műszaki osztály vezetője a jövőben szélesebb körben tájékoztódjék, és az előterjesztést megfelelően indokolja meg.¹⁰⁸ Ez az egyetlen 1972. évi névadáskor meg is történt. Az Attila út és a Kun-szentmártoni út közötti útvonalat Szarvasi útnak nevezték el. Az indoklás szerint a szomszédos városokban mindenütt van Szentesi út, így a két város barátságát a névadás is erősítheti.¹⁰⁹

1974-ben a Felszabadulás útja és a Hámán Kató utca között, a Kurca keleti partján épült új házsort (az Október 8. név mellőzésével) Ifjúsági sétálynak,¹¹⁰ 1976-ban pedig "a Kosuth és a Klausál utcák által határolt, a volt Debreceni utca vonalában kialakításra kerülő sétányt "Úttörő sétálynak" nevezte el a végrehajtó bizottság.¹¹¹ Ezzel a Debreceni ut-

ca megszűnt nevében is, hisz házait már korábban lebontották. (Kérdés persze, hogy mitől sétány a sétány, minthogy az Ifjúsági sétányon a gépkocsik közlekedését nem korlátozzák.)

1977-ben új térkép rögzítette a változásokat.¹¹² Ezen a térképen a város nyugati szélét egy darabon az Ilona-parti út szegi, és a nagyhegyi dűlők egy része is utcanevet visel: Nagypaté út, Kispaté út, Szeszfőzde dűlő, Garázs dűlő (ezek népi elnevezések, hivatalos utcanév a Nagyhegyen még nincs).

1978-ban a Hámán Kató úti lakótelepen négy utcának kellett nevet adni. A Hazafias Népfront Szentes városi Bizottságának javaslatát az igazgatási osztály terjesztette elő, méghozzá három változatban. Ezen a következő nevek szerepeltek: gróf (!) Széchenyi István, Antal Endre, Tisza, Körös, Berezvai Mihály, Engels, Kun Béla, Károlyi Mihály. A vb azonban - az egész javaslatot félretéve - dr. Kocsis Ferenc indítványára Darvas Józsefről, Erdei Ferencről, Mórícz Zsigmondról és Veres Péterről nevezte el az utcákat.¹¹³ Az új nevek jól illeszkednek az álföldi szeszénységért sokat tett írók és politikusok sorába.

Ezekben az években és ezekben a napokban (1978 végén) Szentes nagy átalakulásokat él meg. Korábban önálló községeket kapcsoltak a városhoz (Magyartés, Cserebükény), új belterületek (Nagyhegy) és új utcák születnek a városban és a környékén (Lapistó).

1977-ben a magyartési utcák nevét meg kellett változtatni, mert Szentesen már voltak ilyen nevű utcák. Így lett

- a Kossuth utcából Körös-parti utca,
- a Lenin utcából Magyartési utca,
- a Rákóczi utcából Árvíz utca,
- a Petőfi utcából Órház utca, és
- a Kossuth térből Sport tér. /114

Elkészült a város új általános rendezési terve, ennek programját a tanács már 1977-ben jóváhagyta, s most a felsőbb hatóságok megerősítő nyilatkozatát várja.¹¹⁵ Elkészült Szentes legújabb hivatalos térképe is.

1977. október 14-én a tanács - az országos jogszabállyal összhangban - rendeletet hozott az utcaneveknek és a tele-

pülésrészek nevének a szabályozásáról.¹¹⁶ Ennek legfőbb alapelvei:

Csak indokolt esetben szabad az utcaneveket változtatni.

Élő emberről nem szabad utcát elnevezni.

Ki kell kérni a lakosok, a társadalmi és egyéb szervek véleményét.

A védett utcaneveket nem szabad megváltoztatni.

A névnek igazodnia kell a történelmi hagyományhoz, a földrajzi környezethez és a nyelvhelyesség szabályaihoz.

Mellőzni kell az idegen, nehezen ejthető és a mesterkélt neveket, valamint a dátumokat.

Külföldi állampolgárról csak kivételesen szabad utcát elnevezni.

A magyar és a nemzetközi munkásmozgalom legnagyobb egyéniségei, a magyar szabadságmozgalmak, a tudományok és a művészetek kiemelkedő alakjai legyenek az utcák névadói, valamint azok, akik Szentes életében kiemelkedő szerepet játszottak.

Ezek az elvek helyesek, meg kell tartani őket.

A MAI UTCAJEGYZÉK
1978. december 31.

A betű- és számjelzés az 1977. évi térkép hálózati beosztása szerint készült. A térkép utcajegyzékében számos hiba van, mi a helyes nevet írjuk le.

Áchim András utca C6
 Ady Endre utca C4-5
 Akácfa utca D8-7
 Alkotmány utca E6-7
 Április 4. utca B2
 Arany János utca C5-D4
 Árpád utca C6-D7
 Árvaí Bálint utca D2-E3
 Attila út E5-F5
 Aulich Lajos utca B2-3
 Babós utca C3
 Bacsó Béla utca D5-6
 Bajcsy-Zsilinszky Endre utca D4-E4
 Bálint utca C4
 Balogh János utca B4
 Baross utca E5
 Báthori utca D7
 Batthyány utca C4-D4
 Béke utca D7
 Béládi utca D5
 Beloiannis utca C6
 Bem utca A7-E7
 Bercsényi utca C2-E4
 Bihari sor D8
 Bocskai utca D4-5
 Boros Sámuel utca B2-C3
 Borza utca C3-4
 Budai Nagy Antal utca D6
 Burián Lajos utca C4
 Cédrus utca D1
 Céhház utca C4
 Csaba utca D7
 Csillag utca D6
 Cseuz Béla utca B3
 Damjanich János utca C2-D1
 Dankó Pista utca D8
 Daru utca D6
 Darvas József utca B3
 Deák Ferenc utca C2-E5
 Derzsi Kovács Jenő utca B2
 Dessewffy Arisztid sor B2-3
 Dobó utca B6
 Dócsai Molnár Mihály utca D4-E3
 Dózsa köz D5-6
 Dózsa György utca C2-E5
 Dráhos István utca B3
 Dugovics Titusz utca B7
 Elekes János utca A7-E7
 Epres sor D7
 Erdel Ferenc utca B3
 Esze Tamás utca A5-B5
 Parkas zug B6

Farkas Antal utca E7-C6
 Farkas Mihály utca C5
 Felszabadulás útja A3-C5
 Fogoly utca C6
 Frangepán sor A7
 Futó Zoltán utca A4-B4
 Gaál István utca A4-B5
 Galamb utca A5
 Garázs dízlő E3-F2
 Gergely utca B6-7
 Gógány utca D8-7
 Gyál utca D5-E5
 Hajdú Lajos utca C5
 Hámán Károly utca A4-C4
 Határ út F8 (A térképen Ipartelepi út a Juhász
 Gyula utca mellett.)
 Hegedűs László utca B5-C5
 Hét vezér utca E8
 Honvéd utca B3-4
 Horváth-telep E-F7 (Az utcanevek felsorolásából
 hiányzik.)
 Horváth Mihály utca C5-D5
 Hunyadi János utca A5
 Huszár utca C7
 Ifjúság tér B6
 Ifjúsági sétány C5-4
 Ilona-parti út A5
 Ipartelepi út F5-9
 Iskola utca C6
 Jókai utca C1-E4
 József Attila utca D5-6
 Jövendő utca D5
 Juhász Gyula utca E8-F8
 Kádár Sándor utca D2-E4
 Kálvin tér D4
 Kasza utca E7-C7
 Káta utca D6
 Kéreg utca D8-7
 Keresztes utca D6-7
 Kígyó utca C5-D5
 Kilián György utca B5
 Kínizsi /K./ utca E7
 Kisér utca C6-D7
 Kispató út E2-F1
 Kishát utca A6-B6
 Kis utca B6
 Kiss Bálint utca C5
 Kiss Ernő sor C2-D1
 Klapka utca A7-B7
 Klára utca B6
 Klauzál utca D4-5
 Knežich Károly utca E8

Kolozsvár utca E4-5
 Korsós sor E3-4
 Kossuth tér C5
 Kossuth Lajos utca C5-E5
 Koszta József utca D5-E5
 Kökény utca C7-6
 Kölcsey utca C4-3
 Könyök utca C5-D5
 Kötő utca C7
 Köztársaság tér C5
 Kristó Nagy István utca C4-D4
 Kurca sor C5-4
 Lehner György utca B2
 Lakos tér D6
 Dr. Lakos Imre utca B4
 Lavotta utca D8
 Lázár Vilmos utca C2-D1
 Leiningen Károly utca B3-C2
 Lenin út C6-E8
 Liget sor B6-D6
 Mágocsi út E8-F9
 Magyarai utca D8
 Mariska utca B6
 Marx tér D5-E5
 Dr. Mátéffy Ferenc utca B4-C4
 Mátyás király út D5-E6
 Mecs Balogh utca D5
 Mentő sor E7-C7
 Mentő utca B6-7
 Mészáros Lázár utca E7
 Mészáros Lőrinc utca B7
 Mező utca A7-B7
 Mikecz utca C3-E2
 Móra Ferenc utca B3
 Móricz Zsigmond utca B3
 Munkácsy Mihály utca C5
 Nádasdy utca E8
 Nagygörgös utca C4-D4
 Nagyhegyi sor D2
 Nagyörvény utca B6-D7
 Nagypaté út E2-1
 Dr. Nagy Sándor telep B3-4 (A térképről hiányzik.)
 Nagy-Sándor József utca C2-D7
 Nagyvölgy sor E5
 Dr. Négyesy László utca B5
 Nyíri köz C6
 Nyíri utca C4-D4
 Orgona utca B7
 Örvény sor B6
 Pacsirta utca B6
 Pataki zug D6-E6
 Páva utca C6-D6

Petőfi utca C5-6
 Petrovics Soma utca A4
 Pintér utca D4-5
 Pipacs utca C7
 Pólya utca C5
 Pöltenberg Ernő utca B2
 Rákóczi Ferenc utca C2-D5
 Rosenberg házaspár utca C3-D2
 Rozgonyi utca B6-7
 Rózsa Ferenc utca C7
 Rózsa Molnár utca C4-D4
 Sáfrán Mihály utca C6-D7
 Ságvári Endre utca D4-E3
 Sajó köz D4
 Sallai Imre utca B4
 Sárgaparti utca B2-C3
 Sarkadi Nagy Mihály utca B4-C4
 Sarló utca E7
 Schweidel József utca E8
 Sima Ferenc utca C4-3
 Somogyi Béla utca D5-E7
 Sopron sor E5-6
 Szabadság tér C6
 Szabadság utca C5
 Szántó Kovács János utca B6-C6
 Szarvasi út F5-3
 Szegfű utca B7-C7
 Szemere Bertalan utca D5
 Szent Anna utca B6-C6
 Szeszfőzde díjlő E2-F1
 Szigeti István utca A4-5
 Szilfa utca D6
 Szondi utca B6
 Szűrszabó Nagy Imre utca D4
 Tanácsköztársaság út B4-3
 Tancsics Mihály utca A4
 Tavasz utca A5
 Téglagyári út E7-F7
 Teleki László sor B7
 Temető utca E6-7
 Tolbuhin tér D5
 Toldi köz C6
 Tóth József utca C5-4
 Tülgys utca B7
 Török Ignác utca B2
 Török Sándor utca D1-E3
 Tórs Kálmán utca D5
 Dr. Uhlár István utca A5-B4
 Új utca C6-D6
 Öttörő sétány D5 (A térképről hiányzik.)
 Úrge sor C8-D7
 Vajda Imre utca B6-7
 Vajdatelep D7-8, E7-8

Dr. Várady Lipót Árpád utca A5-B5
Varró utca C6-D6
Vasvári Pál utca D1-2
Vecseri utca E5-6
Vécsey Károly utca C2-D1
Veres Péter utca B3
Villogó utca D6-E6
Vörösmarty utca C3-E3
Wesselényi utca C1-E3
Zolnay Károly utca B4-5
Zrínyi utca D5-E6

Nem utcanevek:

Hősök ligete: B3-4
Széchenyi liget B5-6, C5

A magyartési utcanevek:

Árvíz utca
Körös-parti utca
Orház utca
Sport tér

A lapistói utcanevek:

Kalász utca
Oroszázi út
Róna utca

JEGYZETEK

- 1 Török György adószedői számadása 1731. A Csongrád megyei Levéltár szentesi fióklevéltára (CsmL[Szf]) V. 106. Szentes város adószedőjének iratai 1731-1848. b 1. kötet.
A neveket 1861-ig - némelykor később is - betűhíven adjuk.
- 2 Médi Mihály adószedőnek számadó lajstroma 1733. CsmL/Szf/ V. 106. b 2. k.
- 3 Török, illetve Médi könyvecskéjében.
- 4 Székely János adószedő lajstroma 1745/46. CsmL/Szf/ V. 106. b 3. k.
- 5 Kálmán Mihály adószedő lajstroma 1747/48. CsmL/Szf/ V. 106. b 4/a. k.
- 6 Váczi István adószedő lajstroma 1749/50. CsmL/Szf/ V. 106. b 5. k.
- 7 A szentesi református egyház története I., XI. rész. Kézirat. Közli Sima László: Szentes város története Szentes, 1914. 1: 254.
- 8 A Ruttkai uradalmi mérnök térképéről 1775-ben Vertics mérnök által készített másolat. Országos Levéltár (OL), a Károlyi család levéltára. Közli Sima 1: 242.
- 9 Közli - forrásokra nem hivatkozva - Antal Endre városi főmérnök 1946. aug. 9-én ismertetett városfejlesztési tervében. CsmL /Szf/ XXII. 101. Szentes város Képviselő-testületének iratai 1945-1949. 2. k. 104/1946. sz.
- 10 Csákó János adószedő uram számadó lajstroma 1760/61. CsmL/Szf/ V. 106. b 8. k.
- 11 Uo.
- 12 Rác János taksaszedő úr lajstroma 1765. CsmL/Szf/ V. 106. b 9. k.
- 13 1792-ben; A szentesi református egyház története 3. k. 1787-1807.
- 14 Dóczi János adószedői számadása 1778/79. CsmL/Szf/ V. 106. b 12. k.

- 15 Székely János adószedői számadása 1778/79. CsmL/Szf/ V. 106. b 11. k.
- 16 Nyíri Antal: Szentes nyelvi sajátosságai és az irodalmi nyelv. = Szentesi tanulmányok. Szeged, 1977. 71. és köv. Csongrád megyei könyvtári füzetek, 8.
- 17 Szőlősi Nagy János adószedői számadása 1779/80. CsmL/Szf/ V. 106. b 13. k.
- 18 Adószedői számadás 1801. CsmL/Szf/ V. 106. b 62. k.
- 19 1792. A szentesi református egyház története 3. k. 1787-1807.
- 20 1828. A szentesi református egyház története. 5. k. 1827-1840.
- 21 Uo. 1829.
- 22 Uo. 1830.
23. Uo. 1839.
- 24 Barta László: A szentesi örökváltság. Szeged, 1978. /Csongrád megyei könyvtári füzetek 10./
- 25 Megyei tiszti bizonyítvány Szentes vagyoni állapotáról 1835. CsmL/Szf/ V. 102. Szentes város Tanácsának iratai, d 2. d. Urbéres és váltságí iratok 351. sz.
- 26 Zálogos levél 1837. CsmL/Szf/ V. 102. d 3.d. 475. sz.
- 27 Adószedői számadás 1848. CsmL/Szf/ V. 106. b 209. k.
- 28 Szentes. Szerk. Nagy Imre. Bp. 1928. 129. Maga a térkép nincs meg.
29. CsmL/Szf/ V. 101. Szentes város Községének (Közigyűlésének) iratai 1837-1840. Közigyűlési jegyzőkönyvek 3. k. 1837/38. 184-.87. 1.
- 30 CsmL/Szf/ 17. é.n. [1861]. Készítette Kérli Vilmos cs.kir. telekkönyvi tollnok, aláírta Szukfili Ferenc cs. kir. telekkönyvi biztos.
- 31 A 2417. sz. parancs másolata: CsmL/Szf/ V. 155. Szentes város mérnökének (telekbírájának) iratai. 1850-1872. 121. d. 1850/58. sz.
- 32 CsmL/Szf/ V. 145. Szentes város Tanácsának iratai 1848-1871. Tanácsülési jegyzőkönyvek, a 5. k. 1072/1850. sz.

- 33 CsmL/Szf/ V. 145. f. 1. d. Népösszeírás 1850.
- 34 CsmL/Szf/ V. 145. a 19. k. 249/1857. sz.
- 35 CsmL/Szf/ V. 155. 122. d.
- 36 CsmL/Szf/ V. 145. b 28. d. 845/1857. sz.
- 37 CsmL/Szf/ V. 145. f. 1-10. d. Népösszeírás 1857.
- 38 Páhi Ferenc: Szentes utcanevei, 6-8.l. Kézirat. Az eredeti irat nincs meg, a közlő nem adta meg az adatait.
- 39 CsmL/Szf/ V. 155. évszám nélkül, szám nélkül.
- 40 CsmL/Szf/ SzvK 17., 111. a Széchenyi útról: CsmL/Szf/ V. 142. Szentes város községi választmányának iratai 9. k. 1860/39. jkv. sz.
- 41 Uo.
- 42 CsmL/Szf/ V. 145. f. 11-17. d. Népösszeírás 1870.
- 43 CsmL/Szf/ Csongrád megye levéltárának térképei /CsmT/ 113. Helyszíni vázlat a város központjáról. Készítette Jándy Ferenc mérnök 1866-ban.
- 44 CsmL/Szf/ V. 144. Szentes város képviselő-testületének iratai. Közli Szentes. Szerk. Nagy Imre. Bp. 1928. 130-131.
- 45 CsmL/Szf/ V. 141. Szentes város Képviselő-testületének iratai 1848-1851. Jegyzőkönyvek, a 2. k. 186. sz. A határozat 1849. ápr. 13-án született.
- 46 CsmL/Szf/ V. 144. a 1. k. 153/1868. sz.
- 47 CsmL/Szf/ V. 173. Szentes város Tanácsának iratai 1872-1929. b. 132. k. Tanácsai mutatókönyv 1880/4.
- 48 CsmL/Szf/ V. 171. Szentes város Képviselő-testületének iratai 1872-1944. a 21. k. 150/1892. jkv. sz.
- 49 Az 1890. évi térkép adatait Zsíros Katalin tanárnőtől kaptam. Maga a térkép elveszett. Szentes város belsőségeinek átnézeti vázlatrajza 1895. Másolta Balázsovits Norbert. CsmL/Szf/ sz. n.
- 50 Kikövetkeztetett adatok.
- 51 CsmL/Szf/ V. 171. a 28. k. 171/1899. jkv. sz.
- 52 A váltás évét csak szétszórt adatokból lehetett kikövetkeztetni.
- 53 Szentesi Lap, 1896. nov. 10. Idézi Páhi kézirata a 10-11. lapon. Az újság elveszett.

- 54 CsmL/Szf/ V. 171. a 31. k. 229/1902. jkv. sz.
- 55 CsmL/Szf/ V. 171. a 31. k. 229/1902. sz.
- 56 Uo.
- 57 CsmL/Szf/ V. 171. a 32. k. 43/1903. sz.
- 58 Uo. 154/1903. sz. Páhi egy nyomtatott példányt idéz kéziratában (11-46. l.), de ez már nincs meg.
- 59 Uo. 223/1903. sz.
- 60 Valószínűleg a CsmL/Szf/ V. 171. a 32. k. 154/1903. sz.-hoz helyezték, de innen hiányzik. Ezért Páhi dolgozatának 11-46. lapját idézem.
- 61 CsmL/Szf/ V. 171. a 35. k. 205/1906. sz.
- 62 Nádas Aladár városi mérnök jelentése. CsmL/Szf/ V. 173. 14735/1907. beadványi szám.
- 63 Szentes város belsőségének átnézeti térképe az utcák elnevezési bizottsági javaslatához. 1906. CsmL/Szf/ jelzet nélkül. Vaktérkép kézírással kitöltve.
- 64 A Körös-tisza-marosi Ármentesítő és Belvízszabályozó Társulat Nyilvántartó Hivatalának könyve. Kézirat magántulajdonban.
- 65 CsmL/Szf/ V. 171. a 35. 297/1906. sz.
- 66 L. 58. j.
- 67 L. 9. j.
- 68 Sok helyről összegyűjtött adatok.
- 69 Kikövetkeztetett adat: az 1912. évi tervben szerepel, az 1914-i térképen már megvan: Szentes r.t. város belsőségének térképe, 1914. R. Dobóczy I.
- 70 CsmL/Szf/ V. 171. a 41. k. 161/1912. sz.
- 71 CsmL/Szf/ V. 171. a 50. k. 211/1921. sz.
- 72 CsmL/Szf/ V. 171. a 59. k. 80/1931. sz.
- 73 CsmL/Szf/ V. 177. Szentes város polgármesterének iratai 1875-1944. c. Közigazgatási iratok 248. doboz 992/1932.sz.
- 74 Uo.
- 75 Uo.
- 76 Uo.
- 77 Uo.

- 78 CsmL/Szf/ V. 171. a 60. k. 43/1932. sz.
- 79 Alföldi Ujság, Szentes, 1932. márc. 19-1 sz. CsmL/Szf/.
- 80 Uo.
- 81 CsmL/Szf/ V. 171. a 70. k. 207/1942. sz.
- 82 A m. kir. belügyminiszter 71.98/1943. IV. sz. rendelete.
CsmL/Szf/ V. 177. c. 311. d. 963/1943. sz. Hivatalos má-
solat. A rendelet nincs a Rendeletek Tárában. Mussolinire
nézve: CsmL/Szf/ V. 171. a 65. k. 43/1937. sz. és közve-
tett, elszórt adatok.
- 83 CsmL/Szf/ XVII. 19. A Szentesi Nemzeti Bizottság iratai
1945-48. 1. d. 5. sz. jegyzőkönyv.
- 84 CsmL/Szf/ XXII. 101. Szentes város Képviselő-testületének
iratai. 1945-50. 1 k. 26/tü. 1945. sz.
- 85 Az Utcaátkeresztelő Bizottság jegyzőkönyve. Tartalmazza a
CsmL/Szf/ XXII. 101. 1. k. 159/kgy. 1945. sz.
- 86 Uo.
- 87 CsmL/Szf/ XXII. 101. 4. k. 65/kgy. 1948. sz.
- 88 CsmL/Szf/ XXII. 101. 6. k. 87/kgy. 1950. sz.
- 89 CsmL/Szf/ XXIII. 552. A Szentes városi Tanács VB iratai.
Ülésjegyzőkönyvek 4. k. 587-21/1952. sz.
- 90 Uo.
- 91 CsmL/Szf/ XXIII. 552. 4. k. 1153-14/5-1953. sz.
- 92 CsmL/Szf/ XXIII. 552. 4. k. 1153-28/4-1953. sz.
- 93 Szentes város Tanácsának ülésjegyzőkönyve 57/1957.
- 94 Uo. 14/1959.
- 95 Uo. 67/1959.
- 96 Uo. 29/1960.
- 97 Uo. 1960. jan. 29. Interpelláció.
- 98 Uo. 71/1962.
- 99 1/1976/III. 16/ Mt. TH. sz. rendelet 7. és a városi ta-
nács 6/1977/X. 4./ T sz. rend. SzvT ülésjegyzőkönyve 1977.
- 100 SzvT ülésjegyzőkönyve 11/1962.
- 101 Uo. 37/1963. tü. sz.
- 102 SzvT Végrehajtó Bizottságának ülésjegyzőkönyve 257/1966.
- 103 SzvT ülésjegyzőkönyve 41/1966.

104. SzvT VB ülésjegyzőkönyve 201/1968.
105 SzvT ülésjegyzőkönyve 56/1969.
106 SzvT VB ülésjegyzőkönyve 235/1971.
107 SzvT ülésjegyzőkönyve 61/1971.
108 SzvT VB 17/1972/II. 3.
109 Uo. 257/1972/XI. 23.
110 Uo. 159/1974/XII. 5.
111 Uo. 81/1976/VIII. 5.
112 Szentcs, térkép. Cartographia, Bp. 1977-603-268.
113 SzvT VB 27/1978.
114 SzvT VB ülésjegyzőkönyve 34/1977.
115. SzvT ülésjegyzőkönyve 21/1977/IV. 10.
116 L. 94.

Szentes mai utcanévanyagában oly nagy a személynevek aránya (68,5 %), hogy a maradék névtudományi elemzése nem sok eredménnyel kecsegtet.

Szentesen 1975. december 31-én 216 utca volt. Ebből

utca	168
út	12
útja	1
tér	6
sor	15
köz	4
zug	2
sétány	2
telep	3
dűlő	2

Közülük azonos vagy kevésbé eltérő nevet visel:

- a Dózsa köz és a Dózsa György utca
- a Farkas zug, a Farkas Antal utca és a Farkas Mihály utca
- a Horváth-telep és a Horváth Mihály utca
- az Ifjúság tér és az Ifjúsági sétány
- a Kispató út és a Nagypató út
- a Kis utca, a Kiss Balint utca és a Kiss Ernő sor
- a Kossuth tér és a Kossuth Lajos utca
- a Köztársaság tér és a Tanácsköztársaság út
- a Lakos tér és a dr. Lakos Imre utca
- a Mentő sor és a Mentő utca
- a Mészáros Lázár utca és a Mészáros Lőrinc utca
- a Nagyörvény utca és az Örvény sor
- a dr. Nagy Sándor-telep és a Nagy-Sándor József utca
- a Nyíri köz és a Nyíri utca
- a Szabadság tér és a Szabadság utca
- a Török Ignác utca és a Török Sándor utca
- a Felszabadulás útja és az Április 4. utca

A 216 utcanévben mindössze 17 (6 %) maradt meg az 1857-61-ben használt - népi, összetört névadással keletkezett - utcanévekből. Ezek közül ma már csak 9 (3 %) van eredeti helyén:

Gógány utca	(1857: Gógány sor)
Nagyörgős utca	(1857: Nagyörgős utca)
Nagyörvény utca	(1857: Nagyörvény utca)
Nagyvölgy sor	(1857: Nagy völgy part)

Örvény sor	(1857: Örvény sor)
Pintér utca	(1857: Pintér útca)
Szilfa utca	(1857: Szilfa köz)
Temető utca	(1857: Temető útca)

A Csillag utca régen (1857) Csillag köz volt.

További 10 utcánév él még ebből az időből, de már más utcát jelöl.

Béke utca	(ma Báthori utca)
Csillag utca	(ma a Becsó Béla utca és a Budai Nagy Antal utca fele)
Galamb utca	(ma Rozgonyi utca)
Iskola utca	(ma Deák Ferenc utca)
Keresztes köz	(ma Kristó Nagy István utca)
Kígyó utca	(ma Bocskai utca)
Kis utca	(ma a Borza utca és a Kyrí utca)
Korsós utca	(ma Dózsa György utca)
Mentő sor	(ma nem tudjuk, melyik)

Három százalék! Ennyi maradt meg 120 évvel későbbre ebből az utcanévanyagból, amelyre építenünk kellett volna! Holott Szentest nem mosta el a víz, mint Szegedet - ott pedig ma is él az 1879. évi árvízkesztője előtti utcanévek 11 %-a (Péter László: Szeged utcanévei. Szeged, 1974. 47.). Amit az 1906. évi nagy névadás véletlenül meghagyott, a későbbi rostálásoknak esett áldozatul.

Így jött létre az a helyzet, hogy ma Szentest 216 utcanéve közül 148 személynevet visel (68,5 %). Ez az arány túlságosan magas. Szegeden 25 %, Pécsen 37,5 %, Esztergomban 67 % (Péter: i.m. 48.).

Azt mutatja, hogy 1906-ban szándékosan írtották ki a régi utcanévekben élő hagyományokat, és a személynevekkel skartak új hagyományt teremteni. Hogy ez mennyire sikerülhetett, az olvasó maga eldöntheti, ha végigböngészi a Történeti utcanévtár című fejezetet, és figyelemmel kíséri a következő sorokat is.

148 személynévvel jelölt utcánk 146 személy nevét örökíti meg (a Kispaté út és a Nagypaté út, a Kossuth tér és a Kossuth Lajos utca névadója egy-egy személy).

A 146-ból hét a külföldi névadó. Kálvin neve a reformációt, Bemé 1848-at, Marxé és Leniné a tudományos szocializmust,

Tolbuhiné a felszabadulást, Beloianniszé és a Rosenberg házaspáré a hidegháború mártírjainak emlékét idézi. Kálvin, Marx és Lenin életműve az egyetemes emberi kultúra és haladás nagy alkotásai közé tartozik, nevük könnyen írható és ejthető, a Leniné kivételével a keresztnévüket is magyarul mondjuk.

Bem számunkra szinte már magyar nemzeti hős, nevét el se lehet téveszteni. De a Tolbuhin tér elnevezése tájékoztat-lanságon alapuló tévedés volt; Beloiannis és Rosenbergék megérdemlik megbecsülésünket és tiszteletünket, de utóát elnevezni róluk rosszul sikerült rögtönzés volt: sohasem hasonulnak magyar társaikhoz; mindig idegennek érezzük nevüket.

Nemzeti nagyjaink közül 81-en szerepelnek a 82 utcanév-táblán. (Kossuth kétszer.) Közülük hatan uralkodók: Attila hun király, Árpád a honfoglaló magyarság vezére, Báthori István erdélyi fejedelem és lengyel király, Bocskai István Erdély és Magyarország fejedelme. Mátyás az egyetlen magyar király a sorban, II. Rákóczi Ferenc Erdély és Magyarország fejedelme. Feltűnő, hogy ebben az együttesben - Attila kivételével - mind a független magyar állam bajnokait találjuk, olyan uralkodókat, akik a maguk idejében a társadalmi haladást is segítették. Közvetlen szentesi kapcsolata egyiküknek sem volt.

A tizenegy államférfit ugyancsak a nemzeti önállóság fogja össze együttesé. Közülük Frangepán Ferenc, Nádasdy Ferenc, Batthyány Lajos, Teleki László és Bajcsy-Zsilinszky Endre halált szenvedett eszméiért és tevékenységéért. Wesselényi és Kossuth börtönt, az utóbbi száműzetést is. Kivülük Deák Ferenc, Klausál Gábor, Szemere Bertalan és Baross Gábor lett névadó. Feltűnő, hogy a két 18. századi és a nyolc 19. századi politikus mellett a 20. századot csak Bajcsy-Zsilinszky képviseli, s hogy a 19. századiak - az egy Baross kivételével - mind kapcsolatban voltak 1848-cal. Hatn miniszterek, közülük ketten kormányfők voltak, Kossuth pedig államfő is. Közvetlen szentesi kapcsolata közülük

csak Klauzálnek és Kossuthnak volt. (Horváth Mihályt a tudósok közt említjük.)

A hadvezérek, jeles katonák huszonnégyen és a hét honfoglaló vezér a magyar hadtörténet fényes lapjait és tragikus fordulatait idézik. A hét vezér és Toldi Miklós még szinte a legendák világából sejlik elő. Hunyadi János, Kinizsi Pál, Dugovics Titusz, Szondi György, Dobó István és Zrínyi Miklós a törököket aprították, Esze Tamás és nagy Bercsényi Miklós pedig a labancot. Az egyetlen Dugovics Tituszt kivéve mind parancsnokok (dehát az ismeretlen katona legfeljebb sírt kap, nem utcát). Tizenöt főtitisz neve idézi az utcanevénytáblákról 1848/49-et: Mészáros Lázár és Klapka a túlélők közül és az aradi tizenhárom. Közöttük többen is viseltek kimondani és leírni nehéz nevet, de ezekkel a nevekkal kivételt kell tennünk: koruk megtanulta, és az utókornak is illik megtanulnia őket: Aulich Lajos, Damjanich János, Dessewffy Arisztid, Kiss Ernő, Knezich Károly, Lahner György, Lázár Vilmos, Leiningen (-Westerburg) Károly, Nagy-Sándor József, Pöltenberg Ernő, Schweidel József, Török Ignác, Vécsey Károly. Még a keresztnévüket is tudnunk kell, mert minősíteni is nehéz, hogy 1932-ben tévedésszerű Dessewffy Arisztid helyett Aurélnak keresztelték el az utcát. Azra meg egyenesen nem tudunk mit mondani, hogy megvevénst esztendő előtt ezt a kőbát senki nem javította ki, pedig az illetékesek tanácsköltséget fizetett volna. A magyar történelem tragédiája, hogy a megnevezett hadvezérek közül csak Hunyadi volt képes arra, hogy ne csak vezért, hanem főbíró is legyen. Külvetelen szentesi kapcsolata csak Istváninak és Leiningennek volt.

A kőbát nem említett tizenöt forradalmár népi, paraszti és munkásmozgalmai közé közül Buda Nagy Antal, Dósa György és Mészáros Lőrinc az antifeudális parasztszervezetek vezetője és hártója volt. Tancsics Mihály személye összekapcsolja a parasztságot és a munkásság osztályharcát, a liberalizmustól elvezet a szocializmusig. Áchim András, Árva Bálint, Szántó Kovács János a viharosvári agrárszocialista mozgalmak

vezetői voltak, ezért a szentesi dolgozók szemében különösen tisztelt emberek. A 20. századi szocialista és kommunista mártírok - Bacsó Béla és Somogyi Béla, Hámán Kató, Kilián György, Róssa Ferenc, Ságvári Endre és Sallai Imre - emlékéit is utcanévtáblák őrzik. Az elsoroltak közül mindössze ketten haltak meg természetes halállal: Tancsics Mihály és Szántó Kovács János. Árvai Bálint szentesi volt; kívülre Vasvári Pál került közvetlen kapcsolatba városunkkal.

Mindössze három tudóst tiszteltek meg Szentesen utcanévvel. Közülük Erdei Ferenc járt is Szentesen, írt is a városról; Horváth Mihály és Négyesy László pedig szentesi származású.

A kilenc művész közt négy festő: Munkácsy Mihály, Hegedűs László, Koszta József és Drahos István; egy színész: Tóth József. A többiek zeneszerzők és zenészek, utcaik is egymás mellett vannak (Bihari János, Dankó Pista, Lavotta János és Magyarai Imre). Közülük Hegedűs László és Tóth József Szentesen született, de csak ritkán fordult meg itthon, Koszta József és Drahos István máshonnan származott ide, de itt élt és alkotott.

A tizenhárom író és költő majdnem mindegyike klasszikus. Ady Endre, Arany János, Jókai Mór, József Attila, Juhász Gyula, Kölcsey Ferenc, Mórá Ferenc, Móricz Zsigmond, Petőfi Sándor, Veres Péter és Vörösmarty Mihály; talán Darvas József is. Farkas Antal pedig mindeddig Szentes egyetlen olyan költője, aki bekerült a Magyar Irodalmi Lexikonba. Kívüle Jókai Mór, Juhász Gyula, Mórá Ferenc és Móricz Zsigmond került még közvetlen kapcsolatba városunkkal.

Helyi nagyságaink közül 56-an szerepelnek az 57 utcanévtáblán. (A hagyomány szerint Páthi Miklós református lelkész mind a Kispaté út, mind a Nagypaté út névadója.)

Az 1906. és az 1932. évi névadás sok szentesi közéleti férfit tisztelt meg utcával, elsősorban olyanokat, akik a város vezetői voltak a feudális korban és a dualizmus korában. Főbírók, polgármesterek, országgyűlési képviselők és kisebb hivatalt betöltött vezetők, családok sorakoznak fel,

Összesen huszonegyen. Főbíró volt a Lakos család, a Keresztes család, a Vecseri család több tagja, Borza József, Mecs Balogh István, Mikecz Mihály és Boros Sámuel. Polgármester volt Bálint László, Balogh János, Boros Sámuel, Burián Lajos, Kristó Nagy István, dr. Lakos Imre és dr. Mátéffy Ferenc. Országgyűlési képviselő volt Balogh János, Sima Ferenc és Tórs Kálmán. A többiek: a Babós család tagjai, a Kátaiak, Nyíri József és a Patakiak kisebb szerepeket játszottak. Cseuz Béla a város mérnöke volt. A felszabadulás utáni időkből csak Elekes Jánosról neveztek el utcát, nagyon elhamarkodva.

A város vagy a református egyház javára nagylelkű alapítványt tevő vagy adományozó polgárok közül hatnak a neve került fel a névtáblákra: Dóssi Molnár Mihály, Farkas Mihály, Pólya Lőrinc, Rúzs Molnár Ferenc, Sarkadi Nagy Mihály és Szűrszabó Nagy Imre. Sajnálatos, hogy a legnagyobb alapítványt tevő és ajándékozó Bartha János nevét már semmi sem őrzi. Az általa alapított iskolát újra el kellene nevezni róla. (Nem az én családom! Barta.)

Ahhoz képest, hogy Szentes mennyire gazdag munkásmozgalmi hagyományokban, feltűnő, hogy a már említett Árvai Bálinton kívül csak hárman kaptak utcát: Kádár Sándor, Török Sándor és Vajda Imre. Berezvai Mihály nevét nem szabad sokáig mellőzni.

A már említett Horváth Mihályon kívül tizenegy papról is neveztek el utcát. Közülük reformátusok Béládi István, Futó Zoltán, Gaál István, Páthi Miklós, Kiss Bálint és Rozgonyi István. Evangélikus Petrovics Soma. Katolikusok Sáfrán Mihály, Szigeti István, dr. Uhlár István és dr. Várady Lipót Árpád. A nagy buzgalom e nevek fenntartásában ezzel magyarázható, hogy a város vallási élete a feudális időkben sokáig összefonódott a társadalmi-politikai élettel: a lelkészek a hívek társadalmi vezetői is voltak, a város vezetői pedig az egyházközség életében is az élen álltak. A felsoroltak közül dr. Várady Lipót Árpád kapcsolódik legkevésbé a városhoz, ő viszont utóbb kalocssi érsek lett.

Három tanár is van az utcanévadók közt: Hajdú Lajos a református iskolában, Zolnay Károly és Derzsi Kovács Jenő a gimnáziumban tanított. A nevet még nem viselő iskolák váló-gathatnának a hajdan volt kitűnő pedagógusok között.

Kilenc utca viseli - feltehetően - egy régi ott lakó nevezetesebb ember vagy tulajdonos nevét: a Dózsa köz, a Farkas zug, a Gergely utca (Tóth Gergelyről), a Horváth-telep, a dr. Nagy Sándor-telep, a Nyíri köz, a Pintér utca, a Sajó köz és a Varró utca.

Keresztnév a Klára utca és a Mariska utca előtagja.

A hagyományokból ismert név a Csaba és a Szent Anna.

Sajnos, sokkal kevesebb utcanév, mindössze 68 (31,5 %) van Szentesen, amelyet nem személyekről adtak. Pedig ezek alkotják utcanévkészletünk értékeesebb részét, ezekben őrződött meg inkább a régi, kollektív névadás hagyománya. Örvendetes, hogy az utóbbi években a tanács is adott ebbe a névcsoporthoz tartozó neveket.

A tizenöt földrajzi név a leginkább figyelemre méltó, bennük, ha töredékesen is, ott van a régi Szentes vízrajza. Vizek nevét őrzik a Gógány utca, a Kisér utca, a Kurca sor, a Nagyörgős utca, a Nagyörvény utca, a Nagyölgy sor és az Örvény sor. De vizekhez kapcsolódik az Ilona-parti út, a Kishát utca, a Mentő sor, a Mentő utca és a Sárga-parti utca is. A Liget sor, a Mező utca és a Nagyhegyi sor közül a Mező utca csak általában a határ közelségére utal, a másik kettő a nevében foglalt hellyel szemben húzódik. A földrajzi neveknek a nagy része védelmet érdemel.

Városnevet visel négy utcánk. A Kolozsvár utca és a Sopron sor a távoli városokét; a Mágocsi út és a Szarvasi út a névben jelzett településre visz.

Valamilyen ottani épület vagy létesítmény nevét vette fel kilenc utcánk: a Céhház utca, a Csillag utca, a Darázs dűlő, az Ipartelepi út, az Iskola utca, a Villogó utca, a Szeszfőzde dűlő, a Téglagyári út és a Temető utca.

Növények nevét tíz utca kapta. Ezek a növények a cédrus és a tölgyfa kivételével jellegzetes alföldi növények: akác-

fa, kökény, orgona, pipacs, szegfű, szilfa. Egész kertre utal az Eprés sor. A Kéreg utcát is ebbe a névcsoportba sorolhatjuk.

Hét utca állatnevet hord. Közülük a népdalok szereplője a daru, a galamb, a pacsirta, a páva és az ürge. Alföldi madár a fogoly is. A Kígyó utca a vonalvezetése miatt kapta a nevét.

Méretéről csak a Kis (Kiss) utcát nevezték el.

Alakjáról kapta a nevét a Kasza utca és a Sarló utca. Mindkettő régi mezőgazdasági eszköz.

Katonai fogalom a honvéd és a huszár. Bár a Gyalog utca neve azt jelöli, hogy olyan keskeny, hogy járművel nem lehet benne közlekedni, a könnyebbség kedvéért ide soroljuk.

Egyetlen dátumos utcanevünk van: az Április 4. utca. Többet nem is szabad csinálni, ennek is más nevet lehetne adni.

Fogalmat vagy hasonlót jelöl tizenegy utcanevünk. Az állam fogalmával rokon az Alkotmány utca, a Köztársaság tér és a Tanácsköztársaság út neve. Egymással is rokon az Ifjúság tér, az Ifjúsági sétány és az Úttörő sétány neve. Az évszázadok közül a tavasz kapott utcát. Elvont fogalom a Béke utca, a Szabadság tér és a Szabadság utca nevének előtagja.

Két utcánk neve hordozza ősi foglalkozás nevét: a Korszós sor és a Kötő utca. Mindkettő védelmet érdemel.

Végül a legrosszabb utcanev: az Új utcáé.

Ez a vázlatos összefoglalás is segített meggyőzni az olvasót: Szentés utcanevtára szerkesztésében hibás, igazítani kell, de a gyökeres változtatásoktól ajánlatos óvakodnunk. Még fontosabb, hogy a jövő utcanevei jobban megfeleljenek azoknak a helyes elveknek, amelyeket az első fejezet végén ismertettünk. Ebben a reményben fogalmazzuk meg szerény javaslatainkat is.

Az országos jelentőségű személyiségeket a legfontosabb lexikonokra való hivatkozással soroljuk fel (Magyar Életrajzi Lexikon 1-2. k. Bp. 1967. = MEL; Új Magyar Lexikon 1-7. k. Bp., 1954-71. = UML; Magyar Irodalmi Lexikon 1-3. Bp. 1963. = MIL; Magyar Politikai Lexikon. Magyar politikusok. 1914-1929. Bp. 1929. = PL). Nem törekszünk pályájuk vagy életművük ismertetésére. Ehelyett azt mutatjuk meg, milyen közvetlen vagy közvetett szálak kötötték vagy kötik őket Szenteshez.

Azokról, akik városunkkal eleven kapcsolatban voltak, s kezük nyoma valóban érezhető Szentes külső vagy belső arculatán, igyekeztünk többet is elmondani. Ehhez a legtöbb segítséget a Szentesről írt monográfiákból kaptuk (Sima László: Szentes város története. Szentes, 1. k. 1914. = Sima; Szentes. Szerk. Nagy Imre. Bp. 1928. = Nagy). Sokat segített - az eredeti levéltári iratok eltűnése miatt - az Alföldi Ellenzék c. szentesi lap 1906. szept. 26-1 száma (= AE).

A munkásmozgalom kiemelkedő szentesi egyéniségeiről a Csongrád megye forradalmi harcossainak életrajzi gyűjteménye (Szeged, 1973.) c. kötetből (= CsmGy) és a Szuronyok árnyékában. Szerk. Barta-Gecsényi-Schneider. (Szeged, 1969.) c. dokumentumkötetből (= SZÁ) tudhattunk meg a legtöbbet.

Mindig említjük, ha szentesi író vagy tudós írt az utcanevédről. Különösen sokszor említjük Horváth Mihály két művét: Huszonöt év Magyarország történetéből 1823-tól 1848-ig. Genf, 1864. 1-2. k. - Magyarország függetlenségi harcának története 1848 és 1849-ben. Genf., 1865. 1-3. k. Erre a két műre így hivatkozunk: Horváth. Szentes vízrajzát több, szinte azonos tartalmú munka alapján ismertetjük: első sorban Zalotay Elemér több kisebb műve, részben pedig Nyíri Antalnak ezek alapján A kihalt szentesi vízióelet néprajzi és néprajzi maradványai címmel készült dolgozata (Alföldi Tudományos Gyűjtemény 2. k. Szeged, 1948.) nyomán. Legújabbban Zsifros Katalin cikkei a Szentesi Élet 1979. évi számszámban Táj és ember címmel, valamint Nyíri Antal Szentes régi arculata c. cikke A szentesi honismereti napok előadásai, 1977. c. kötetben; Szeged, 1979. Mivel az itt felsorolt és fel nem sorolt művek legfontosabb névanyaga Nyíri Antal munkáiban fellelhető, az egyszerűség kedvéért az ő nevével jelezzük kűtfőinket.

Ebben a fejezetben nem hivatkozunk a levéltári forrásokra és a szóbeli közlésekre. Inkább a másodlagos vagy harmadlagos forrásokat nevezzük meg, mert az olvasó ezekhez könnyebben hozzáférhet, ha valami felkelti az érdeklődését.

Az egy-egy utca nevének változásait bemutató cikkekben az időben visszafelé haladunk. Az utcanevek melletti évszámok vagy a névadás évét jelölik meg, vagy azt az évet, amikor - ha népi, ösztönös névadásról van szó - már biztosan úgy hívták. Elszórt levéltári adatok 1906-ig módosíthatják az évszámokat, de ezek kiderítése a kutatást akár évtizedekig is elnyújthatta volna. Ezért kénytelenek voltunk beérni az itt közölt adatokkal.

A már kiveszett vagy megváltoztatott utcanevek után megadjuk az utca mai nevét.

ÁCHIM ANDRÁS utca. 1948.

Á. A. (Békéscsaba, 1871 - Békéscsaba, 1911): parasztpolitikus, képviselő, szerkesztő; a Magyarországi Független Szocialista Párt alapítója (1906). Ő hozta létre a Kisgazdák, Földmunkások és Kubikosok Szakegyletét (1908). Ennek első, békéscsabai kongresszusán részt vettek a Szentesi Földművelő Munkások Egyletének küldöttel is. Á. A. hatása a viharok, így a szentesi agrármozgalomra is kimutathatóan nagy volt (MEL 1. 7-8).

1906: Vass utca. Nem tudjuk, miért. Bizonyára személynév.
1861: Kertész köz a Nagyörvény utcától keletre, Nagy ág köz
A múlt században a Kisérnek ezen a részén, a terjedelmes portákon élénk kertészkedés folyt. A Nagy-ág a Kis-érbe folyó víz volt.

1857: Kert köz.

ADY ENDRE utca. 1945.

A. E. (Érindszent, 1877 - Bp. 1919): a 20. sz. magyar költészetének forradalmi megújítója, a legnagyobb magyar költők egyike (MIL 1: 8-19). A szociáldemokrata városi képviselők már 1932-ben akartak róla utcát elnevezni. A szentesi származású Négyesy László és a szintén szentesi Barta János tanulmányt írt róla. (N. L.: Irodalmi hitelröntés. Reális és túlcaspogó Ady-kultusz. Levélváltás Hegedűs Loránttal. Bp. 1927.; B. J.: Khiméra asszony sege. Adalékok Ady képzet- és szókincséhez. = Barta János: Klasszikusok nyomában. Bp. 1976.)

1942: Horthy István utca. H. I. (Póla, 1904 - Alekszejevka, 1942): kormányzóhelyettes, H. Miklós fia. A szovjet fronton repülőszerecsétlenség érte (MEL 1: 741).

1906: báró Harruckern utca. H. János György (? - 1742): 1720-ban lett Szentese földesura, birtokába 1723-ban iktatták be. 1729-ben báró és Békés megye főispánja lett. Ő és fia, H. Ferenc betelepítették és újjászervezték Szentest. Az első évtizedekben elősegítették a város gyorsodását. Az úrbéri rendelet itteni bevezetése (1772) után azonban az úrbéres viszonyokat és a földesúri hatalmat kíméletlenül helyreállították (Sima).

1903: Uri utca. A 19. sz. elejétől ezen a környéken laktak a város előkelőbb és tehetősebb lakói. 1848. okt. 1-én Kossuth Lajos - Jókai Mór és Vasvári Pál társaságában - ezen az úton hajtatott a régi városházára.

1895: Felsőpiac utca. A mai Kossuth tér helyén régen moccaras tó volt. Ennek lecsapolása után itt alakult ki a város legnagyobb piaca, itt is volt a 20. sz. közepéig. Ebbe torkollott az utca.

1870: Nagypiac utca.

1861: Felső piac utca.

1857: Felső piarc utca.

1839: Piartz utca.

1746: Harmad. sor. A Kurcától keletre haladva.

1745: Harmadik sor.

1731: 3 dik sor. Szentese egyik legrégibb utcája.

Akácfa - Arany

● AKÁCPA sor. 1963.

Szentesen az utcákon gyümölcsfák helyett inkább akácot ültetnek. A múlt század közepén "akácfákat majd minden udvaron s az utcák mentében olly bőséggel láthatni, hogy a város távolabbról akác-erdőnek látszik". (Magyarország geographiai szótára. Kiadta Fényes Elek Pesten, 1851.)

● ALKOTMÁNY utca. 1906.

Az elnevezés valószínűleg a korabeli közjogi politikai küzdelmek helyi lecsapódása: 1905-1906-ban Ferenc József semmibe vette a magyar alkotmány előírásait. Ugyanekkor nem messze Verbőczy István, a rendi alkotmány megszerkesztője is utcát kapott.

1857: Kép utca, de annak csak a mai Villogó utcától délre eső fele. Az északi fele a Káta utca. Valószínűleg utcai szentképről kapta a nevét.

Alsópiac tér, 1857 = Lakos tér.

Alsó piarc útca, 1857 = József Attila utca.

1890, 1895: Alsó piac utca.

Alsótemető utca, 1890 = Béke utca.

Andrássy utca, 1906 = Bacsó Béla utca.

Angyal útca, 1857 = Mátyás király utca.

1895: Angyal utca = A Temető utca s Kálvária temető felső bejárójáig és a Mátyás király utca.

Apponyi tér, 1932 = Marx tér.

● ÁPRILIS 4. utca, 1953.

Elnevezése, noha hazánk felszabadulásának idejét jelzi, elég alkalmatlan: keletkezésből alkotott, nehézkesen írható, ejthető név.

1930-as évek: ONCSA-telep.

Aradi út, 1906 = Attila utca.

● ARANY JÁNOS utca, 1957.

A. J. (Nagyszalonta, 1817 - Bp. 1882): a legnagyobb magyar epikus költő (MIL 1:45-56). Kedvelt hősné, Toldinak is van utcája Szentesen. Négyesy László tanulmányt írt a költőről (A. 1917). A volt szentesi diák, Angyal Dávid is foglalkozott vele (MIL 1:34). Életművének egyik legjobb ismerője és ismertetője Barts János (Arany János. Bp. 1953. - Több tanulmánya a Klasszikusok nyomában c. kötetben. Bp. 1976.).

1906: Bartha János utca. B. J. (Szentes, 1828 - Szentes, 1890): hatalmas alapítványából épült a mai mezőgazdasági szakmunkásképző elődje és egy női ipariskola. Jelentős összeget hagyott a református egyházra és a gimnáziumra is (AE). Az általa alapított iskola ismét felvehetné a

nevét. 1874-től 1879-ig a református egyház főgondnoka volt.

1903. Kispiac utca; a Szűrszabó Nagy Imre utca és a Klauzál utca találkozásánál: Kispiac tér (1870) ma is élő, bár már ritkán használt jelölés. Ez a hely vízválasztó volt, innen észak felé folyt a Nagyörgős és a Kisörgős ér, délre a Kisvölgy ér (Nyíri).

1895: Serkorcsma utca. Szentesen már a 18. században foglalkoztak sörfőzéssel. Reméljük, egyszer felépül a régóta tervezett sörgyár is. Ennek az utcának a nyugati feléből - a Rákóczi utcától számítva - lett az A. J. utca. Keleti fele a Bajcsy-Zsilinszky utca.

1861: Serkorcsma utca.

1857. Serkocma utca.

ÁRPÁD utca, 1906. ●

Á. (? - 907 ?): Álmos fia, a honfoglaló magyarság fejedelme. Az ő leszármazottai 1301-ig a magyar fejedelmek és királyok (MEL 1: 56). Anonymus szerint Zalán legyőzése után a földi révnél, Szentes határában keltek át A. hadai, hogy a Tisza-Maros-Körös szögét meghódítsák (Sima 1: 53). 1861. név nélkül (n. n.)

1870. Kobozsi-telep. 1859-ben itt 99 házhelyet mértek ki. Így született többek között az Á. utca is.

Árvai Antal uttzája, 1838 = Nem tudjuk azonosítani, a mai III. kerületben volt.

ÁRVAI BALINT utca, 1945. ●

Á. B. (Szentes, 1875 - Szentes, 1919): a szocialista földmunkásmozgalom harcosa és mártírja. Elindította és szerkesztette a Szabad Szót (1899-től). 1901-ben a szentesi Általános Népkör alapítója, 1905-től elnöke. Nagyhatású szocialista agitátor. 1918-ban a szentesi Nemzeti Tanács intéző bizottságának tagja és a Munkástanács alelnöke volt. A tanácsköztársaság napjaiban nem játszott vezető szerepet. 1919. július 21-én ő üdvözölte a Szentest visszafoglaló vörösek egységeket. Július 26-án román katonák agyonlőtték. A szentesi munkásmozgalom országos szabású egyénisége volt (MEL 1:56. - Camgy 10. - SzA 18.).

1906. Cicatricis utca. Dr. C. Lajos (Szentes, 1862 - Szentes, 1953): földművelő, politikus, Csongrád vármegye főjegyzője, alispánja (1900-1910), majd főispánja (1910-1917), kir. tanácsos, felsőházi tag, (MP 69-70.) 1902-ben az ő javaslatára mérték ki olcsón 130 házhelyet szentesi munkáscsaládoknak a város északkeleti részén (Nagy 137). 1903. Hosszú utca.

ATTILA utca, 1932. ●

A. (? - 453): hun király. Csallány Gábor múzeumigazgató, régész szerint "Atilla székhelye és sírja Szentes határában - Dónáton" van (Szentes, 1900). Az út arra vezet. 1906. Aradi út, mert Fábiánsebestyénen és Orosházán keresztül oda vitt az út. 1895. n. n.

- AULICH LAJOS utca, 1932.
A. L. (Pozsony, 1793 - Arad, 1849): honvéd tábornok, 1849. júli. 14-től hadügyminiszter. Az aradi vértanú tábornokok egyike (MEL 1: 63 - Horváth Mihály alapvető munkája.)
1920 k.: Sárgaparti rokkanttelep. Az I. világháború rokkantjai és özvegyei kaptak itt ingyen a várostól 102 házat.
- BABÓS utca, 1906.
A B. családból többen töltötték be valamilyen városi hivatalt. Nem tudjuk, melyikükről nevezték el. Feltehetően a családról.
1895. n. n.
- BACSÓ BÉLA utca, 1945.
B. B. (Kassa, 1891 - Dunakeszi, 1920): szocialista író, újságíró, 1919-től a Népszava munkatársa. Főszerkesztőjével, Somogyi Bélával együtt a fehérterror áldozata lett (MEL 1: 68).
1906. Andrássy utca. A. Gyula gróf (Töketeremes, 1823 - Voloscsa, 1890): reformpolitikus, a szabadságharc tisztje, 1867-től miniszterelnök, 1871-79-ig közös külügyminiszter, az MTA tagja. Vezető szerepe volt a dualista rendszer megszilárdításában és a Monarchia külpolitikájának irányításában. Angyal Dávid Gr. A. Gy. címmel írt róla tanulmányt (MEL 1: 33-34).
1857. Csillag utca. Alkalmassint a már 1838-ban létezett Csillag kocsmáról.
- BAJCSY-ZSILINSZKY ENDRE utca, 1945.
B.-Zs. E. (Szarvas, 1886 - Sopronkőhida, 1944): publicista és politikus, a második világháború idején a magyar függetlenségért folytatott harc kiemelkedő vezető egyénisége és mártírja (MEL 1: 71-72).
1932. Horthy Miklós utca. H. M. (Kenderes, 1868 - Estoril, Port., 1957): tengerésztiszt, Magyarország kormányzója (1920-1944) (MEL 1: 741).
"Nemzeti hadserege" 1920. márc. 2-án vonult be - a román megszállók távozással - Szentésre. Ő maga 1920. okt. 30-án járt városunkban (Nagy).
1906. Kunszentmártoni utca, mert akkoriban még ebtől az utcából indult a K.-ba vezető út.
1903. Kispiac utca.
1895: Serkorcsma utca. Ennek az utcának a keleti feléből - a Rákóczi utcától számítva - lett a B.-Zs. E. utca.
A nyugati fele az Arany János utca.
1861. Serkorcsma utca.
1857. Serkorcsma utca.

Bálint utca, 1906 = Mátyás király utca.

- BÁLINT utca, 1942.
B. László (Szentcs, 1821 - Szentcs, 1861): 1861-ben volt a város polgármestere. Köztisztviselőnek örvendő, nagyra

becsült vezetője volt Szentesnek. Hivatalától a halál fosztotta meg. 1932-ben a mai Mátyás király utcát nevezték el róla, ott állt háza is, az utca végén (AE).
 1895. Kisgörgős utca. Arról az érről, amely a Nagygörgős érrel összeölyve a Görgős-rekparton, a mai SZTK-központ mellett, a hídnál ömlött a Kurcába (Nyíri).
 1890. Kis-görgős utca.
 1861. Kis Görgős utca.
 1857. Kis görgős utca.

BALOGH JÁNOS utca, 1932.

B. J. (Szentes, 1945 - Szentes, 1924): Szentes polgármestere volt 1878-tól 1884-ig. Ekkor indultak meg a tárgyalások a szajol-szentes-hódmezővásárhelyi és a kiskunfélegyháza-csongrád-szentesi vasút építéséről. A nagy árvíz idején (1879) a Vízvesz-bizottság elnökeként irányította a város védelmét. A Széchenyi liget azóta sajnos jórészt kivágott platánsorát is ő ültette. 1892-96 közt a város országgyűlési képviselője, 1901-től 1903-ig a református egyház főgondnoka, 1896-tól 1916-ig a szentesi takarékpénztár igazgatója volt. Helytörténeti-honismereti munkássága is értékes. Ő volt az elnöke annak a bizottságnak, amely 1906-ra előkészítette a nagy utcanévadást (Nagy).
 1908. Csongrád vármegyei telep (Széchenyi-telep, Alsóréti újtelep). Ezen a környéken a vármegye 216 házhelyet mért ki kedvezményes áron munkáscsaládok számára (Nagy 137). A telepet a Kurca, a Felszabadulás útja, a Hámán Kató utca és a Hegedűs László utca határolja. A Felszabadulás útjának a nyugati oldalára esik az Eze Tamás utca.

Balogh Mihály uttzája, 1838 = Nem tudjuk szonosítani, a mai III. kerületben volt.

BAROSS utca, 1932.

B. Gábor (Pruzsins, 1848 - Bp. 1892): miniszter, a dualizmus korának legkiemelkedőbb gazdaságpolitikusa. Különösen a vasút, a tengerhajózás és az ipari szakoktatás fejlesztésében szerzett kimagasló érdemeket. Szentesen a városközpontból a vasútállomásra vezető út utolsó szakaszát nevezték el róla (MEL 1: 121).

Bartha János utca, 1906 = Arany János utca.

BÁTHORI utca, 1906.

B. István (Somlyó, 1533 - Grodnó, 1586): Erdély fejedelme (1571-től) és Lengyelország királya (1576-tól) (MEL 1: 138).

1895. Gógány kereszt utca. Nevében tájszót őriz: a gógány vesszőből font kemény (A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára. Bp. 1967. 1: 1068.). Itt fűzfavesszőt jelent; ebből kast, garabolyt, seprőt kötöttek. (A közelben van a Kötő utca és a Kéreg utca is.) A Gógány-lapos jelentős vízgyűjtő lehetett. A Kispiacnál eredő Kisvölgy

Batthyány - Beloiannis

ér végigfolyt a Klauzál utcán és a Budai Nagy Antal utcán, a Lenin útnál felvette a Kis-ért, és belefolyt a Gógányba, a Gógány-ér pedig a Nagyvölgybe (Nyíri). A Petrák-krónika szerint: "Az 1768 dik Esztendő tavaszán Két más nyolcvan-öt fontos harcsát fogot Búzi János nevezetű ember a Gógányi rétségben." (A kézirát Gilicze László ref. lelkész tulajdona.) A harcsa kb. 140 kg-os volt.
1890. Gógány-kereszt utca.

BATTHYÁNY utca, 1906.

B. Lajos, gróf (Pozsony, 1806 - Pest. 1849): liberális nagybirtokos, reformpolitikus, az 1848-i első független magyar kormány elnöke. 1849. okt. 6-án őt is kivégezték (MEL 1: 146-147). Felesége Zichy lány volt, gr. Károlyi György feleségének testvére; Károlyi György pedig az 1836. évi örökösödésig Szentese egyik földesura volt. A szentesi szülötés Horváth Mihály volt a Batthyány árvák nevelője a száműzetésben (Márki Sándor: Horváth Mihály, Bp. 1917.). Horváth Mihály részletesen is elemzi B. tevékenységét alapvető munkáiban.
1861. Görgös utca. A Nagygörgös ér és a Kisgörgös ér összefolyva ennek az utcának a nyugati végén ömlött a Kurcába, a Görgös-rakpart mellett (Nyíri).

Béke utca, 1857 = Zrínyi utca.

Betlehem utca, 1887 = Bocskai utca.

BÉKE utca, 1906.

Talán a temetők közelsége miatt kapta ezt a nevet.
1906-ig a Zrínyi utcát nevezték így.
1890. Alsótemető utca
1861. n. n.

BÉLÁDI utca, 1906.

B. István (? - Szentese, 1759): református lelkész. Híveivel együtt a Dunántúlról menekült Szentesre 1746-ban; itt káplán és tanító lett. 1748-tól haláláig ő írta a szentesi református egyház történetét (Nagy 168. - Sims 253.).
1890: névtelen köz.
1861. két névtelen zug.

BELOIANNISZ utca, 1953.

B. Nikosz (1916-1952): a görög kommunista mozgalom mártíra. A demokratikus népi felkelés (1946-49) bukása után sok görög gyermek került Szentesre is (MEL 1:279).
1932. Szent Imre herceg utca. Szt. I. hg. (1007-1031): I. (Szent) István és Gizella fia, István kijelölt örökösé. Vadászbeszét áldozata lett. 1083-ban styjével együtt szentté avatták. (MEL 1:774) Dr. Miskolczy Jenő katolikus plébános, pápai kamarás javaslatára kapott utcát.
1906. Horváth Gyula utca. H. Gy. (Orsbitelek, 1843 - Bp. 1897): publicista, politikus. Az emigrációban Garibaldí katonája volt. 1872-től képviselő. 1881-ben az Alföld ár-
vízbiztosa, Szentese díszpolgára (MEL 1: 745-746). A H. Gy. utca a Lakos térig tartott.

1857. Vásárhelyi utca, mert erre visz az út ma is Hódmezővásárhelyre. Ez a rövid utcácska csak az eleje volt a V. utcának; folytatása a mai Lenin út. A század elején a Kurcpartti utcát - ma Tóth József utca, Sima Ferenc utca, Boros Sámuel utca - és a Vásárhelyi utcát - ma Beloiannis utca és Lenin út - a népnyelv Nagy utcának is nevezte.
1765. Újj utca, az Alsópárt második utcája. Lehetséges azonban, hogy ezt a nevet a mai Kisér utca viselte.
1760. Újj utca.

BEM utca, 1932. ●

B. József (Tarnów, Lengyelország, 1794 - Aleppo, Szíria, 1850): lengyel katonatiszt, magyar honvéd tábornok, az 1848-49-i forradalom és szabadságharc kiemelkedő egyénisége (ÖML 1: 284). Horváth Mihály alapvető munkájában ír róla.
1909. Regőczi József-telep az ott kimért telkek volt tulajdonosáról.

BERCSÉNYI utca, 1906. ●

B. Miklós, gróf (Temetvény, 1665 - Rodostó, 1725): kuruc főgenerális, a Rákóczi-szabadságharc egyik fő szervezője és irányítója. A bukás után követte a fejedelmet a száműzetésbe. Hamvait Rákócziéval együtt éppen 1906-ban hozták haza (MEL 1: 185).
1857. Hajnal utca. 1765-ben a Deák Ferenc utca neve volt. Ahogy a házsorok szaporodtak, a H. utcanév két utcával keletre csúszva került ide. Valamelyik születendő, keleti városszéli utca újra felvehetné ezt a szép nevet.
1838. Szélső uttza (+ a mai Jókai utca: Szélső két uttza).
1767. Külső sor. Ez sorrendben a harmadik utca, amelyet ezzel a névvel jelöltek.

BIHARI sor, 1971. ●

B. János (Nagyabony, 1764 - Pest, 1827): cigány származású zeneszerző és hegedűművész. A 19. sz. elejének legkiválóbb magyar zeneszerzője és előadóművésze, a verbunkos stílus legnagyobb képviselője. Ennek és a szomszéd utcáknak az elnevezése jó ötlet volt (MEL 1: 213).

BOCSKAI utca, 1906. ●

B. István (Kolozsvár, 1557 - Kassa, 1606): Erdély és Magyarország fejedelme (1605-1606), a Habsburgok elleni szabadságharc (1604-1606) győztes vezére (MEL 1: 224-225). Mint a magyar függetlenség és a protestantizmus bajnokának szentesen különösen kedves volt az emléke.
1887: Betlehem utca az utcában volt vendéglőről. Együtt használták a Kigyó utca névvel.
1857. Kigyó utca az utca vonalvezetéséről. Ezt a nevet 1906-ban egy másik utcára ruházták át; azt ma is így hívják.
1747. Ötöd. sor. A Kurcától számítva.
1745. Ötödik sor.
1733. Külső sor, ezen a néven az első utca.
1731. Caelibes (= különálló, magános házak); akkor még nem szerveződtek házsorrá.

Boros - Budai

Betlehem utca, 1887 = Bocskai utca.

Bogár köz, 1857 = Fogoly utca, Szabadság tér, Páva utca, Varró utca.

Boros utca, 1906 = Hajdú Lajos utca.

● BOROS SÁMUEL utca, 1945.

B. S. (Szentese, 1787 - Szentese, 1866): a feudális kor legnagyobb szabású szentesi egyénisége. 1836-37-ben a város főjegyzőjeként előkészítette és tető alá hozta az Örökváltási szerződést és pótszerződést. (Barta László: A szentesi örökváltás, Szeged, 1979.) 1837-től a város főbírája, 1849-ben polgármestere volt. A szabadságharc bukása után súlyos börtönbüntetést szenvedett (Sims 1-2. k.). 1861-ben járási főszolgabíró és országgyűlési képviselő. 1906-tól a mai Hajdú Lajos utca viselte a nevét.

1932. gr. Tisza István utca. T. I., gróf (Geszt, 1861 - Bp. 1918): politikus, miniszterelnök (1903-1905 és 1913-17). A dualizmus és a tőkés-földbirtokos rendszer konzervatív és erőszakos védelmezője volt (MEL 2: 867-869). Angyal Dávid szerkesztette a Tisza Évkönyvet (MIL 1: 34-35). Az utca a Batthyány utcánál kezdődött, így magába foglalta a mai Sims Ferenc utca északi részét is. 1890, 1895. Kurcparti utca, annak a Batthyány utcától északra fekvő része. Maga a K. utca három mai utcát tett ki: a Tóth József utcát, a Sims Ferenc utcát és a Boros Sámuel utcát.

1857. Kurca parti útca. Mind a három mai utca. A korábbi időkre lásd a Sims Ferenc utcánál!

● BORZA utca, 1906.

B. József (? - Őcsöd, 1804): 1776 és 1791 között hat évig volt a város főbírája, és 1777-1779-ig a református egyház kurátora (gondnoka) (Sims 1: 336-337).

1857. Kis utca, ez az utca foglalta a mai Nyíri utcát is.

● BUDAI NAGY ANTAL utca, 1948.

B. N. A. (? - Kolozsvár, 1437): erdélyi kisnemes, az 1437. évi erdélyi parasztfelkelés vezére. A parasztfordulmi hagyományok miatt helye van az utcanevtáblákon (MEL 1: 273). Horváth Mihály: Az 1514-iki porlázadás, ennek okai és következményei (Tudománytár, IX. 1841.) c. művében elsőként szolgáltatott igazságot B. N. A.-nak. 1906. Simonvi Ernő utca. S. E. (Zsambokrét, 1821 - Abbázia, 1882): politikus, történész. Részt vett a szabadságharcban, majd emigrált. Hazatérése után függetlenségi párti képviselő lett. 1876-ban Jókaiival szemben győzött Szentesen. 1878-ig képviselte a várost (MEL 2: 632).

1903. Kisvölgyparti utca a Szilfa utcáig, ettől délre: Csillag utca. A Kisvölgy és a Kispactól eredt (Arany János utca), végigfolyt a Klausál utca, majd a B. N. A. utca vonalán, és a Lenin útnál torkollott a Gógány érbe. Kár, hogy ez a régi utcanev teljesen kiveszett (Nyíri).

1861. Kis völgy köz és a Csillag utca.
 1828. Kisvölgy oldalon, Kis-völgy oldal, Kisvölgy mellett.
 Ezek a jelölések azonban a Klausál utcára is vonatkozhatnak.
 1792. Kis Völgy Parton, Kis Völgy parton, Kis Völgy oldal.
 Ezek is jelenthetik a Klausál utcát.

Bugyi Antal uttzája, 1838 = Nem tudjuk azonosítani, a mai III. kerületben volt.

BURIÁN LAJOS utca, 1945.

B. L. (Szentese, 1844 - Szentese, 1921): ügyvéd, 1894-96 közt volt Szentese polgármestere, előtte a város főügyésze. Az ő polgármestersége idején épült a kórház, a felsőpárti óvoda, a szociális otthon, az első aszfaltozott út, ő kezdeményezte a villanyvilágítás bevezetését is. 1898-tól 1900-ig a református egyház főgondnoka volt (Nagy).
 1942. Vadnay Andor utca, V. A. dr. (1859- Bp. 1901) Csongrád vármegye főispánja (1894-1901), országgyűlési képviselő, felsőházi tag, minisztériumi osztálytanácsos. Keménykezű, antiszemita, kormánypárti politikus. A Tisza-mellékről (Bp. 1900) c. könyvében az alföldi szegénység helyzetét elemzi. Ezért a szociáldemokraták 1932-ben utcát akartak róla elnevezni.
 1932. Heltai Ferenc utca. H. F. (Szentese, 1861 - Ischl, Ausztria, 1913): közigazdasági író, 1896-tól országgyűlési képviselő, 1913-ban Bp. főpolgármestere, felsőházi tag, az MTA tagja (MEL 1: 704-705).
 1908. Csongrád vármegyei telep (Széchenyi-telep, Alsóréti újtelep).

Bürkös útca, 1857 = Mentő utca.

Caelibes, 1731 = Bocskai utca.

a Cath. Ispotály környékén, 1838 = A Szent Anna utca és a Sáfrán Mihály utca sarkán, a zugban volt a kórház.

a Cath. Templomon alóli uttza, 1838 = Szent Anna utca.

CÉDRUS utca, 1963.

A növényről. Szentesen a ciprust gyakran cédrusnak nevezik.

CÉHHÁZ utca, 1903.

Régebbi elnevezés. Az Ipartestület (ma Mórincz Zsigmond Művelődési Ház) elődjéről. Az első szentesi céh, a csizmadiáké 1743-ban alakult (Sima 1: 291).
 1861. n. n.

Cicatricis utca, 1906. = Árvai Bálint utca.

Cigány sor, 1903 = Sopron utca.

● CSABA utca, 1963.

Cs. a mondák szerint Attila fia. Apja halála után népének egy részét Bizáncba, majd Szkíthiába vezette vissza; népének itt maradt töredéke a székelység (UML 1: 477). Csallány Gábor már 1931-ben utcát szánt neki.

Csepás, 1861 = A Damjanich János utca páros házszora.

● CSEUZ BÉLA utca, 1971.

Cs. B. (Kunszentmárton, 1881 - Szentés, 1957): 1908-tól mint a város mérnöke, majd főmérnöke megtervezte és megszervezte a város építészeti fejlesztését. Nagy építkezések, utcarendezések, csatornázások, útburkolások fűződnek a nevéhez. Az új lakótelepen méltán kapott utcát (Nagy 1: 133).

Csillag köz, 1857 = Csillag utca.

Csillag útca, 1857 = A Bacsó Béla utca végig és a Budai Nagy Antal utca déli fele a Szilfa utcától.

● CSILLAG utca, 1906.

Feltehetően az ott már 1838-ban létezett Csillag kocsmáról.

1857. Csillag köz. Az 1906 előtti Cs. utca ma a Budai Nagy Antal utca déli fele, a Szilfa utcától.

Csongrádi út, 1906 = A Felszabadulás útja.

● DAMJANICH JÁNOS utca, 1932.

D. J. (Stássa, 1804 - Arad, 1849): honvéd tábornok, az 1848-49-i szabadságharc kiemelkedő katonai vezetője, az aradi vértanú tábornokok egyike (MEL 1: 343-344). A délvideki csatákban seregében szentesi nemzetőrök és honvédek is harcoltak. 1849 februárjában Szentesen volt a főhadiszállása. Szentesen laktanya is őrzí a nevét. Horváth Mihály is ír róla.

1906. Hékéd sor. A tőle északra eső városrész ma is őrzí a török időkben elpusztult község nevét. Az 1920-as évek derekán a város 256 telket osztott ki a H. sortól, vagyis a Damjanich János utca páros házszorától északra. Ez volt a Hékédi újtelep. Az 1930-as években ONCSA-telep is épült itt.

1903. Szélső sor.

1890. 1895. n. n.

1861. Csepás. Nemigen számíthat utcanévnek a térképnek ez a jelölése.

● DANKÓ PISTA utca, 1971.

D. P. (Szeged, 1858 - Bp. 1903): cigány származású nótaszerző és zenész, a legnépszerűbbek egyike. A legjobb helyen nevezték el róla utcát, (MEL 1: 346). Szentesen is megfordult 1896-ban és 1902-ben.

A népdalok mederéről.

1895. n. n.

1857. Felhő utca és Felhő köz.

DARVAS JÓZSEF utca, 1978. ●

D. J. (Oroszáza, 1912 - Bp. 1973): író, a népi írók mozgalmának jelentős alakja. Szépirodalmi és szociográfiai munkái elsősorban az alföldi szegényparasztság életével foglalkoznak. Kossuth-díjas. Íróként és politikusként magas tisztségeket töltött be. Elettér tartalmi rokonságban van a szomszéd utcák névadóival (ÜML 2: 20. és MIL 1: 238-239).

DEÁK FERENC utca, 1906. ●

D. F. (Sajtör, 1803 - Bp. 1876): államférfi, jogtudós. Reformpolitikus, az első magyar független, felelős minisztérium igazságügy minisztere. Az önkényuralom éveiben a nemzeti ellenállás vezetője. Az 1867-ben megkötött kiegyezés elsősorban az ő műve volt. Mérsékelt, realpolitikus elveket vallott és gyakorlatot követett. A Deákról szóló művek egyikét Pulszky Ferenc írta (D. F., Bp. 1879.), ő pedig Szentese országgyűlési képviselője volt 1867-ben (MEL 1:354). Horváth Mihály is írta róla.

1857. Iskola utca a felsőparti református iskoláról.

1765. Hajnal utca. Később ez a név két utcával kelet felé tolódott.

1749. Végző sor. Akkor a legszélső ház sor volt. Később a név egy utcával keletre tolódott.

Debreceni utca, 1906 = Úttörő sétány.

DERZSI KOVÁCS JENŐ utca, 1971. ●

D. K. J. (Szentese, 1889 - Szentese, 1969): gimnáziumi tanár. Nagyapja a szentesi gimnázium igazgatója, apja a tanára volt, ő maga is itt végezte a középiskolát. 1913-ban szerzett biológia-kémia-földrajz szakos tanári oklevelet. Ettől kezdve a szentesi gimnázium tanára volt nyugelomba vonulásáig, 1958-ig. Népdalgyűjteménye országos hírű, zeneművei számos hazai és külföldi díjat nyertek. 1956-ban Csongrád megyében elsőként lett "kiváló tanár". A tudós és jólelkű, szeretetreméltó tanár típusa volt. (E sorok írója is méltatlan tanítványa lehetett.) (A szentesi Horváth Mihály Gimnázium évkönyve 1949/50-1969/70. 73-74.)

DESSEWFFY ARISZTID sor, 1932. ●

D. A. (Csákány, 1802 - Arad, 1849): honvéd tábornok, az aradi vértanúk egyike (MEL 1: 371-372). Az 1932. évi névadók eltévesztették: D. Aurél ugyanis konzervatív gróf volt, Kossuth reformprogramjának ellenzője, "fontolva haladó" arisztokrata. A tévedést sürgősen ki kell igazítani. D. Arisztidről Horváth Mihály is ír. 1920 k.: Sárgaparti rokkanttelep.

Dobó - Dózsa

● DOBÓ utca, 1906.

D. István (? 1500 k. - Szered, 1572): felvidéki nagybir-tokos főnemes; 1552-ben Eger kapitányaként megvédi a várat a török ellen. 1553-56 közt erdélyi vajda, később is fon-tos katonai tisztségeket visel (MEL 1: 382).

Dóci köz, 1861 = Pólya utca.

● DÓSAI MOLNAR MIHÁLY utca, 1906.

D. M. Mihály (Szentest, 1790 - Szentest, 1858): tekintélyes gazdacsalád tagja, 1845-ben "tetemes áldozattal takaré-k-magtárt létesített a szegény városi lakosság használatá-ra. Háza az utca elején állt" (AE). 1849-ben főbíró volt. 1903. Patika utca a sarki gyógyszerháztól. A P. utca nevét ugyanekkor a József Attila utca is viselte.

1890. Felsőtemető utca, mert a felsőpárti katolikus teme-tőbe vezet.

1861. n. n.

● DÓZSA köz, 1906.

"D. Lajos több ízben volt városi tanácsnok és közbecsülés-ben élt polgára városunknak" (AE).

1890, 1895. n. n.

1861. Két névtelen zug.

● DÓZSA GYÖRGY utca, 1945.

D. Gy. (Dálnok, 1470 k. - Temesvár, 1514): az 1514. évi parasztháború vezére. Székely vitéz, a kereszties hadak ve-zére 1514-ben. Győzelmes elföldi hadjárata végén Temesvár-nál vereséget szenvedett az egyesült nemesi seregektől, és kivégezték. Alakja a parasztforradalom jelképe lett (MEL 1: 393-394). A Petrák-krónika szerint "1514-ik Esztendőben Dósa Paraszt támadása Ezen város alatt tanyázott, s mindeniből ki pusztította." A szociáldemokrata városi képviselők már 1932-ben megkísérelték felvétetni az utcánévadó köze. A felkelés történetét megírta Horváth Mihály Az 1514-iki pörlázadás...; Tudománytár 1841. IX. k. és a szintén szen-tesei Fekete Nagy Antal, a nyersen maradt kéziratot Barta Gábor társzerzőként kiegészítette és átdolgozta: Parasztháború 1514-ben. Bp. 1973.

1906. Széchenyi utca. Sz. István gróf (Bécs, 1791 - Döb-ling, 1860): a 19. sz. első felében megindult reformmoz-galom kezdeményezője és legjelentősebb személyisége, 1848-ban miniszter, Elméleti munkái a polgári átalakulást készí-tették elő (MEL 2: 719-721). Gyakorlati alkotásai közül a folyószabályozások Szentest is nagymértékben érintették: Sz. István 1846. szept. 1-én a Tisza-völgyi Társaság elnö-keként járt Szentesten. A szentesi kubikosok ezrével dolgoz-tak a gátépítéseken. Angyal Dévid tanulmányt írt róla (Gr. Széchenyi István történeti eszméi. Bp. 1907). Váloga-tott írásait a szentesi származású Barta István szerkesz-tette (Bp. 1959), ugyanő fogalmazta meg az MTA Történeti Főbizottsága és a Történettudományi Intézet téziseit (Tár-sadalmi Szemle, 1960. február). Tevékenységét Horváth Mi-hály is részletesen elemzi.

1856. Korsós utca. Alighanem az agyagiparosokról kapta a nevét. Ezt az utcanevet ma a Korsós sor viseli.
 1828. Korsós uttza, Korsós Uttza.
 1765. Végső sor. Így nevezték előbb a Deák Ferenc utcát is.

DRAHOS ISTVÁN utca, 1971. *

D. I. (Bp. 1895 - Szentés, 1968): grafikus és fametázó mívész. Elsősorban ex librisei és fametszet-illusztrációi híresek (Sadoveanu: Medveszem, Thomas Mann: A törvény). Bélyeget is tervezett. Számos hazai és külföldi kiállításon aratott sikert.

DUGOVICS TITUSZ utca, 1932. *

D. T. (? - Nándorfehérvár, 1456): Hunyadi János katonája. Egy zászlótartó törökööt magával rántott a mélységbe. (MEL 1: 402). Az újabb térképekről elmaradt a keresztnéve.

Egan Ede utca, 1942 = Esze Tamás utca.

(1. sor): 1731 = A Tóth József utca végig és a Sima Ferenc utca eleje.

1750.k.: Kurca első sor (nem betűhív).

ELEKES JÁNOS utca, 1948. *

E. J. (Szentés, 1900 - Szentés, 1947): földmunkás, szociáldemokrata szakszervezeti vezető, az SZDP helyi szervezetének egyik vezetője. Az 1945. évi földosztásban tevékenykedett.

1906. Kelpagos utca. K. Szabó Imre gazdasági tanácsnok a századvég nagy építkezéseinek egyik szervezője volt. De lehetséges, hogy másról nevezték el, valószínűleg a családról.

1909. Regőczy József-telep és

1901. Tóth Gergely-telep a kímért telkek volt tulajdonosairól.

EPRES sor, 1906. *

1771-től itt volt a város epreskertje.

1895. Epres díflő, de nem egészen ugyanazon a vonalon épült az E. sor.

ERDEI FERENC utca, 1978. *

E. F. (Makó, 1910 - Bp. 1971): agrárközgazdász, szociológus, a népi írók csoportjának tagja. Parasztpárti politikus, 1944-ben miniszter. Számos magas tisztséget viselt. Munkái közül a Magyar városok (Bp. 1939) és a Város és vidéke (Bp. 1971.) Szentessel is foglalkozik (MIL 1: 304-305).

Erzsébet tér, 1906 = Köztársaság tér.

ESZE TAMÁS utca, 1945. *

E. T. (Tarpa, 1666 - Nyitra, 1708): tarpai jobbágy, kuruc brigadéros, a népi kurucság egyik vezetője. Részt vett az 1697. évi hegyaljai felkelés előkészítésében. II. Rákóczi

Farkas zug - Farkas Mihály

Ferencet ő nyerte meg a szabadságharc vezéréül. Szentesen lektánya is őrzi emlékét (MEL 1: 451).
1942. Egen Ede utca. E. E. (Borosnyákó, 1851 - Szerednye, 1901): mezőgazdasági szakember, sovíniszta művelődéspolitikus. Szervezte Kárpátalján az állattenyésztést és a tejgazdálkodást. Magyarosító programja nem valósult meg (MEL 1: 411).

1932. dr. Purjesz Zsigmond utca. P. Zs. dr. (Szentes, 1846 - Bp. 1918.) orvos, a kolozsvári egyetem tanára. Belgyógyászati tankönyvet is írt. Kolozsvárott szobra állt a klinika előtt. Volt egy másik szentesi P. Zs. is, szintén híres orvos (MEL 2: 450-451).

1908. A Csongrád vármegyei telep (Széchenyi-telep, Alsó-réti újtelep), Felszabadulás úttól nyugatra eső része.

● FARKAS zug, 1906.

Talán egy ott lakó családról.

1890, 1895. n. n.

1857. Galamb zug. Lehet, hogy mindkét utcánév állatnév.

● FARKAS ANTAL utca, 1945.

F. A. (Szentes, 1875 - Bp. 1940): újságíró, költő, író. 1905-től a Népszava munkatársa. A Tanácsköztársaság leverése után emigrációban kényszerül, az 1920-as évek végén tér haza. Az első világháború idején a szociáldemokrata mozgalom áramában élő költők közül ő a legművészebb: az agitációs náls olvad leginkább lírává. Elbeszélő prózájának szentesi motívumai is vannak (MEL 1: 330). Válogatott művei A Somogyi-könyvtár kiadványai című sorozatban jelentek meg (Szeged, 1975) hozzáférhető kiadásban.

1906. Stammer Sándor utca. S. S. (Ada, 1827 - Szentes, 1896): Több árvíz elhárításában szerzett nagy érdemeket. A vármegye alispánjaként szorgalmazta, hogy Szentes legyen a megyeszékhely (1878). Az új megyeháza 1883-ra lett kész.

1857. Kereszt utca, mert metszi a Kisér észak-déli irányú útjait. K. utca a Felsőparton több is volt.

● FARKAS MIHÁLY utca, 1906.

F. M. (Szentes, 1828 - Szentes, 1900): "tetemes alapítványt tett a város és a kalvinista egyház javára" (AE).

1861. Serkocsmá köz. A Serkocsmá utcába torkollott.

1857. Serkocsmá köz.

Fehérlő körül a Kis érben, 1838 = A mai IV. kerületben. Érdekes, hogy Fehér Ló nevű fogadóról, kocsmáról nem tudunk, pedig ez a helyjelölés éppen a kocsma felsorolásában van.

Pekete Márton utca, 1932 = Sallai Imre utca.

Pelhő köz, 1857 = Valószínűleg a Daru utca hajló szakasza.

Felszabadulás - Frangepán

Felhő útca, 1857 = Valószínűleg a Daru utca egyenes szakasza.

Felhő zug, 1857 = Valószínűleg a Patski zug.

Felső piarc útca, 1857 = Ady Endre utca.

/1839: Piartz utca./

1861: Felső piac utca.

1895: Felsőpiac utca.

Felsőpárti sor, 1750 k. = Rákóczi Ferenc utca.

Felsőpárti szélső keresztutca, 1903. = Rosenberg házaspár utca.

Felsőtemető utca, 1890 = Dócsai Molnár utca.

A FELSZABADULÁS útja. 1950

Szentes 1944. október 8-án szabadult fel. A Csongrád irányában támadó szovjet csapatok ezen az úton vonultak nyugat felé. Az út elején emléktábla is van. Szerencsésebb lett volna egy olyan útnak adni ezt a nevet, amelyen a szovjet csapatok jöttek.

1932. Széchenyi út. Széchenyiről lásd a Dózsa György utcánál! Sz. nevét ma a liget őrzi.

1906. Csongrádi út, mert ez vezet Cs.-ra.

1881. Kongó út a különlegesen égetett téglából való burkolatról. Ez a burkolat 1883-ban készült (Nagy 134).

1908. A Csongrád vármegyei telep (Széchenyi-telep, Alsó-réti újtelep) nyugati széle.

1860. Széchenyi út. Halálának évében hivatalosan ezt a nevet kapta.

FOGOLY utca, 1906.

A kedves vadmadárról.

1857. Bogár köz, annak a nyugati szakasza. A B. köz a mai Szabadság téren keresztül a Páva utcában és a Varró utcában folytatódott.

Fő tér, 1861 = Kossuth tér.

Fő útca, 1857 = Kossuth Lajos utca.

Fő szolgabíró uttzáján, 1838 = Nem tudjuk azonosítani. Lehetséges azonban, hogy Müller Ignác főszolgabíró a későbbi Őri utcában, a mai Petőfi utcában lakott.

FRANGEPÁN sor, 1967.

F. Ferenc Kristóf gróf (? , 1620 k. - Bécsújhely, 1671): horvátországi nagybirtokos főúr. Bekapcsolódott a Wesselenyi-féle Habsburg-ellenes összeesküvésbe, ezért Zrínyi Péterrel együtt kivégezték (MEL 1: 536).

1932. Frangepán utca.

1909. Fekete Lakos Lajos-telep a volt telektulajdonosról.

Putó - Gergely

Frangepán utca, 1932 = Frangepán sor.

● PUTÓ ZOLTÁN utca, 1932.

F. Z. (Hódmezővásárhely, 1863 - Szentes, 1921): hitazonnok, író. 1883-tól 1914-ig Szentesen református lelkész, egyházmegyei tanácsbíró, kerületi konventi és zsinati tag. 1911-től a békés-bánáti egyházmegye esperese. Városi és megyei képviselő. Az ő idejében épült fel a Református Kőr és a felsőpárti református templom 1914-ben (Nagy 233).
1920 k.: dr. Szeder Ferenc-telep az adományozóról, aki 40 ezer négyszögöl földet mért ki ingyen házhelynek a hadirokkantak és özvegyek között (Nagy 137).

Gaál István sor, 1932 = Gaál István utca.

● GAÁL ISTVÁN utca, 1968.

G. I. (? - Szentes, 1768): 1746-tól haláláig Szentes református lelképásztora. Eppen működésének kezdetén kellett átadniuk templomukat a katolikusoknak. Az új templom 1761-ben leégett. Ezekben a válságos időkben nyájának kiváló pásztora volt. Az egyház történetét ő írta 1759-64-ig. Az 1826-ban készült református nagytemplomban van eltemetve (Nagy 161). Az utca új sora a KISZ-lakótelep nyugati szélé (a keleti a Felszabadulás útja).
1932. Gaál István sor.
1920 k.: dr. Szeder Ferenc-telep a nyugati házsora.

Gelamb utca, 1857 = Rozgonyi utca.

● GALAMB utca, 1971.

Újra feléledt név. 1906-ig a mai Rozgonyi utcát nevezték így.

Gelamb zug, 1857 = Farkas zug.

● GARÁZS dűlő, 1977.

Az a nagyhegyi dűlő, amely a MÁV-motorgarázshoz vezet. Nem hivatalos utcánév, de az 1977. évi térképen úgy szerepel, mintha az volna. Ha itt valaha utca épül, ezt a nevet meg kellene hagyni. A motorgarázs 1928-ban épült fel.

Az által eső gát felé, 1838 = Tudnillik "a Pacher úr malmával" szemben lévő gát felé. Nem tudjuk azonosítani; a mai IV. kerületben, a déli vagy a nyugati szélén volt.

● GERGELY utca, 1906.

Alighanem Tóth Gergely nevééről. Az utca telkeit három birtokos földjéből mérték ki:

1901. Tóth Gergely-telep,
1904. László János-telep,
1909. Regöczi József-telep.

Gógány sor, 1857 = Gógány utca.

Gógány-kereszt utca, 1890 = Báthori utca.

1895: Gógány kereszt utca.

Gógányparti utca, 1870 = Gógány utca.

vitéz Gömbös Gyula út; 1842 = A Lenin út a Lakos tértől a Nagyvölgyig.

Görbe köz, 1857 = Valószínűleg az Iskola utca.

Görgös dűlő, 1903 = Hámán Kató utca.

Görgös utca, 1861 = Batthyány utca.

GYALOG utca, 1906.

Keskeny utcácska, innen a neve. Ha az utca megmarad, neve védelmet érdemel.

1890, 1895: n. n.

Gyep utca, 1861 = A Szegfű utca északi fele a Kasza utcáig.

Gyepszéken, 1828 = Nem tudjuk azonosítani. Lehetett a város alsó és felső végén is.

HAJDÚ LAJOS utca, 1967.

H. L. 1847-től 49-ig volt a még szervezetlen református középiskola rektora. Hatásos agitációt fejtett ki a szabadságharc alatt. Ezért életfogytig tartó börtönre ítélték. 1857-ben szabadult, és Kisújszállásra költözött. Utcajában volt az iskola (Nagy 95).

1906. Boros utca. Lásd a Boros Sámuel utcánál!

1890, 1895. n. n.

1861. Iskola utca a református iskoláról. 1804-ra épült fel; ez volt a város első emeletes háza.

Hajnal utca, 1765 = Deák Ferenc utca.

Hajnal utca, 1857 = Bercsényi utca.

HÁMÁN KATÓ utca, 1960.

H. K. (Kompolt, 1884 - Bp. 1936): a munkásmozgalom vértanúja, kiemelkedő harcosa. A KMP első tagjai közé tartozott. 1925-ben az MSZMP és az illegális KMP egyik vezetője, a Vörös Segély szervezője. Többször szenvedett börtönbüntetést (MEL 1: 667-668). Az utca szót útra kellene változtatni, mert a páros házsortól kezdődő új lakótelep hivatalos neve: H. K. úti lakótelep.

1932. Kiss Zsigmond utca. (Szentés, 1830 - Szentés, 1911): ügyvéd. Szentés város Ügyésze volt a kiegyezés után, 1880-82-ig a református egyház főgondnoka. 1876-1911 között az 1869-ben alakult Szentési Takarékpénztár elnöke. 1932-ig: Görgös dűlő. A Kurca nyugati partjáról, a szemben levő rakpartról vezetett a Tiszáig.

Határ - Hét vezér

1915. dr. Nagy Sándor-telep az utca északi oldalának egy része, a kórház és a H. K. úti lakótelep között. Az 1977. évi térkép elfelejti említeni. Dr. N. S. volt az alispán, amikor a megye kiosztotta a Csongrád vármegyei telepet. 1918. A Csongrád vármegyei telep (Széchenyi-telep, Alsó-réti újtelep) déli házsora.

Hanka János uttzája, 1838 = Valószínűleg a Kiss Bálint utca. 3. dik sor, 1731 = Ady Endre utca.

báró Harruckern utca, 1906 = Ady Endre utca.

HATÁR út, 1968.

Az 1977. évi térképről lemaradt a neve, tévedésből Ipari utat írtak helyette (a Juhász Gyula utca mellett van).

Hatodik sor, 1745 = Klauzál utca.

1747: Hatod. sor.

Hattyú köz, 1870 = Nem tudjuk azonosítani, a mai III. kerületben volt.

HEGEDŰS LÁSZLÓ utca, 1932.

H. L. (Szentes, 1870 - Bp. 1911): festő. Münchenben, Párizsban, Bécsben tanult. Itthon a Képzőművészeti Főiskola tanára lett. Akadémikus stílusú egyházi és történelmi tárgyú képeket festett. Itthon és külföldön is nyert díjakat. Öltérképei az egyik New York-i katolikus és a szentesi evangélikus templomot (felépült 1905-ben) díszítik (MEL 1: 695).

1908: A Csongrád vármegyei telep (Széchenyi-telep, Alsó-réti újtelep) déli széle.

Hékéd sor, 1906 = A Damjanich János utca páros házsora.

Heltai Ferenc utca, 1932 = Burián Lajos utca.

Hétház utca, 1857 = Mészáros Lőrinc utca.

1903. Hétház.

Hétházalja, 1870 = A Kasza utca déli vége, a Mentő sortól délre.

Hétvezér sor, 1932 = Hét vezér utca.

HÉT VEZÉR utca, 1971.

A honfoglaló törzsek vezéreiből. Anonymus szerint ezen a vidéken Ond vezérnek és fiának, Etének a népe telepedett meg.

1932. Hétvezér sor.

1912. Fekete Nagy Istvánné-telep a kimért háztelkek volt tulajdonosáról.

Honvéd - Hunyadi

Holló köz, 1857 = Nem tudjuk azonosítani, a mai III. kerületben volt,

valószínűleg a Gyalog utca környékén.
1870. Holló zug.

Honvéd sor, 1903 = Török Sándor utca.

Honvéd utca, 1868 = Kádár Sándor utca.

HONVÉD utca, 1971. ●

A Hősök ligetét szegélyezi. Ebben annyi fa van, ahány hősi halottja volt a városnak az első világháborúban (943 halott és 64 eltűnt). 1959-ig a mai Kádár Sándor utca viselte ezt a nevet.

Horthy István utca, 1942 = Ady Endre utca.

Horthy Miklós utca, 1932 = Bajcsy-Zsilinszky Endre utca.

HORVÁTH-telep, 1932. ●

A kimért telkek volt tulajdonosáról.

Horváth Gyula utca, 1906 = Beloiannisz utca és a Lenin út a Lakos térig.

HORVÁTH MIHÁLY utca, 1906. ●

H. M. (Szentcs, 1809 - Karlsbad [ma Karlovy Vary], 1878): történetíró, püspök, művelődéspolitikus, miniszter, Szentcs legnagyobb szülötte, Katolikus lelkész, nevelő és tanár volt. 1848-ban Csanád egyházmegyei püspök. 1849-ben a Szemere-kormány vallás- és közoktatásügyi minisztere. Az emigrációban írta hatalmas történelmi munkáit a reformkorról és a szabadságharcról. Hat kötetben írta meg Magyarország történetét. Hazatérve a Magyar Történelmi Társulat alelnöke, majd elnöke lett. Nagyobb munkái ma is alapvető műveknek számítanak. (MEL 1: 749). Szülőháza a róla elnevezett utca elején állt. Az 1859 óta működő gimnázium 1929 óta viseli a nevét. Kertjében van 1974 óta H. M. szobra, Kisfaludy Stróbl Zsigmond alkotása. Ez a szobor 1934 és 1974 között a Kossuth téren állt.
1861. Zöldfa utca a vendéglő nevével. Akkor magába foglalta a Munkácsy Mihály utcát is.

1857. Zöld fa utca.

1746. Negyed. sor. A Kurcától számítva.

1745. Negyedik sor.

1731. 4 dik sor. Tehát a legrégibb utcák egyike.

Hosszú utca, 1903 = Árvai Bálint utca.

Hősök tere, 1926 = Köztársaság tér.

HUNYADI JÁNOS utca, 1966. ●

H. J. (? , 1409 k. - Zimony, 1456): kormányzó, hadvezér. Fő célját, a török kiűzését ugyan nem tudta elérni, de

Huszár - Iskola

1456-ban megvédte Nándorfehérvárt és az országot. Kiseb-
bik fia, Mátyás 1458-ban király lett (MEL 1: 759-760).
A szentesi határ egy része (Dónáttornya) a Hunyadi család
birtoka volt (Sima 1: 75).

Huszár köz, 1870 = Nem tudjuk azonosítani, a mai I. kerü-
letben volt.

● HUSZÁR utca, 1906.

Nem tudjuk, vajon H. nevű valakiről vagy a fegyvernemről
nevezték-e el.

1890, 1895: n. n.

1870. Kobozai-telep az itt kimért 99 telek volt tulajdono-
sáról.

1861. n. n.

● IFJÚSÁG tér, 1948.

Egyike jellegtelen és semmitmondó elnevezéseinknek. Régen
beépült, nevének fenntartása értelmetlenné vált. Van If-
júsági sétány is.

1932. Toldi tér. T. Miklós (1320 k. - 1390): bihari nemes,
pozsonyi alispán, majd várnagy, később szabolcsi ispán.
Itéliában zsoldosvezér. Legendásan nagyerejű mondai hős
(MEL 2: 872). Vitézi tetteit Ilosvai Selymes Péter és
Arany János mesélte el. Arany művének, a Toldi-trilógiának
mélyreható elemzését Barta János végezte el (Arany János
és az epikus perspektíva. = Barta János: Klasszikusok nyo-
mában. Bp. 1976.).

● IFJÚSÁGI sétány, 1974.

Elég fantáziátlan név, legfeljebb az ott épülő ifjúsági
ház magyarázza. Új, emeletes házsínek sora szép látvány.
De miért sétány? A gépkocsik szabadon járhatnak rajta.

Iskola utca, 1857 = Deák Ferenc utca.

Iskola utca, 1861 = Hajdú Lajos utca.

● ILONA-PARTI út, 1977.

Nem egészen hivatalos utcanév, de az 1977. évi térképen
szerepel. Az Ilona-part az Alsóréti magasabban fekvő része,
nevét Szent Ilonáról kapta. A török, tatár elől ide, a
mocsarak miatt szinte megközelíthetetlen helyre menekült
a lakosság. Védett utcanévvé kell nyilvánítani.

● IPARTELEPI út, 1968.

A város keleti szélén, a Hódmezővásárhely felé vivő vasút
mellett épült. Új ipartelepeket szegélyez.

● ISKOLA utca, 1906.

Ma már zug, nyugati bejáratát elzárta az ipari szekun-
káképző intézet. Ezt a nevet korábban a Hajdú Lajos ut-
ca és a Deák Ferenc utca is viselte.

1895, 1890, 1861. n. n.

1857. Görbe köz [?]

JÓKAI utca, 1906.●

J. Mór (Komárom, 1825 - Bp. 1904): regényíró, a magyar romantikus próza legkiemelkedőbb képviselője. 1848 márciusában a forradalmi ifjúság egyik vezéralakja. Nemzedékeken keresztül a legnépszerűbb magyar író. (MIL 1: 529-540). Kecskeméti diák korában, 1843-44 telén egy éjszakát töltött Szentesen a kaszinó bálján. 1848. október 1-én Kosuth és Vasvári társaságában volt Szentesen, az alföldi toborzó körút alkalmával. 1872-ben és 1875-ben kormánypárti képviselőjelöltként megbukott a függetlenségi párti jelölttel szemben (Nagyajtói István: Szentes a magyar szépirodalomban. = Szentesi tanulmányok. Szeged, 1977. /Csongrád megyei könyvtári füzetek 8./) Barta János több tanulmányt írt róla (Az élő Jókai. = Klasszikusok nyomában. Bp. 1976. - Jókai és a művészi igazság. Irodalomtörténet, 1954.).

1895. Szélső sor utca.

1857. Szélső sor.

1838. Szélső uttza (+ a mai Bercsényi utca: Szélső két uttza).

JÓZSEF ATTILA utca, 1945.●

J. A. (Bp. 1905 - Balatonszárszó, 1937): költő, a forradalmi líra világviszonylatban is kiemelkedő alakja (MIL 1: 545-554). Középiszkolás diákként 1920-1923 közt Makón élt; később Vásárhelyre járt le, többször átutazhatott Szentesen.

1906. Sarkadi Nagy Antal utca. S. N. A. (Szentes, 1850 - Szentes, 1894): "vármegyei volt főpénztárnok, ki vagyonának tetemes részét a város közcéljaira hagyományozta" (AE).

1903. Patika utca. Ugyanekkor így hívták a Dósa Molnár Mihály utcát is.

1890, 1895. Alsó piac utca, mert az alsópárti piachoz (ma Lakos tér) vezetett.

1857. Alsó piarc utca.

JÜVENDŐ utca, 1906.●

Nem tudjuk, vajon egyszerűen az elvont fogalom ihletté-e az utca nevét, vagy - mivel több zugból keletkezett - még kialakulása előtt így nevezték el (= az az utca, amely itt a jövőben fog kialakulni).

1890, 1895: névtelen zugok.

1861. Nagy vásár zug a keleti vége.

1857. Nagy vásár zug.

JUHÁSZ GYULA utca, 1971.●

J. Gy. (Szeged, 1883 - Szeged, 1937): tanár, költő, hírlapíró, a 20. századi magyar líra kiváló képviselője (MIL 1: 556-561). 1904 nyarán boldog napokat töltött Szentesen nagybátyjánál. 1925-ben és 1926-ban felolvasást tartott városunkban. 1926-ban jelent meg a Szentesi Naplóban Szentes táján írásmmel, Csallány Gábor múzeumigazgató-

Kádár - Kéreg

nak ajánlott verse. (Végleges címe A szentesi határban lett.)

● KÁDÁR SÁNDOR utca, 1959.

K. S. (Szentes, 1892 - Szentes, 1959): kőműves, szakmunkás, a szentesi szocialista munkásmozgalmak vezető egyénisége. 1919-ben vöröskatoná volt. A bukás után internálták, aztán bebörtönözték, majd rendőri felügyelet alá helyezték. Az építőmunkások szakszervezetének vezetői közé tartozott. Városi és megyei képviselő volt. A második világháború idején az SZDP helyi titkára, majd elnöke. T8bb-ször internálták és bántalmazták. A felszabadulás után még részt vett pártja újjászervezésében, de súlyos betegsége miatt vissza kellett vonulnia (CsmGy 53-54. és SZM 110. 133. stb.).

1868. Honvéd utca a 48-as honvédeknek itt kiosztott telkekről. Megváltoztatása nagy hiba volt.

Kalpagos utca, 1903 = Elekes János utca.

● KÁLVIN tér, 1906.

K. János (1509-1564): francia eredetű genfi reformátor, a kalvinizmus kialakítója (UML 4: 17). Ez a protestáns vallás Szentesen 1549-re már elterjedt, és a 18. századi telepítésekig egyeduralkodó volt (Nagy 160). Nem igazi tér. 1906-ban még ide tervezték a felsőpárti református templomot.

1890, 1895. n. n.

● KASZA utca, 1906.

Valószínűleg az utca vonalának vezetéséről, mint ahogy a Sarló utca is.

1870. Kobozó-telep.

1861. n. n.

● KÁTAI utca, 1906.

A K.-Pál család régi nemesi családja Szentesen. Egyik tagja, K.-Pál József 1822-től viselt különféle tisztségeket a városban. Borsos Sámuel mellett sokat fáradozott az örök-váltságért (Sima). De nem biztos, hogy az utcát róla nevezték el.

1857. Kép utca, ennek az északi fele a Villogó utcáig. Észli feléből lett az Alkotmány utca. Az utcában valaha volt szentképről. Kér a már elfelejtett névart.

Kép utca, 1857 = A Kátai utca és az Alkotmány utca.

● KÉREG utca, 1906.

A névadás okát nem ismerjük. Mivel azonban a Gógány utca mellett van a Kéreg utca, vagy a fűfűvessző (=gógány) lehajlott kérgese utca. A Kéreg Gógány utcát a század elején a népszerű Rostakéregnek is hívta.

Keresztes - Kinizsi

1861. Nagy Örvény útca. Ennek a déli végéből lett a Kéreg útca, a Bathori utcától délre..

Kereszt útca, 1857 = Parkas Antal utca.

I. Kereszt utca, 1890 = Rosenberg házaspár utca.

II. Kereszt utca, 1890 = Mikecz utca.

III. Kereszt utca, 1890 = Vörösmarty utca.

IV. Kereszt utca, 1890 = Ságvári Endre utca.

Keresztes köz, 1857 = Kristó Nagy István utca.
(1838: Keresztes uttza.)

KERESZTES utca, 1906.

Régi szentesi família, "kik közül volt bíró is, egyházi gondnok is, Mihály 1785-ben, János 1813-ban bíró volt" (AE).

1906-ig a mai Kristó Nagy István utca K. köz volt.
1857. Molnár utca. Sejtetően egy ott lakó molnárról.

Kert köz, 1857 = Az Áchim András utcának a Nagyörvény utcától keletre eső fele.

1861. Kertész köz.

Kertes útca, 1857 = Kisér utca.

1861. Kertész útca.

Kertész köz, 1861 = Lásd a Kert köznél.

Kertész útca, 1861 = Lásd a Kertes utcánál.

KÍGYÓ utca, 1906.

Alakjáról nevezték el. 1906 előtt a mai Bocskai utcát nevezték így.

1861. Zöldfa köz a vendéglőről.

1857. Zöldfa köz.

Kígyó útca, 1857 = Bocskai utca.

KILLÁN GYÖRGY utca, 1966.

K. Gy. (Kispest, 1907-1943): a magyar munkásmozgalom kiemelkedő harcosa és vértanúja, a kommunista ifjúsági mozgalom egyik vezetője (MEL 1: 915-916).

KINIZSI utca, 1932.

K. Pál (? - Szentkelemen, 1494): hadvezér, Mátyás király nagyerejű és sikeres katonája. Különösen a török elleni harcokban tűnt ki (MEL 1: 916-917).

Kisér - Kishát

Kis útca, 1857 = A Borza utca és a Nyíri utca.

Kis utca, 1906 = Kiss utca.

Kis ág útca, 1857 = Pacsirta utca.

1861. Kiság útca.

Kis-ér sor, 1745 = Sáfrán Mihály utca.

1749. Kis ér sor.

1765. Kiss Er sor.

1857. Kis ér parti utca.

1861. Kisérparti utca.

1870. Kisér utca. Kisérsalj.

Kis ér parti utca, 1857 = Lásd a Kis-ér sornál.

Kisér utca, 1870 = Lásd a Kis-ér sornál.

KISÉR utca, 1906.

Valaha itt folyt a Kis-ér. Amikor kiszáradt, házhelyeket ocsottattak itt ki. A Kis-ér délre folyva a Lenin útnál találkozott a Kisvölgy érrel, és úgy folyt a Gőzányba, az pedig a Nagyvölgybe (Nyíri). 1828-ban már az egész mai IV. kerületet Kisérnek nevezték. Védelmet érdemlő utcanév. 1861. Kertész utca. Valaha itt élénk kertészkedés folyt. Volt K. köz is (lásd az Áchim András utcánál). 1857. Kertes útca.

Kisérsalj, 1870 = Lásd a Kis-ér sornál.

Túl a Kis Éren, 1792 = Valószínűleg a mai Sáfrán Mihály utca, Szent Anna utca, Vajda Imre utca és Farkas Antal utca által határolt területen. 1828. Túl a Kis éren.

Kisgörgős köz, 1870 = Bálint utca.

Kis görgős útca, 1857 = Bálint utca.

1861. Kis Görgős útca.

1890. Kis-görgős utca.

1895. Kisgörgős utca.

KISHÁT utca, 1906.

A környéket nevezik régóta K.-nsk. Védelmet érdemlő utcanév. Hássai négy telepen épültek:

1901. Tóth Gergely-telep

1904. László János-telep

1909. Megöczi József-telep

1913. Vajda Sándor-telep.

Kiskereszt utca, 1870 = Nem tudjuk azonosítani; a mai II. kerületben volt.

Kis Örvény utca, 1857 = Szondi utca.
1890, 1895. Örvény köz.

KISPATÉ út, 1977.

Ekkor jelent meg a város térképén, noha régi dőlnév. Nem hivatalos utcanev a Nagyhegyen. Védelmet érdemel. A nevét a hagyomány szerint Páthi Miklós református lelkészről kapta; 1696-tól 1719-ig működött Szentesen. Mikor a törökök feldúlták Bóddt (1693 és 1695 között), családjával együtt elhurcolták. Nagykőrösre váltotta ki, hazatérése után lett szentesi prédikátor. A hagyomány úgy tartja, hogy erre felé hajtották a rabságba (Nagy 169).

KIS (KISS) utca, 1914.

Nemigen lehet tudni, hogy ez az Örvényhez vezető utcácska melyik nevet viseli. 1906-ban a névadók Kisnek írták, nyilván rövidsége miatt. Kiss Bálint utca és Kiss Ernő sor van. Van azonban Szentesenek egy Kiss Bálint festőművész szülőtte is, a lelkész K. B. fia. Az ifjabb K. B. (Szentese, 1802 - Pest, 1868): festőművész, Bécsben tanult, a Magyar Képtár felügyelője és festőtanára lett. Tankönyvet írt a levegőperspektíváról. Képeinek témáit a történelemből és a népiéletből vette (MEL 1: 924. - Nagy 217). Az ő emléket azonban az apjáról elnevezett utcában is tisztelhetjük.

1906. Kis utca.

1895, 1890, 1861. n. n.

Kispiac, 1870 = Az Arany János utca és a Klauzál utca találkozásánál levő kis tér.

1895. Kis piactz.

Kispiac utca, 1903 = Arany János utca.

Kis posta útca, 1857 = Törs Kálmán utca.

1895. Kis pósta utca.

KISS BÁLINT utca, 1906.

K. B. (Vésztő, 1772 - Szentese, 1853): református lelkész, egyházi író, az MTA levelező tagja. 1799-ben került Szentésre. Számos tankönyvet és értekezést írt, az utóbbiakat a vallás, a természettudományok és a gyakorlati élet köréből. Szentese életének kiemelkedő egyéniségei közé tartozik. A szentesi református egyház történetének 1765-től 1825-ig tartó szakaszát ő írta meg. Műve a helytörténet és a néprajz alapvető forrása (MEL 1: 924. - Nagy 236). Munkásságát röviden elemzi a volt szentesi diák: Filep Antal (Szokásleírások a 18. és a 19. századból. = Népi kultúra - népi társadalom. Bp. 1971.).

1903. Templom köz, mert az elején van a református nagytemplom. 1826-ban készült el; műemlék.

1890. Templom utca.

1857. Templom köz.

Kiss - Klapka

1838. Hanka János uttzája. [?]. Egy ottani lakosról.
Alkalmi név.
1750 k.: Kurca második sor (nem betűhív).
1747. Másod. sor. A Kurcától számítva.
1746. Másod. Kurtza sor.
1745. Második sor.
1733. 2 dik sor.
1731. [2. sor.] Az adószedő elfelejtette felírni. Szentes
legrégibb utcáinak egyike.

KISS ERNŐ sor, 1932.

K. E. (Temesvár, 1799 - Arad, 1849). honvéd altábornagy,
az aradi vértanú tábornokok egyike. A bányászati sereg fő-
parancsnoka, majd 1849 januárjában országos főhadiparancs-
nok (MEL 1: 924).
1920-as évek. Hékédi újtelep. A város osztott itt ki 256
telket.

Kiss Zsigmond utca, 1932 = Hámán Kató utca.

Kissér köz, 1861 = A Nyíri köz nyugati fele a Kisér utcá-
ig.

Kis szarkás utca, 1857 k. = Nem tudjuk azonosítani; az
Alsópárton volt.

Kis vásár zug, 1857 = Úttörő sétány.
1861. Vásár zug.

Kis Völgy oldal, Kis Völgy parton, Kis Völgy Parton; 1792
= A Klauzál utca és a Budai Nagy Antal utca épült fel a
Kisvölgy ér mellett.
1828. Kisvölgy oldalon, Kis-völgy oldal, Kisvölgy mellett.
1838. Kis Völgy menti.
1857. Kis völgy parti útca = Klauzál utca.
1861. Kis völgy útca = Klauzál utca.
1870. Kisvölgyvall = Klauzál utca.
1895. Kis völgy utca = Klauzál utca.
Kis völgy köz = A Budai Nagy Antal utca északi fele
a Szilfa utcáig.
1903. Kisvölgyparti utca = A Budai Nagy Antal utca északi
fele a Szilfa utcáig.

KLAPKA utca, 1932.

K. György (Temesvár, 1820 - Bp. 1892): honvéd tábornok,
Komárom védője. Az 1848-49-i szabadságharc leverése után
emigrált. 1859-ben Kossuth és Teleki László mellett tag-
ja volt a Magyar Nemzeti Igazgatóságnak. 1866-ban meg-
szervezte a K.-légiót. Hazatérése után országgyűlési kép-
viselő lett (MEL 1: 933). Horváth Mihály is ír róla.
1909. Regőczi József-telep a kimért telkek volt tulajdo-
nosáról.

A női névről. Két telep területén épült:

1904. László János-telep és

1913. Vajda Sándor-telep. A kimért telkek volt tulajdonosairól.

K. Gábor (Pest, 1804 - Szeged, 1866): politikus, ügyvéd, miniszter. Három reformországgyűlésen Csongrád megye liberális követje; az első független magyar kormány földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi minisztere. Mérsékelt politikus. Az 1861-i országgyűlésen Deák híve (MEL 1: 934). 1837-ben az örökváltásági pótszerződés értelmében Szentes pártfogója lett. Néhány hét múlva lemondott, mert a város a pártfogói méltóságot nem találta összeegyeztethetőnek a váltáság utáni szabad állásával. (Barta László: A szentesi örökváltáság. Szeged, 1979. 76-77.) Horváth Mihály is ír róla.

1861. Kis völgy útca. A Kisvölgy érről a Budai Nagy Antal utcánál beszéltünk.

1857. Kis völgy parti útca.

1838. Kis völgy menti.

1828. Kisvölgy oldalon, Kis-völgy oldal, Kisvölgy mellett. Ezek a jelölések a Budai Nagy Antal utcára is vonatkozhatnak.

1792. Kis Völgy parton, Kis Völgy Parton, Kis Völgy oldal. Ezek is jelenthetik a Budai Nagy Antal utcát.

1747. Hatod. sor. A Kurcától számítva.

1745. Hatodik sor.

K. K. (Velike-Gajovac, Horvátország, 1808 - Arad, 1849): honvéd tábornok, az aradi vértanúk egyike. A tavaszi hadjáratban aratott fényes sikereket (MEL 1: 940-941). Horváth Mihály is ír róla.

1914. Debreceni István-telep. A kimért telkek volt tulajdonosáról.

Kobozi utca, 1870 = Az egész Kobozi-telep: a Kasza utca, a Kökény utca, az Árpád utca és a Mentő sor határolja. Benne van még a Szegfű utca, a Huszár utca, a Kötő utca és a Rózsa utca.

Az erdélyi városról.

1920-as évek: Tisztviselőtelep.

Kolpasszki háza kerületi; 1838 = Nem tudjuk azonosítani; a mai II. kerületben volt.

Köngő út; 1881 = A Felszabadulás útja.

Kormány utca; 1857 = Vajda Imre utca.

1861. Kormány utca.

Korsós - Koszta

* KORSÓS sor, 1883.

Az agyagiparosokról. 1906-ig a Dózsa György utca volt a K. utca.

1903. Korsós-telep, Korsós sor. Az utóbbi években utcává nőtt.

Korsós-telep, 1903 = Korsós sor.

Korsós uttza, Korsós Uttza, 1828 = Dózsa György utca.
1857. Korsós útca.

* KOSSUTH tér, 1892.

K. Lajos (Monok, 1802 - Turin, Olaszország, 1894): államférfi, a nemzeti függetlenségért, a feudális kiváltságok felszámolásáért és a polgári szabadságjogokért vívott 19. századi küzdelem legnagyobb alakja. Reformpolitikus, 1848-ban pénzügyminiszter, majd az Országos Honvédelmi Bizottmány elnöke, 1849. ápr. 14-én kormányzó elnök. A szabadságharc leverése után az emigráció vezetője. Ellenezte a kiegyezést és a dualista rendszert (MEL 1: 978-981). 1848. október 1-én Jókai és Vasvári kíséretével járt Szentesen, nagyhatású toborzó beszédet mondott. 1849. július 26-án is keresztülutazott a városon. (Sima 2.). 1869-ben egyhangúlag Szentés képviselőjévé választották. Mandátumát természetesen nem fogadhatta el, erről levélben értesítette Barthe János választási elnököt. 1887-től Szentés díszpolgára is volt. A dualizmus korában a város szinte mindig függetlenségi párti képviselőt választott. K. L. szobra 1934 óta a K. téren áll (Tóth István alkotása). Eredetileg ott volt, ahol K. a beszédét elmondta. Nemrég helyezték át. Tevékenységét részletesen ismerteti és elemzi Horváth Mihály alapvető munkáiban. Iratainak nagy részét Bartha István rendezte sajtó alá. Ugyanő írta A fiatal K. c. könyvet is (Bp. 1966.). Ő írta a K. alföldi toborzó körútja 1848 őzén című cikket is (Századok, 1952. 1. sz.)

1895. Pisc tér; noha hivatalosan már K. tér a neve.

1866. Pisc tér. Még a 18. században is mocsaras volt a helyén. A pisc 1950-ben költözött a Marx térre.

1861. Fő tér.

* KOSSUTH LAJOS utca, 1892.

K. L. (Lásd a Kossuth térnél!)

1895. Fő utca, noha hivatalosan már K. L. utca volt a neve.

1870. Nagy utca.

1857. Fő utca. Még a 19. század derekán is nádas mocsár.

* KOSZTA JÓZSEF utca, 1962.

K. J. (Brassó, 1961 - Bp. 1949): festő, a Munkácsy-hagyományt folytató, ún. alföldi iskola jelentős képviselője. Bécsben, Budapesten és Münchenben tanult, a századforduló táján Rómában, Párizsban és Nagybányán dolgozott. Számos külföldi ösztöndíjat kapott, sokszor jutalmazták hazai és

külföldi díjakkal. Az 1920-as évektől Szentesen a Zrínyi utca 2-ben és a határban levő tanyáján élt. Itt elsősorban expresszív erejű, realista képei születtek: az alföldi táj és a paraszti élet ábrázolása jelenti életművének legnagyobb értékét. 1948-ban Kossuth-díjat kapott (MEL 1: 981-982). Nevét a Széchenyi ligetben levő múzeum, házának emléktáblája és a Marx téren, a K. J. utca elején dombormíves emlékoszlopa is őrzi (1969., Borsos Miklós műve). A múzeumban állandó K.-tárlat van. Legértékesebb képei a Nemzeti Galériában és magántulajdonban vannak. Az utóbbi években Bényi Lászlónak két K.-albuma is jelent meg, Bp., 1959. - Szeged, 1977.). Az utca a Marx tér déli házsorából és a téren épült új házsorból alakult.

1948. Marx tér. (Lásd ott!)

1932. Apponyi tér.

1906. Rákóczi tér.

1870. Vásárszél.

1861. Vásár tér.

KÖKÉNY utca, 1906. ●

A határban és az elhanyagolt kertekben ma is gyakori növény.

1890, 1895: n. n.

1870. Kobozó-telep.

1861. n. n.

KÖLCSEY utca, 1906. ●

K. Ferenc (Szödemeter, 1790 - Cseke, 1838): költő, kritikus, politikus, az MTA tagja. Az 1832-36. évi országgyűlésen a reformpárti ellenzék vezéralakja, az önkéntes örök-váltságon alapuló jobbágyfelszabadítás legfőbb szorgalmazója (MEL 1: 999-1000). Bár az örökváltság ügye ezen az országgyűlésen elbukott, Szentes 1836-ban megváltotta magát földesuraitól, a Károlyi grófoktól. Angyal Dávid (K. F. Bp. 1927.) és Barta István (Kölcsy politikai pályakezde-te. Századok, 1959.) írt róla.

1895, 1890, 1861: n. n.

KÖNYÖK utca, 1906. ●

Derékszőgben megtörő alakjáról.

1857. Zöld fa köz a vendéglőről.

KÖTŐ utca, 1906. ●

Feltételezzük, hogy azért kapta nevét, mert a Gógány környéki mocsarak füzesében vágott vesszőből a környékbeliek kast stb. kötöttek.

1890, 1895: n. n.

1870. Kobozó-telep.

1870. Mentő köz. [?] A közeli mentőgátról.

1861. n. n.

Köztársaság - Kurca

● KÖZTÁRSASÁG tér, 1948.

Az 1946. febr. 1-én kikiáltott új államformáról.
1906. Erzsébet tér. Wittelsbach E. Amália Eugénia (München, 1837 - Genf, 1898): Ausztria császárnéja, Magyarország királynéja, 1854-től Ferenc József császár felesége. Jó kapcsolatai voltak magyar politikusokkal és művészekkel (MEL 1: 446-447). Gyermekeit a kiegészítés után Horváth Mihály tanította a magyar történelemre. 1926-ban ezen a téren avatták fel az első világháború hőseinek és áldozatainak szobrát, Pásztor János alkotását. Ettől kezdve a teret Hősök terének is nevezik, bár nem hivatalosan.

1903. Szentháromság tér az út nyugati oldalán az 1886 óta ott levő szoborról. 1965 óta autóbusz-pályaudvar.

1866. Processió tér. Fás terecske volt ott, ahol ma a hőközpont van.

Nyilván itt tartották a körmeneteket.

1895. Városház köz. Akkor még nem volt tér. Ez a köz a mai városháza és az iskola előtti utca volt. A kert helyén középületek álltak.

● KRISTÓ NAGY ISTVÁN utca, 1906.

K. N. I. (Szentés, 1816 - Szentés, 1900): 1872-78 közt Szentés polgármestere, sok évig a református egyház főgondnoka volt. Vezetése alatt indult meg az erőteljes városiasodás (Nagy 99). Az 1870-es évek nagy árvízének elhárításában is nagy érdemeket szerzett.

1857. Keresztes köz. Lásd a Keresztes utcánál!

1838. Keresztes utca.

Kunszentmártoni utca, 1906 = Bajcsy-Zelinszky Endre utca.

Kurca köz, 1857 = Szent Anna utca.

● KURCA sor, 1932.

A K. nyugati partján. Korábban a mai Tóth József utca és a Sima Ferenc utca viselte ezt a nevet. Maga a víz a Körös-ből ered, kb. egy km-re a torkolattól, és Mindszentnél folyik a Tiszába. Nevéhez romantikus monda fűződik. Az első frásos emlék, amely említi a nevet, I. Géza adománylevele 1075-ből, Curicea folyónak nevezi (Sima 60).

1908. A Csongrád vármegyei telep (Széchenyi-telep, Alsórét-i újtelep) keleti széle.

Kurtza sor, 1745 = A Tóth József utca végig és a Sima Ferenc utca eleje.

1750 k.: Kurca első sor (nem betűhív).

1765. Kurca sor.

1828. Kurtza parton.

1838. Kurtza út.

1857. Kurca parti útca = Ekkor már a teljes Tóth József utca, Sima Ferenc utca és Boros Sámuel utca.

1890, 1895. Kurcaparti utca.

1906. Kurcaparti utca = A Sima Ferenc utca a Batthyány utcától északra és a Boros Sámuel utca.

Kurca parti útca, 1857 = Lásd a Kurtza sornál.

Kurca sor, 1870 = Vagy az Örvény sor vagy a Liget sor.

Külső sor, 1733 = Bocskai utca.

Külső sor, 1745 = Rákóczi Ferenc utca.

Külső sor, 1765 = Beresényi utca.

Külső uttza, 1838 = Nem tudjuk azonosítani; a mai I. kerületben volt.

LAHNER GYÖRGY utca, 1932. ⑥

L. Gy. (Necpál, 1795 - Arad, 1849): honvéd tábornok, a 13. aradi vértanú egyike. A szabadságharc hadiparának irányítója volt (MEL 2: 13). Horváth Mihály is ír róla.

1920 k.: Sárgaparti rokkanttelep.

Lakos köz, 1857 = Nem tudjuk azonosítani; a mai III. kerületben volt.

LAKOS tér, 1906. ⑥

A L. családból számos neves férfiú került ki, akik a város életében vezető szerepet vittek. A teret Csillag Lakos Istvánról nevezték el, aki 1897-ben ezen a téren és a Deák Ferenc utcában artézi kutat fúrtatott, és mindkettőt a városnak ajándékozta (Nagy 133. - AE). Mivel a Lakos utca neve megváltozott, a tér az egész család nevét örökítheti meg. Nem igazi tér, házai a befutó utcákhoz tartoznak.

1895, 1890, 1861: n. n. A nép Alsópiac térnek nevezte, ahogy ez kikövetkeztethető az oda vezető utca nevéből (lásd a József Attila utcánál).

Lakos utca, 1906 = Somogyi Béla utca.

1943. Lakos utca = Csak a Szilfa utcától délre.

1945. Lakos utca = Somogyi Béla utca.

Lakos Ferenc malma környékén, 1838 = Nem tudjuk azonosítani; a mai II. kerületben volt.

DR. LAKOS IMRE utca, 1932. ⑥

Dr. L. I. (Szentés, 1871 - Földes, 1925): ügyvéd, városi politikus, hírlapíró, szónok, 1897-től 1902-ig Szentés polgármestere. Polgármestersége alatt több artézi kutat fúrtak, felépítették a Petőfi szállodát, benne a Tóth József színházat, épült a villanytelep. 1892-ben és 1894-ben nagy beszédekben méltatta Kossuthot. 1899-ben a 48-as forradalom, Petőfi halála és az aradi vértanúk évfordulóján mondott beszédekben kezdeményezte, hogy Kossuthról, Petőfiről és a tábornokokról utcát nevezzenek el.

1908. Csongrád vármegyei telep (Széchenyi-telep, Alsóréti újtelep).

Lavotta - Liget

Ör.[eg] Lakos Mihály uttzája, 1838 = Nem tudjuk azonosítani; a mai III. kerületben volt.

● LAVOTTA utca, 1971.

L. János (Pusztaföldemes, 1764 - Tálya, 1820): zeneszerző, hegedűművész. A verbunkos korszakának kiemelkedő képviselője. (MEL 2: 42-43).

● LÁZÁR VILOS utca, 1932.

L. V. (Nagybecskerek, 1815 - Arad, 1849): honvéd ezredes, az aradi vértanúk egyike. (MEL 2: 46).

1920-as évek: Hékádi úttelep. Horváth Mihály is ír róla.

● LEININGEN KÁROLY utca, 1932.

L. - Westerbürg K. gróf (Ilbenstadt, Hessen, 1819 - Arad, 1849): honvéd tábornok, az aradi vértanúk egyike. Damjanich parancsnoksága alatt részt vett a délvideki harcokban, így valószínű, hogy szentesiek is szolgáltak alatta (MEL 2: 53-54). 1849 februárjában Szentesen is átvonult seregével.

1920 k.: Sárgaparti rokkanttelep.

● LENIN út, 1948.

L., Vlagyimir Iljics (Szimbirszk, 1870 - Gorki, 1924): Marx és Engels mellett az emberiség legnagyobb szocialista gondolkodója, a marxizmus továbbfejlesztője, az SZKP és a Szovjetunió megalapítója, a nemzetközi munkásmozgalom vezetője (UML 4: 357-359). Több szentesi internacionalista személyesen is találkozott vele.

1945. gróf Teleki Pál utca. T. P. gróf (Bp. 1879 - Bp. 1941): erdélyi nagybirtokos, nemzetközi hírnevű földrajztudós, az ellenforradalmi rendszer kimagasló képességű államférfi, egyetemi tanár, az MTA tagja, többször miniszterelnök. Jugoszlávia megtámadásakor öngyilkos lett (MEL 2: 837-838). A Lakos térig Horváth Gyula utca maradt. A T. P. utca a Lakos tértől a Nagyvilágig tartott. A Nagyvilágtól délre Vásárhelyi utca maradt.

1942. vitéz Gámbó Gyula út. G. Gy. (Murga, 1886 - München, 1936): fajvédő, reakciós, ismert jobboldali politikus, miniszterelnök (MEL 1: 613). Többször járt Szentesen.

1932. lord Rothermere utca. Rothermere lord (1868-1940): egy angol lapkiadó vállalat tulajdonosa, reakciós politikus, miniszter. Elítélte a trianoni békeszerződést, és felkarolta a magyar revíziós kísérleteket (UML 5: 612). A Nagyvilágtól délre Vásárhelyi utca.

1857. Vásárhelyi utca. 1932-ig a mai Beloisannisz utca is a V. utcához tartozott. A Hódmezővásárhelyre vezető út ennek az utcának a folytatása. A V. utcát és a Kurcparti utcát - ma Tóth József utca, Sima Ferenc utca és Boros Sámuel utca - a néprajz a század elején Nagy utcának is nevezte.

● LIGET sor, 1966.

Új ház sor a Kurca bal partján, a Széchenyi ligettel szemben. Ezt a nevet már 1903-ban javasolta az utcanevéadó bizottság. A ligetet 1860-ban nevezték el Széchenyiről.

Kurca parti útca, 1857 = Lásd a Kurtza sornál.

Kurca sor, 1870 = Vagy az Örvény sor vagy a Liget sor.

Külső sor, 1733 = Bocskai utca.

Külső sor, 1745 = Rákóczi Ferenc utca.

Külső sor, 1765 = Bercsényi utca.

Külső utca, 1838 = Nem tudjuk azonosítani; a mai I. kerületben volt.

LAHNER GYÖRGY utca, 1932. ⑥

L. Gy. (Necpál, 1795 - Arad, 1849): honvéd tábornok, a 13. aradi vértanú egyike. A szabadságharc hadiparának irányítója volt (MEL 2: 13). Horváth Mihály is ír róla.

1920 k.: Sárgaparti rokkanttelep.

Lakos köz, 1857 = Nem tudjuk azonosítani; a mai III. kerületben volt.

LAKOS tér, 1906. ⑥

A L. családból számos neves férfiú került ki, akik a város életében vezető szerepet vittek. A teret Csillag Lakos Istvánról nevezték el, aki 1897-ben ezen a téren és a Deák Ferenc utcában artézi kutat fúratott, és mindkettőt a városnak ajándékozta (Nagy 133. - AE).

Mivel a Lakos utca neve megváltozott, a tér az egész család nevét örökítheti meg. Nem igazi tér, házai a befutó utcákhoz tartoznak.

1895, 1890, 1861: n. n. A nép Alsópiac térnek nevezte, ahogy ez kikövetkeztethető az oda vezető utca nevéből (lásd a József Attila utcánál).

Lakos utca, 1906 = Somogyi Béla utca.

1943. Lakos utca = Csak a Szilfa utcától délre.

1945. Lakos utca = Somogyi Béla utca.

Lakos Ferenc malma környékén, 1838 = Nem tudjuk azonosítani; a mai II. kerületben volt.

DR. LAKOS IMRE utca, 1932. ⑥

Dr. L. I. (Szentés, 1871 - Földes, 1925): ügyvéd, városi politikus, hírlapíró, szónok, 1897-től 1902-ig Szentés polgármestere. Polgármestersége alatt több artézi kutat fúrtak, felépítették a Petőfi szállodát, benne a Tóth József színházat, épült a villanytelep. 1892-ben és 1894-ben nagy beszédekben méltatta Kossuthot. 1899-ben a 48-as forradalom, Petőfi halála és az aradi vértanúk évfordulóján mondott beszédeiben kezdeményezte, hogy Kossuthról, Petőfiről és a tábornokokról utcát nevezzenek el.

1908. Csongrád vármegyei telep (Széchenyi-telep, Alsóréti újtelep).

Lavotta - Liget

Ör.[eg] Lakos Mihály uttzája, 1838 = Nem tudjuk azonosítani; a mai III. kerületben volt.

● LAVOTTA utca, 1971.

L. János (Pusztaföldemes, 1764 - Tállya, 1820): zeneszerző, hegedűművész. A verbunkos korszakának kiemelkedő képviselője. (MEL 2: 42-43).

● IÁZÁR VIIMOS utca, 1932.

L. V. (Nagybecskerek, 1815 - Arad, 1849): honvéd ezredes, az aradi vértanúk egyike. (MEL 2: 46).

1920-as évek: Hékédi útelep. Horváth Mihály is ír róla.

● LEININGEN KÁROLY utca, 1932.

L. - Westerburg K. gróf (Ilbenstadt, Hessen, 1819 - Arad, 1849): honvéd tábornok, az aradi vértanúk egyike. Damjanich parancsnoksága alatt részt vett a délvidéki harcokban, így valószínű, hogy szentesiek is szolgáltak alatta (MEL 2: 53-54). 1849 februárjában Szentesen is átvonult seregével.

1920 k.: Sárgaparti rokkanttelep.

● LENIN út, 1948.

L., Vlagyimir Iljics (Szimbirszk, 1870 - Gorki, 1924): Marx és Engels mellett az emberiség legnagyobb szocialista gondolkodója, a marxizmus továbbfejlesztője, az SZKP és a Szovjetunió megalapítója, a nemzetközi munkásmozgalom vezetője (UML 4: 357-359). Több szentesi internacionalista személyesen is találkozott vele.

1945. gróf Teleki Pál utca, T. P. gróf (Bp. 1879 - Bp. 1941): erdélyi nagybirtokos, nemzetközi hírnevű földrajztudós, az ellenforradalmi rendszer kimagasló képességű államférfia, egyetemi tanár, az MTA tagja, többször miniszterelnök. Jugoszlávia megtámadásakor öngyilkos lett (MEL 2: 837-838). A Lakos térig Horváth Gyula utca maradt.

A T. P. utca a Lakos tértől a Nagyvölgyig tartott. A Nagyvölgytől délre Vásárhelyi utca maradt.

1942. vitéz Gámbó Gyula út, G. Gy. (Murga, 1886 - München, 1936): fajvédő, reakció, fasiszta jobboldali politikus, miniszterelnök (MEL 1: 613). Többször járt Szentesen.

1932. lord Rothermere utca. Rothermere lord (1868-1940): egy angol laski vállalat tulajdonosa, reakciós politikus, miniszter. Elítélte a trianoni békeszerződést, és felkarolta a magyar revíziós kísérleteket (UML 5: 612). A Nagyvölgytől délre Vásárhelyi utca.

1857. Vásárhelyi utca. 1933-ig a mai Beloiannisz utca is a V. utcához tartozott. A Hódmezővásárhelyre vezető út ennek az utcának a folytatása. A V. utcát és a Kurcparti utcát - ma Tóth József utca, Sima Ferenc utca és Boros Sámuel utca - a néprajelv a század elején Nagy utcának is nevezte.

● LIGET sor, 1966.

Új ház sor a Kurca bal partján, a Széchenyi ligettel szemben. Ezt a nevet már 1903-ban javasolta az utcanevadó bizottság. A ligetet 1860-ban nevezték el Széchenyiről.

Lőrinc utca, 1906 = Mészáros Lőrinc utca.

Luther tér, 1906 = Tolbuhin tér.

MÁGOCSI út, 1932. ●
Az út Nagymágocsra visz a rövidebb úton.

MAGYARI IMRE utca, 1971. ●
M. I. (Debrecen, 1894 - Bp. 1940): cigányprímás. Itthon és
külföldön is nagy sikereket aratott. Nótákat is szerzett.

Malom köz, 1870 = Nem tudjuk azonosítani; a mai III. kerü-
letben volt.

MARISKA utca, 1932. ●
A női keresztnévről. Két telep területén épült:
1904. László János-telep és
1913. Vajda Sándor-telep; a volt tulajdonosokról.

MARX tér, 1948. ●
M. Károly (Trier, 1818 - London, 1883): Engels Friggyessel
együtt a tudományos szocializmus, az új politikai gazda-
ságtan, a dialektikus és történelmi materializmus megterem-
tője, a nemzetközi munkásmozgalom vezetője (UML 4: 561-564).
A teret az 1960-70-es években beépítették. Déli széle a
Kosztá József utca.
1932. Apponyi tér. A. Albert gróf (Bécs, 1846 - Genf, 1933):
a dualizmus és az ellenforradalmi rendszer korának jelen-
tős konzervatív politikusa. Nagybirtokos, miniszter, az
MTA tagja. Vezető-diplomataként Trianon revíziójáért küz-
dött (MEL 1: 47).
1906. Rákóczi tér. Lásd a R. utcánál!
1861. Vásár tér. Beépítéséig, 1962-ig Szentés vásártere
volt. A város 1730-ban három országos vásár tartására ka-
pott engedélyt III. Károlytól, majd V. Ferdinándtól 1847-
ben megkapta a privilégiumot a negyedekre is.
1849 júliusában Lenkei tábornok parancsnoksága alatt itt
táborozott egy honvéd hadtest, amelynek az lett volna a fel-
adata, hogy megakadályozza az osztrákok átkelését a földi
révnel. Ezt az egységet azonban Szegedre irányították, ott
részt vett a szőregi vesztes csatában (Nagy 96).
1838. A Vásár álláson; A Vásár környékén belől.
1830. Vásárállás.
1828. Vásárszel. Ez a mai Kosztá József utca déli házsora.

[2. sor]; 1731 = Kiss Bálint utca.

1733. 2. dik sor.

1745. Második sor.

1746. Másod. Kurtza sor.

1747. Másod. sor.

1750. Kurca második sor (nem betűhív).

Mátéffy - Mentő

● DR. MÁTÉFFY FERENC utca, 1932.

Dr. M. F. (1856 - Szentos, 1927): ügyvéd, városi politikus, 1902-től 1918-ig, az októberi polgári demokratikus forradalomig, a város polgármestere. Az ő idejében készült Szentos átfogó rendezési terve (1912). Különösen az útburkolás, a villanytelep, a városháza és a járásbíróság jelzik építő tevékenységét (Nagy 135-136).

1908. Csongrád vármegyei telep (Széchenyi-telep, Alsóréti újtelep).

Mátssai Ferenc háza körül, 1838 = Nem tudjuk azonosítani; a mai III. kerületben volt.

● MÁTYÁS KIRÁLY út; 1942.

Hunyadi M. (Koloszvár, 1443 - Bécs, 1490): király, középkori történelmünk egyik legnagyobb alakja. Hunyadi János és Szilágyi Erzsébet fia. Megszervezte a központosított rendi monarchiát (MEL 2: 169-171). Róla írta egyik értekezését Vasvári Pál; ő 1848. okt. 1-én járt Szentesen.

1906. Bálint utca. Ezt a nevet 1942-ben a volt Kisgörgös utcára ruházták, pedig B. László háza a Mátyás király utcában volt. B. Lászlót lásd a B. utcánál.

1895. Angyal utca. Csak találgatni lehetne, miért. Akkor magába foglalta a mai Temető utca felső felét is a Kálvária temető északi bejárájáig.

1857. Angyal utca. Csak a mai Mátyás király út.

● MECS BALOGH utca, 1906.

M. B. István "bírája volt a városnak 1776-ban, továbbá az 1803., 1804., 1805., 1812. években, valamint gondnoka is volt a kálvinista egyháznak" 1802-ben és 1815-ben (Sima. - AE).

1828. Vásár utca. A mai Marx térbe az akkori Vásár térbe torkollik.

Mentőgát; 1870 = Mentő sor.

Mentő köz, 1870 = Valószínűleg a Kötő utca.

Mentő sor, 1857 k. = Nem azonos a maival. Valamelyik mentőgát melletti sor a mai IV. kerületben.

● MENTŐ sor, 1906.

A déli mentőgát mentén épült ház sor.

1870. Kobozó-telep. A sor nyugati fele a K.-telep déli szegélye volt.

● MENTŐ utca, 1906.

Az utca a Kisér nyugati mentőgátja mellett épült.

1857. Bürkös utca. A gát neve a növényről B.-gát volt.

Mivel van Mentő sor is, ezt a hangulatos, régi nevet vissza kellene állítani.

MÉSZÁROS LÁZÁR utca, 1945.

M. L. (Beja, 1796 - Eywood, Anglia, 1858): honvéd tábornok, az első független magyar kormány hadügyminisztere, az 1848-49-i forradalom és szabadságharc egyik katonai vezetője, az MTA levelező tagja. A Batthyány-kormány lemondása után a Honvédelmi Bizottmány tagja lett. Később fővezér, majd vezérkari főnök. A bukás után emigrált. (MEL 2:197). Tevékenységét ismerteti Horváth Mihály.
1906. Verbőczy utca. V. István (Verbőc, 1458 - Buda, 1541): ítélmester, királyi személynök, nádor, kancellár, jogtudós. Egyik kezdeményezője volt az 1514. évi törvényeknek. Életének fő műve a Hármaskönyv, a feudális jogrendszer törvénygyűjteménye. Neve a parasztság évszázados elnyomásának szimbóluma lett.
1870. Posta utca, Régiposta utca, Nagyposta utca. Ebben az utcában volt még a múlt század derekán a posta épülete. Az utcának a déli végéből - a Béke utca alatt - lett a Mészáros Lázár utca, az északi részéből a Somogyi Béla utca.
1861. Nagy posta útca.
1857. Nagy posta útca.

MÉSZÁROS LŐRINC utca, 1948.

M. L. (? - 1514): ceglédi pap, az 1514. évi parasztháborúban Dózsa legendás alvezére (MEL 2: 197). Ismerteti Horváth Mihály és Pekete Nagy Antal. Lásd a Dózsa György utcánál.
1906. Lőrinc utca. A földnyelvszerűen délre nyúló L.-háton épült.
1903. Hétház, mert kezdetben mindössze hét házból álló sor volt. Az öregek ma is így hívják.
1895, 1890, 1861. n. n.
1857. Hétház utca.

MEZŐ utca, 1906.

A város szélén a határba vezető utca találó neve. Nem vezetéknév. Két telepen épült:
1901. Tóth Gergely-telep és
1909. Regőczy József-telep a kimért telkek volt tulajdonosairól.

MIKECZ utca, 1906.

M. Mihály "1801-ben, 1802-ben, majd az 1807., 1808. és 1814. években bírja volt a városnak, de gondnok is volt a kalvinista egyháznál" (AE). Kurátorsága alatt épült fel 1804-re a református iskola, a város első emeletes épülete (ma a Kossuth téri iskola) (Sima 381).
1890, 1895. II. Kereszt utca. A II. kerületi hosszú utcákat szeli át.
1861. n. n.

Molnár útca; 1857 = Keresztes utca.

MÓRA FERENC utca, 1971.

M. F. (Kiskunfélegyháza, 1879 - Szeged, 1934): író, újságíró, múzeum- és könyvtárigazgató. Elbeszéléseiben és regényeiben a parasztság kiszolgáltatottságának egyik legérzé-

Móricz - Nagygörgös

kenyebb ábrázolója (MIL 2: 275-281). Szentesi múzeumi kapcsolatai voltak, többször járt városunkban, 1926-ban Juhász Gyulával együtt fõlõlvasóestet tartott.

MÓRICZ ZSIGMOND utca, 1978.

M. Zs. (Tiszacsécse, 1879 - Bp. 1942): író, újságíró, szerkesztõ, a 20. századi magyar realista prózairodalom legkiemelkedõbb alakja (MIL 2: 284-297). 1931-ben Csongrád vármegye közgyûlése megbélyegezte. A szentesi képviselõk - elsõsorban barátai: Gilicze Antal és Búszörményi Imre - az író mellé álltak. (Nagyajtósi István idézett cikkében.) 1935-ben anyagot gyûjtött Szentesen. Ekkor született A kukorica c. riportjában egy nyomorgó szentesi családot mutat be. A Rózsa Sándor-ban is sok szó esik Szentesrõl.

MUNKÁCSY MIHÁLY utca; 1906.

M. M. (Munkács, 1844 - Emdenich, Németország, 1900): festõ. A magyar festészet legkiemelkedõbb egyénisége (MEL 2: 251-252). Nagy hatással volt Koszta Józsefre is. 1861. Zöldfa útca a vendéglõrõl. A Z. utca akkor magába foglalta a Horváth Mihály utcát is. 1857. Zöldfa útca.

Munkás sor, 1906 = Török Sándor utca.

Mussolini utca, 1937. = A Somogyi Béla utca eleje volt a Szilfa utcáig.

NÁDASDY utca, 1932.

N. Ferenc gróf (? 1625 - Bécs, 1671): országbíró. A Wesselényi-féle szövetkezés egyik vezetõ tagja volt. Bécsben halálra ítélték, kivégezték, vagyonát elkobozták. 1910. Vincze Péter-telep az itt kimért telkek volt tulajdonosáról.

Nagy utca, 1870 = Kossuth Lajos utca.

Nagy utca, a század elején = A Boros Sámuel utca, a Sima Ferenc utca, a Tóth József utca, a Beloiannis utca és a Lenin út.

Nagy ág köz; 1857 = Az Áchim András utca nyugati fele volt a Nagyörvény utcáig.

1895. Nagy-ág köz = Az Áchim András utca nyugati fele és a Pacsirta utca.

Nagy ág útca; 1857 = Szántó Kovács János utca.

1890, 1895. Nagyág utca.

Nagy Ferenc utca, 1914 = Szabadság utca.

NAGYGÖRGÖS utca, 1870.

A N. ér a Kispiacnál, az Arany János utca és a N. utca ta-

Nagyhegyi - Nagy

lálkozásánál eredt. Innen északra folyva felvette a Kisgörgös eret, és az SZTK-központ mellett, a Görgös-rakpartnál folyt a Kurcába (Nyíri). Nevét védetté kell nyilvánítani.

1861. Nagy Görgös útca.

1857. Nagy görgös útca.

NAGYHEGYI sor; 1933. ●

A Nagyhegy Szentes északkeleti határrésze, a vasúttól keletre.

NAGYÖRVÉNY utca, 1932. ●

A Kurca kiszélesedő szakaszához, az Örvényhez vezető hosszú utca. Védelmet érdemlő utcanév.

1906-ig [?] a Kéreg utca is a N. utca része volt.

1914. Nagy Örvény utca.

1895. Nagy-Örvény utca.

1857. Nagy Örvény útca.

Nagyörvényparti utca, Örvényparti utca, 1870 = Örvény sor.
(1857 k.: Örvény sor.)

NAGYPATÉ út, 1977. ●

Régi dűlő a Nagyhegyen. Lásd a Kispaté útnál.

Nagy piac utca, 1870 = Ady Endre utca.

Nagy posta útca, 1857 = A Somogyi Béla utca és a Mészáros Lázár utca.

1861. Nagy posta útca.

1870. Posta utca, Régiposta utca.

NAGY-SÁNDOR utca, 1932. ●

N.-S. József (Nagyvárad, 1804 - Arad, 1849): honvéd tábornok, az aradi vértanúk egyike. A Délvidéken, a tavaszi hadjáratban és Buda ostromában tűnt ki (MEL 2: 281). Alighanem megfordult Szentesen is, Damjanich főhadiszállásán

1849 februárjában. Horváth Mihály is írt róla. Az utcanév-táblák hibásak: helyesen Nagy-Sándor József utca.

1920-as évek: Hékédi újtelep.

DR. NAGY SÁNDOR-telep, 1915. ●

A Hámán Kató utca északi oldalának egy szakasza a Kórház és az új lakótelep között. Az 1977. évi térképről lemaradt a neve. Egyébként az itt kimért telkek hajdani tulajdonosának nevét viseli. Dr. Nagy Sándor volt az alispán, amikor a Csongrád vármegyei telepet (Széchenyi-telep, Alsóréti újtelep) kimérték (1908). Rövidesen lebontják az itteni házakat, és akkor beolvadhat a Hámán Kató úti lakótelepbe.

Nagy vásár zug, 1857 = A Jövendő utca keleti vége a Szemere Bertalan utcától.

1861. Nagy Vásár zug.

Nagyvölgy - Nyíri

Nagyvölgy oldal, 1828 = A Vecseri utca végig és a Temető déli fele a Kálvária temető északi bejárójától.

1829. Nagyvölgy parton.

1857. Nagy völgy parti útca, Nagy völgy part.

1870. Nagyvölgyi utca.

1890, 1895. Nagyvölgyparti utca.

● NAGYVÖLGY sor, 1906.

A Nagyvölgy-ér mellett húzódó ház sor a III. kerületben.

A N.-ér vagy Sebes-ér a Nagyhegyből eredt, végighaladt Szentes keleti szélén. Felvette a Gógányt, és tovább folyt a szegvári Kontra tóba. (Nyíri). Védelmet érdemlő utcánév.

1870. Nagyvölgy.

1861. n. n.

Nagy völgy parti útca, 1857 = A Vecseri utca végig, a Temető utca déli fele a Kálvária temető északi bejárójától és a Sarló utca. Egyébként lásd a Nagyvölgy oldalnál!

1890, 1895. Nagyvölgyparti utca.

A dik sor, 1731 = Horváth Mihály utca.

1745. Negyedik sor.

1746. Negyed sor.

● DR. NÉGYESY LÁSZLÓ utca, 1967.

Dr. N. L. (Szentes, 1861 - Bp., 1933): irodalomtörténész, esztéta, egyetemi tanár, az MTA tagja, nemzetgyűlési képviselő. Az egyetemet Budapesten és Bécsben végezte. Többek között Gyulai Pál tanítványa volt. Egyetemi tanárként számos alapvető irodalomtörténeti, verstani és egyéb tanulmányt írt. A tudósok, tanárok és költők több nemzedékét nevelte, többek között a legismertebb nyugatosokat: Babitsot, Juhász Gyulát, Kosztolányit, Tóth Árpádot. Magas tudományos funkciókat viselt (MEL 2: 285). 1920-1922 közt Szentes kisgazda párti nemzetgyűlési képviselője volt. Pályáját volt tanítványa, Barta János ismertette. (Csongrád megyei könyvtári füzetek 8. sz. Szeged, 1977.)

1907. Székel József-telep a kimért telkek volt tulajdonosáról.

● NYÍRI közs., 1906.

1898-ban vagy valamivel előbb nyitották meg a mai szélességben. Nevét Nyíri Sándor ottani háztulajdonosról kapta: az ő telkéből lett az utca. A közs. elnevezés megmaradt, hogy megkülönböztesse a felsőpárti Nyíri utcától.

1890, 1895. n. n.

1861. Kissér közs., de csak a Sáfrán Mihály utcától a Kissér utcáig.

● NYÍRI utca, 1906.

A Ny. csatládból többben viseltek városi hivatalt. Nem tudjuk, melyiküket tisztelték meg a névadással.

1903. Kiss utca. A Batthyány utcától északra fekvő szaka-

Orgona - Petőfi

számból lett 1906-ban a Borza utca, a déli feléből a Nyíri utca.
1857. Kis utca.

ORGONA utca, 1968. ●

Az illatos v-rágú növényről.
1909. Regőczy József-telep; a kiosztott telkek volt tulajdonosáról.

Ótemető mellett, 1829 = Nem tudjuk azonosítani, a város keleti szélén lehetett.

Örvény köz, 1890 = Szondi utca.
(1857. Kis Örvény útca.)

ÖRVÉNY sor, 1906. ●

A Kurca kiszélesedő szakaszának, az Örvénynek a déli partján épült házsor. Neve védelmet érdemel.
1895, 1890, 1861. n. n.
1857 k.: Örvény sor.

Örvényparti utca, Nagyörvényparti utca, 1870 = Örvény sor.
(1857 k.: Örvény sor.)

Ötödik sor, 1745 = Bocskai utca.
1747. Ötöd. sor

Pacher úr malma körül, 1838 = Nem tudjuk azonosítani; a mai IV. kerület déli vagy nyugati szélén lehetett.

Párizsi utca, 1870 = Nem tudjuk azonosítani; ez az egyetlen adstunk róla. A mai IV. kerületben volt.

PATAKI zug, 1906. ●

A Pataki familia "kiterjedt család Szentesen, kik közül Imre városi közgyám volt, és József a kath. egyház pénztárnoka" (AE).
1895. n. n.
1857. Felhő zug [?]

Patika utca, 1903 = Dócsai Molnár Mihály utca.

Patika utca, 1903 = József Attila utca.

PÁVA utca, 1906. ●

A díszes tollazatú madárról. Amikor a Bogár közt megnyitották, ennek északi-déli irányú részéből lett a P. utca.
A Bogár köz többi része ma a Fogoly utca, a Szabadság tér és a Varró utca. Egy írat már 1905-ben P. utcának nevezi.
1857. A Bogár köz említett szakasza.

PETŐFI utca, 1899. ●

P. S. (Kiskőrös, 1823 - Segesvár, 1849): a magyar irodalom egyik legnagyobb forradalmi eszmeiségű költője, világvi-

szonylatban is az egyik legnagyobb lírikus, az 1840-es évek forradalmi értelmiségének vezére (MEL 2: 404-407. - MIL 2: 476-496. Utóca elején a P. szálloda és étterem, végén a P. S. általános iskola van. Horváth Mihály is írt róla alapvető munkáiban. 1923-ban Négyesy László mondott Szentesen emlékbeszédet a P.-centenárium alkalmával. Bertha János Géníuszok találkozása címmel írta meg P. és Arany barátságának történetét (Klasszikusok nyomában, Bp. 1976.). Ő írta a MIL Petőfi-cikkét is.

● PETROVICS SOMA utca, 1932.

P. S. (Szarvas, 1843 - Szentese, 1926): evangélikus lelkész, esperes, költő, egyházi író. 1883-tól a szentesi evangélikus egyház lelkésze. Ő készítette el Luther kis Kátéjának hivatalos magyar fordítását. Művei közül forrásértékek az egyház évkönyvei. Tagja volt az 1903. évi utcanévadó bizottságnak (Nagy 239). Az ő idejében épült fel az evangélikusok neogót stílusú temploma (1905).
1920 k.: dr. Szeder Ferenc-telep.

Pisc tér, 1866 = Kossuth tér.

Piartz utca, 1839 = Ady Endre utca.

1857. Felső piarc útca.

1861. Felső pisc útca.

1890. Felsőpisc útca.

● PINTÉR utca, 1857.

A névadás okát nem ismerjük. Talán valamely nevezetes lakójáról.

● PIPACS utca, 1906.

A mezei virágról.

1890. 1895: n. n.

1870. Kobozó-telep.

1861. n. n.

Polgár zug, 1857 = Szemere Bertalan utca.

1861. Polgár köz.

● PÓLYA utca, 1906.

P. Lőrinc, "volt szentesi lakos, ki 1638-ban a szentesi kálvinista egyháznak harangot üntetett" (AE).

1890. 1895. n. n.

1861. Dóci köz., valószínűleg egy nevezetes lakójáról.

Pólya János utczáján, 1838 = Nem tudjuk azonosítani; a mai IV. kerületben volt.

Posta utca, Régiposta utca, 1870 = Somogyi Béla utca.

(1857. Nagy posta útca.)

(1861. Nagy pósta útca.)

PÖLTENBERG ERNŐ utca, 1932.

P. E. (Bécs, 1813 - Arad, 1849): osztrák származású honvéd tábornok, aradi vértanú (MEL 2: 438). Horváth Mihály is ír róla.

1920. k.: Sárgaparti rokkanttelep.

Processzió tér, 1866 = A Köztársaság tér nyugati széle, a Kurca partján. Ma a hőközpont van a helyén.

dr. Purjesz Zsigmond utca, 1932 = Esze Tamás utca.

Rákóczi tér, 1906 = Marx tér.

RÁKÓCZI Ferenc utca, 1906.

II. R. F. (Borsi, 1676 - Rodostó, 1735): erdélyi fejedelem, a magyarországi szövetséget rendek vezérlő fejedelme, a Habsburgok elleni kuruc szabadságharc (1703-11) vezére.

1703-ban Szenteknek menlevelet adott; ez a levéltár egyik kincse. Politikai levelezésének egy részét Simonyi Ernő, Szentek függetlenségi párti képviselője adta ki.

(Archívum Rákócziánium 1-3. k. Bp. 1871-77). Angyal Dávid is írt róla (Adalék II. R. F. bujdosás történetéhez. Bp. 1905.). 1906-ban, amikor R. hamvait hazahozták, teret is neveztek el róla. (Lásd a Marx térenél).

1857. Szarkás utca. A városnak ezen a táján valahol lehetett egy erdőcske, amelyet Szarkásnak neveztek. A 18.sz. derekán - a Petrák-krónika szerint - itt volt a református temető. Az utca is átvette a nevet.

1828. Szarkás utca.

1765. Temető sor.

1750 k.: Felsőpárti sor. Akkoriban a Felsőpárt kelleti szélső sora (párt = pars = rész).

1749. Temető sor.

1745. Külső sor. Ezt a nevet előbb a Bocskai utca, később a Bercsényi utca is viselte.

Régiposta utca, Posta utca, 1870 = Somogyi Béla utca.

(1857. Nagy posta utca.)

(1861. Nagy posta utca.)

Régi új osztás, 1870 = Valószínűleg a Jókai utca páros oldala és attól keletre.

Régi új osztás, 1870 = Valószínűleg a mai III. kerület déli csücskében, a Béke utcától délre.

Révbeliek, 1760 = Az biztos, hogy a Felsőpárton, a Kurca partján volt ez a házcsoporth. Esetleg a régi Gőrgősrak-partnál, a mai SZTK-központ körül lehetett. Aztán beolvadt az északi irányba nyúló Kurcaparti utcába. De az is lehet, hogy a lőtér mellett, a hídnál éltek a révbeliek.

● ROSENBERG HÁZASPÁR utca, 1953.

R. Julius és Ethel (? - 1953): békeharcos házaspár az USA-ban. Azzal a váddal, hogy az atomtitkot kiszolgáltatták a Szovjetuniónak, kivégezték őket (UML 5: 609). Az utcanevezés elhamarkodott volt.

1906. Szalai utca. Sz. Pál 1787-1802 közt református lelkész volt Szentesen. Külföldi egyetemeken tanult, kiváló szónok volt (Nagy 169).

1903. Felsőparti szélső keresztutca. Keresztezi az észak-déli irányú, hosszú, egyenes utcákat.

1890. I. Kereszt utca.

1861. n. n.

Lord Rothermere út, 1932 = A Lenin út a Lakos tértől a Nagyvölgyig.

● ROZSGONYI utca, 1906.

R. István a török elleni felszabadító harcok idején, 1696 előtt volt református lelkész Szentesen. 1693-ban, amikor a város lakossága Csongrádra menekült a török elől, ő volt híveinek lelkipásztora (Nagy 169).

1857. Gelamb utca, a madárról. 1971 óta újra van G. utcánk.

Rózsa utca, 1906 = Rózsa Ferenc utca.

Sarkadi János uttzája; 1838 = Nem tudjuk azonosítani; a mai III. kerületben volt.

● RÓZSA FERENC utca, 1948.

R. F. (Bp. 1906 - Bp. 1942): a magyar munkásmozgalom kiemelkedő harcosa és vértanúja, építésmérnök. A második világháború idején a KMP központi bizottságának titkára, az illegális Szabad Nép szerkesztője.

1906. Rózsa utca. A szomszédos utcák is virágnevet kaptak.

1870. Kobozli-tételep.

1895., 1890., 1861. n. n.

● RÓZS MOLNÁR utca, 1906.

A helyi politikában a család több tagja is szerepet játszott. R. M. Ferenc (Szentés, 1844 - Szentés, 1918): gazdálkodó, az 1890-es években 27 hold földet adományozott a református egyháznak (Nagy 167).

1895., 1890., 1861. n. n.

● SÁFRÁN MIHÁLY utca, 1906.

S. M. (? - Szentés, 1818): katolikus plébános Szentesen 1792-től 1818-ig. Munkássága idején helyreállott a béke a katolikus és református lakosság között. Szorgalmazta az iskola fejlesztését és a templom újjáépítését. A katolikus templom csak 1847-re készült el (Nagy 146-147). S. M. Horváth Mihály keresztapja volt.

1870. Kisér utca, Kisérálja. A Kis-ér jobb partján épült. Az utca neve egyel keletebbre vándorolt.

1861. Kisérparti útca.

1857. Kis ér parti útca.

1765. Kiss ér sor.

1749. Kis ér sor.

1745. Kis-ér sor. Az Alsópárt legrégibb utcája.

SÁGVÁRI ENDRE utca, 1945.

S. E. (Bp. 1913- Bp. 1944): a magyar munkásmozgalom kiemelkedő harcosa és vértanúja, jogász. A kommunista ifjúsági mozgalom kimagasló vezetője volt. 1944-ben csendőrnymozdókkal vívott tűzharcban esett el (MEL 2: 560).

1906. Szeder Imre utca. (Szentés, 1837 - Szentés, 1901): "Örökkösei a második kerületben lévő házát elagott mezei munkások menedékházának adományozták" (AE).

1903. Temető utca, mert a felsőpárti katolikus temetőbe visz.

1890, 1895. IV. Kereszt utca, északról számítva.

1861. n. n.

SAJÓ köz. 1906.

Az elnevezés okát nem ismerjük, valószínűleg egy ottani lakosról kapta a nevét.

SALLAI IMRE utca, 1948.

S. I. (Erdőfüle, 1897 - Bp. 1932): a magyar és a nemzetközi munkásmozgalom kiemelkedő harcosa és vértanúja, magántisztviselő. A KMP alapító tagja. Az emigrációban és itthon az illegálitásban a párt vezetői közé tartozott. 1932-ben - a biatorbágyi merénylet ürügyén - statáriális bíróság elé állították, és kivégezték (MEL 2: 564-565).

1932. Fekete Márton utca. F. M. (?1848 - Szentés, 1924): vármegyei főjegyző, 1910-től országgyűlési képviselő, a Körös-Tisza-Maros vidéki Ármentesítő Társulat elnöke és főigazgatója, királyi tanácsos. Sokat fáradozott azért, hogy Szentés megyeszékhely lett (1878). A megyeháza 1883-ra készült el (Nagy 98).

1908. Csongrád vármegyei telep (Széchenyi-telep, Alsóréti újtelep).

SÁRGAPARTI utca, 1968.

Az utca neve szerencsésen őrzí meg ennek a városrésznek régi, népi nevét, melyet a vályogvetéshez használt sárgafüldről kapott.

1920 k.: Sárgaparti rokkanttelep.

Sarkadi Nagy Antal utca, 1906 = József Attila utca.

SARKADI NAGY MIHÁLY utca, 1932.

A város több neves vezetője is hallgatott erre a névre. Feltételezhetjük azonban, hogy közülük a kapott utcát, aki 1884-től 91-ig Szentés polgármestere volt. (Szentés, 1829-Szentés, 1894). Az ő idejében készült el a szentes-kunszentmártoni vasút (1886), a csodaszép városi kút a megyeháza előtt (ez volt az ország harmadik artézi kútja, 1886), a gimnázium (a mai épület déli szárnya 1889) (Nagy 132-135).

Sarló - Sima

1908. Csongrád vármegyei telep (Széchenyi-telep, Alsóréti újtelep).

● **SARLÓ utca, 1906.**

Nevét minden bizonnyal ívelő vonaláról kapta, ahogy a Kassa utca is.

1890, 1895. A Nagyvölgyparti utca déli vége, a Nagyvölgy ér mellett, a Béke utcától délre.

1870. Temető sor (?), mert a Kálvária temető mellett húzódik.

1861. n. n.

1857. A Nagy völgy parti utca déli vége, a Béke utcától délre. Akkor - és 1890-ben és 1895-ben is - a Nagyvölgyparti utca magába foglalta a mai Vecseri utcát, a Temető utca déli felét a Kálvária temető északi bejáratjától és a Sarló utcát.

● **SCHWEIDEL JÓZSEF utca, 1932.**

S. J. (Zombor, 1796 - Arad, 1849): honvéd tábornok, az aradi vértanúk egyike (MEL 2: 606-607). Horváth Mihály is írt róla.

1914. Tóth István-telep és

1914. Debreceni István-telep a kimért telkek volt tulajdonosairól.

Selyem köz, 1870 = Nem tudjuk azonosítani; a mai II. kerületben volt.

Selyem utca, 1870 = Nem tudjuk azonosítani; a mai II. kerületben volt.

Serkocsa köz, 1857 = Farkas Mihály utca.

1861. Serkorcsma köz.

Serkocsa utca, 1857 = Az Arany János utca és a Bajcsy-Zsilinszky Endre utca.

1861. Serk-korcsma utca.

1895. Serkorcsma utca.

Sidó kortsma uttzája, 1838 = Nem tudjuk azonosítani, a III. kerületben volt.

● **SIMA FERENC utca, 1945.**

S. F. (Nagykőrös, 1853 - Fairport, USA, 1904): újságíró, szerkesztő, politikus. A múlt század utolsó két évtizedében Szentes legjelentékenyebb, bár kétségkívül ellentmondásos személyisége. 1876-99 között a Szentesi Lap szerkesztője. A Csongrád vármegyei függetlenségi párti ellenzék vezére. 1892-től 97-ig a tápai kerület, 1896-tól 1900-ig Szentes országgyűlési képviselője. A Tisza-szabályozási Igazgatóság tagja, a Kőrös-Tisza-Maros vidéki Ármentesítő Társulat egyik szervezője. Az 1879. évi nagy árvíz után Szentes megmentőjeként Ünnepezték. Könyvet írt a parlamentári harcokról (Az obstrukció mint parlamentáris fegyver. Bp.

1897.) 1895-től 1897-ig a református egyház főgondnoka volt. 1899-ben anyagi csődbe jutott, 1900-ban kivándorolt Amerikába. Sima László apja. S. László (Szentés, 1884 - Szentés, 1952): lapszerkesztő és helytörténész, S. Ferenc fia. 1906-tól 1919-ig a megszakitásokkal megjelenő Szentési Lap szerkesztője. A Tanácsköztársaság idején a városi és a megyei direktórium tagja. Megírta Szentés történetét (Szentés, város története I. k., Szentés, 1914. A 2. kötet kéziratban, a 3. kötetéről azt sem tudjuk biztosan, hogy megírta-e.) (MEL 2: 627. - Nagy)

1932. A Tóth József utca északi fele a Céház utcától a Batthyány utcáig és a gróf Tisza István utca. Ez utóbbi akkor magába foglalta a Boros Sámuel utcát is. Tisza István gróf (Geszt, 1861 - Bp. 1918): politikus, miniszterelnök, az MTA tagja. A dualizmus válságának időszakában kemény kézzel igyekezett fenntartani a már elavult, reakciós rendszert, és felkészíteni az országot az első világháborúra (MEL 2: 867-869).

1906. Tóth József utca a Batthyány utcáig, attól északra Kurcaparti utca.

1890, 1895: Kurcaparti utca. Magába foglalta a Tóth József utcát, a Sima Ferenc utcát és a Boros Sámuel utcát. A régi Vásárhelyi utcát - ma Beloiannisz utca és Lenin út - és a K. utcát a népnelv a század elején Nagy utcának is nevezte.

1857. Kurca parti utca.

1838. Kurtza út.

1828. Kurtza parton.

1765. Kurca sor.

1750 k.: Kurca első sor (nem betűhív).

1745. Kurtza sor.

1731. [I. sor]. Az adószedő elfelejtette felírni. A város legrégibb utcája.

Simonyi Ernő utca, 1906 = Budai Nagy Antal utca.

SOMOGYI BÉLA utca, 1945.

S. B. (Halastó, 1868 - Újpest, 1920): tanító, szociáldemokrata újságíró, a fehérterror áldozata. A Népszava munkatársa, majd szerkesztője volt. Fehér tisztek Bacsó Bélával együtt meggyilkolták (MEL 2: 643).

1945. Lakos utca. Lásd a Lakos térnél.

1937. Mussolini utca. Benito M. (1883-1945): Olaszország fasiszta diktátora, a "duce". A Lakos utca északi felét nevezték el róla a Daru utcáig.

1906. Lakos utca.

1890, 1895. Nagyposta utca, mert itt volt a múlt században a város postahivatala.

1870. Nagyposta utca, Régiposta utca, Posta utca.

1861. Nagy posta utca.

1857. Nagy posta utca.

Sopron - Szarvasi út

Soós utca, 1906 = Vajda Imre utca.

- SOPRON sor, 1932.
A "leghűségesebb városról".
1903. Cigány sor a lakóiról.

Stammer Sándor utca, 1906 = Farkas Antal utca.

- SZABADSÁG tér, 1948.
Az 1960-as években részben beépítették.
1906. Tyúkpia tér. A századforduló táján itt nyílt meg a baromfi-piacter.
1857. Bogár köz. A közhöz tartozott a mai Fogoly utca, Szabadság tér, Páva utca és Varró utca.

- SZABADSÁG utca, 1948.
Ez a kis utcácska csak az eleje a Jövendő utcának. Nevét a Szabadság moziról kapta, ez lett a felszabadulás után a kommunista párt mozi (a szociáldemokratáké a József Attila utcai Barátság mozi).
Hozzá kellene csapni a Jövendő utcához.
1914. Nagy Ferenc utca a telektulajdonosról, aki a városnak adományozta telke egy darabját, hogy az utcát meg lehessen nyitni.

Szalai utca, 1906. = Rosenberg házaspár utca.

- SZÁNTÓ KOVÁCS JÁNOS utca, 1948.
Sz. K. J. (Hódmezővásárhely, 1852 - Hódmezővásárhely, 1908): az agrárszocialista mozgalom kiemelkedő vezetője, földmunkás. Az ő kezdeményezésére bontakozott ki a vihar-sarki agrárszocialista mozgalom. Tevékenységeért börtönt szenvedett (MEL 2: 705-706). A vezetésével megindult szervezkedés a szentesi agrárszegénységet is mozgósította (Szuronyok árnyékában. Szerk. Barta-Gecsényi-Schneider. Szentes, 1969).
1906. Toldi utca. T. Miklósról lásd az Ifjúság térnél.
1890, 1895: Megvág utca a régen itt folyt érről.
1857. Nagy ág utca.

Szarkás utca; 1828 = Rákóczi Ferenc utca.

1857. Szarkás utca.

Szarkás zug, 1870 = A Rákóczi Ferenc utca egy ma is névtelen zuga lehetett az utca páratlan oldalán.

- SZARVASI út, 1972.
A Szarvas és Kunszentmárton felé vezető út városi szakasza.

Széchenyi út, 1860 és 1932 = A Felszabadulás útja.
1870. Széchenyi utca.

Széchenyi utca, 1906 = Dózsa György utca.

Szedler Imre utca, 1906 = Ságvári Endre utca.

SZEGED utca, 1906.

A virágról.

1890, 1895. n. n.

1870. Kobozó-telep.

1861. Gyep utca.

Szél útca, 1857 = Szűcszabó Nagy Imre utca.

1890. Szél útca.

Szélső sor, 1857 = Telán az Úrge sor volt.

Szélső sor, 1857 = A Jókai utca páratlan házsora.

1895. Szélső sor utca.

Szélső sor; 1903 = A Damjanich János utca páros házsora.

Szélső két utca, 1838 = A Berossy és a Jókai utca.

Szélső sor utca, 1895 = Jókai utca.

SZEMERE BERTALAN utca, 1906.

Sz. B. (Vatta, 1812 - Pest, 1869): politikus, miniszterelnök, író, az MTA tagja. A reformkorban liberális ellenzéki politikus, országgyűlési követ. 1848-ban a Batthyány-kormány belügyminisztere, majd az Országos Honvédelmi Bizottmány tagja. A Habsburg-ház trónfosztása után miniszterelnök és belügyminiszter. Kormányának Horváth Mihály is tagja volt. A bukás után emigrált, 1865-ben tért haza (MEL 2: 742-743). 1848-ban az ő felhívására kérte és kapta meg Szentes a rendezett tanácsú város címet. Horváth Mihály is ír róla munkáiban.

1903. n. n.

1890, 1895. névtelen zug.

1861. Polgár köz, valószínűleg egy ottani lakosról.

1857. Polgár zug.

SZENT ANNA utca, 1906.

Szt. A. a hagyomány szerint Szűz Mária anyja, Jézus nagyanyja. Az evangéliumok nem említik. Az új templom 1847-re lett kész, védőszentje 1748 óta Szt. A. Búcsúja július 26-án van. Freskóit 1910-ben Endre Béla és Rudnay Gyula festette. Restaurálásuk nem sikerült.

1857. Kurca köz.

Szentháromság tér, 1903. = A Köztársaság tér nyugati része a szoborral, ma autóbusz-pályaudvar.

Szent Imre herceg utca, 1932 = Beloisannisz utca.

- SZESZPÓZDE dőlő, 1977.
Nem hivatalos utcánév, az 1977. évi várostérkép azonban az utcák közt sorolja fel. A névadás oka a névben van. Meg kellene hagyni az utcanevet is.
- SZIGETI ISTVÁN utca, 1932.
Sz. I. 1763-tól 1778-ig Szentés katolikus plébánosa. A Mát-ra eljáráról, a matyók közül telepített a városba több száz katolikus magyar családot. Higgadt, türelmes politikával előzte meg a vallási villongásokat (Nagy 144-145. - Sima 294).
1920. k.: dr. Szeder Ferenc-telep.
- Szilfa köz, 1857 = Szilfa utca.
- SZILFA utca, 1903.
Valaha talán szilfák adtak árnyékot ezen az utcán. De 1903-ban már nem.
1890, 1895. n. n.
1857. Szilfa köz.
- SZONDI utca, 1906.
Sz. György (? - Drégely vára, 1552): végvári kapitány. 1552-ben a vár védelmében katonáival együtt elesett (MÉL 2: 793).
1890, 1895: Örvény köz, mert az Örvényhez vezet.
1857. Kis Örvény utca. Az Örvényhez vezető kisebbik utca. Van Nagyörvény utca is.
- SZURSZABÓ NAGY IMRE utca, 1906.
Sz. N. I. (Szentés, 1828 - Szentés, 1910): 1895-ben artézi kutat fúratott a Kispiac téren, az Arany János utca és a Sz. N. I. utca sarkán, és a városnak adományozta. Ő adta a református egyháznak azt a telket, amelyre 1900-ban felépült a Kiss Bálint utcában a Református Kőr (Nagy 133, 166).
1890, 1895. Széll utca. Nem tudjuk, miért.
1857. Szél útca.
- TANÁCSKÖZTÁRSASÁG út, 1968.
Az első proletárdiktatúra Szentésen 1919. március 22-től április 28-ig és július 21-től július 24-25-ig állt fenn. Emléktáblája a városháza Kossuth téri oldalán van.
- TÁNCSICS MIHÁLY utca, 1932.
T. M. (Acsteszer, 1799 - Bp. 1884): jobbágyszármazású író, publicista, politikus, a nemzeti függetlenség és a váltáság nélküli jobbágyszabadítás híve, a szegényparasztság és a munkásság érdekeinek képviselője. A reformkorban és az önkényuralom idején börtönben szenvedett. 1868-ban az Al-talános Munkásegylet elnöke lett. A névadás a szociálde-mokrata városi képviselők egyetlen elfogadott javaslatá-nak az eredménye.
1920 k.: dr. Szeder Ferenc-telep.

TAVASZ utca, 1966. ●

Kedves utcanev a város nyugati szélén.

TÉGLAGYÁRI út, 1968. ○

Az új, modern téglagyárhoz vezet. A vasúttól délnyugatra eső szakaszát Horváth-telepnek nevezik az itt kimért telkek volt tulajdonosáról.

TELEKI LÁSZLÓ sor, 1932. ●

T. L. gróf (Pest, 1811 - Pest, 1861): politikus, író, az MTA tagja. A reformkorban a főrendi ellenzék leghatározottabb egyénisége. 1848-49-ben a magyar kormány párizsi követe. Az emigráció egyik vezéralakja: 1859-ben - Kossuth és Klepka mellett - a Magyar Nemzeti Igazgatóság tagja. Az 1861. évi országgyűlésen a határozati párt vezére. Az országgyűlés döntő napja előtti éjszakán öngyilkos lett (MEL 2: 836). Horváth Mihály jó barátja volt; alapvető munkáiban írt is róla. Az 1861. évi országgyűlésen Boros Sámuel, Szentes képviselője az ő pártjához tartozott. Angyal Dávid foglalkozott irodalmi műveivel (MIL 1: 34). 1909. Regőczi József-telep.

gr. Teleki Pál utca, 1945 = A Lenin út a Lakos tértől a Nagyölgységig.

Temető sor, 1749 = Rákóczi Ferenc utca.

Temető sor, 1870 = Valószínűleg a Sarló utca.

Temető utca, 1857 = A Temető utca a Kálvária-temető északi bejárójáig.
(1828. Temető uttza.)

Temető utca, 1903 = Ságvári Endre utca.

TEMETŐ utca, 1906. ●

A Nagyölgység mellett, a keleti parton több temető is van. Az utca a nyugati parton van.

1895. Angyal utca a Kálvária temető északi bejárójáig, onnan délre Nagyölgyparti utca. Az A. utca északi fele a Mátyás király utca.

1861. Temető utca, az említett bejáróig, onnan n. n.

1857. Temető utca az említett bejáróig, onnan Nagyölgyparti utca.

1828. temető uttza, nem tudjuk, meddig.

Templom köz, 1857 = Kiss Bálint utca.

1857 k.: Templom utca.

1890. Templom utca.

gr. Tisza István utca, 1932 = A Sima Ferenc utca északi fele a Batthyány utcától.

Tolbuhin - Tóth

● TOLBUHIN tér, 1950.

T., Fjodor Ivanovics (1894-1949): a Szovjetunió marsallja, a Magyarország felszabadításában részt vett 3. ukrán front (hadseregcsoport) parancsnoka (ÜML 6: 458). A lexikon is téved: Szentest 1944. október 8-án a Malinovszkij marsall 2. ukrán frontjában harcoló 53. hadsereg, Managarov altábornagy magasabb egysége szabadította fel. Ezen a téren van az egyik szovjet hősi emlékmű.

1906. Luther tér. L. Márton (1483-1546): a reformáció megindítója és egyik vezére (ÜML 3: 414). Szentesen az 1770-es években telepedtek meg az első evangélikus családok. A téren álló neogótikus templom 1905-re épült fel, az oltárképet a szentesi származású Hegedűs László festette (Nagy 172).

1895, 1890, 1861: n. n.

● TOLDI köz, 1906.

T. Miklósról lásd az Ifjúság térnél.

1895, 1890, 1861. n. n.

Toldi tér, 1932 = Ifjúság tér.

Toldi utca, 1906 = Szántó Kovács János utca.

Tóth József utca, 1906 = A Tóth József utca végig és a Sima Ferenc utca a Batthyány utcáig.

● TÓTH JÓZSEF utca, 1906.

T. J. (Szentes, 1823 - Pest, 1870): színész. A Nemzeti Színház második nemzedékének legjelentősebb realista jelmezsínésze. 1866-tól a színtanoda tanára. 18 év alatt több mint 300 szerepet játszott. Elsősorban Shakespeare vonzotta, több drámáját le is fordította. Színészméleti munkássága is jelentős (MEL 2: 393. - Nagy 241). 1923-ban szülőházán emléktáblát helyeztek el, ekkor készítette el mellazobrát Koncz Antal, a mártírhálált halt szentesi szobrászművész. A szobor a T. J.-ről elnevezett színház előcsarnokában állt; ma hiányzik. 1945-ben a T. J. utcának a Céház utcától északra fekvő részét Sima Ferencről nevezték el.

1890, 1895. Kurcaparti utca. Magába foglalta a Tóth József utcát, a Sima Ferenc utcát és a Boros Sámuel utcát. A század elején a népnyelv Nagy utcának nevezte a K. utcát és a Vásárhelyi utcát (ma Beloiannisz utca és Lenin út).

1857. Kurca parti utca.

1838. Kurtza út.

1828. Kurtza parton.

1765. Kurcza sor.

1750 k.: Kurca első sor (nem betűhív).

1745. Kurtza sor.

1731. [1. sor], de az adószedő elfelejtette felírni. A város legrégibb utcája.

A növényről.

TÖRÖK IGNÁC sor, 1932. ●

T. I. (Gödöllő, 1795 - Arad, 1849): honvéd tábornok, az aradi vértanúk egyike (MEL 2: 905). Horváth Mihály ír róla.

1920 k.: Sárgaparti rokkanttelep.

TÖRÖK SÁNDOR utca, 1959. ●

T. S. (Szentés, 1877 - Szentés, 1954): kubikos, földmunkás, a szentesi munkásmozgalom kiemelkedő alakja. 1919-ben tagja volt a városi és a megyei direktóriumnak. A bukás után internáltak, majd vizsgálati fogságban tartották, aztán sokáig rendőri felügyelet alatt állt. Részt vett a földmunkásmozgalom újjászervezésében. Az 1930-as években az SZDP helyi szervezetének egyik baloldali vezetője volt. 1944-ben a kommunista párt szentesi szervezetének egyik alapító tagja (CsmGy 98. - SZA 16., 71.).

1932. Munkás utca. 1902-ben dr. Cicatricis Lajos alispán javaslatára 130 házhelyet mértek ki olcsón erre felé szentesi munkáscsaládok számára (Nagy 137).

1920-as évek: Hékédi újtelep.

1906. Munkás sor.

1903. Honvéd sor. A volt 48-as honvédek egy része itt kapott telket.

Lásd a Kádár Sándor utcánál.

TÖRS KÁLMÁN utca, 1906. ●

T. K. (Rimabréz, 1843 - Bp. 1892): író, újságíró. Jogot végzett, újságíró lett: számos újság munkatársa volt. 1878-tól 1892-ig Szentés függetlenségi párti képviselője volt (MEL 2: 908-909).

1895. Kis posta utca. A múlt századi postaépületről.

1857. Kis posta utca.

Tyúkipiac tér, 1906 = Szabadság tér.

DR. UHLÁR ISTVÁN utca, 1932. ●

U. I. dr. (Nógrád, 1844 - Szentés, 1919): Szentés katolikus plébánosa volt 1878-1919-ig. Ő szervezte meg az egyháztanácsot, az ő idejében építették fel a Szentháromság-szobrot (1886), az új orgonát, emelték a Köztársaság téri (1912) és a felsőpárti Rákóczi utcai iskolát. Kezdeményezésére festette Endre Béla és Rudnay Gyula a Szent Anna-templom mennyezeti freskóit. Az 1881-i árvíz idején mozgósította híveit a mentésre. Erélyesen és eredményesen lépett fel a szentesi gazdák közt divatos egyke ellen. Türelmes, szelíd pap volt. Erdemeiért esperessé, apáttá, majd pápai prelátussá nevezték ki (Nagy 153-154).

1920 k.: dr. Szeder Ferenc-telep.

Új sor, 1870 = Nem tudjuk azonosítani; a mai III. kerületben volt.

Új - Vajdatelep

Új utca, 1870 = Nem tudjuk azonosítani; a mai II. kerületben volt.

Új utca, 1870 = Nem tudjuk azonosítani; a mai III. kerületben volt.

● Új utca, 1906.

Ezen a néven számos utcája volt már Szentesnek, de egyikre se illett kevésbé, mint erre. Meg kellene változtatni.

Újj utca, 1860 = A Beloiannis utca végig és a Lenin út eleje. Lehetséges azonban, hogy a Kisér utca.

1765. Újj utca.

Uri utca, 1857 = Petőfi Sándor utca.

Uri utca, 1903 = Ady Endre utca.

● ÜTŐRŐ sétány, 1976.

Az új házak között nyitott gyalogutca. A nevét csak ez igazolja, mert egyébként elég ötlettelen.

1906. Debreceni utca egy valaha ott lakott családról.

Minden házat lebontották.

1861. Vásár zug. A régi Vásár, a mai Marx térre nyílt.

1857. Kis vásár zug, hogy meg lehessen különböztetni a Nagy vásár zugtól (Jövendő utca).

● ÜRGE sor, 1906.

A hivatalos névadás valószínűleg csak szentesítette a népi elnevezést.

1857. Szélső sor [?]

Üstök szeg, 1747 = Házsor vagy házcsoport a 18. sz. derekán az akkori 5. és 6. sor között. Azt vélhetjük, hogy a volt Kispiac tér körül, a mai Bocskai utca és Klauzál utca között lehetett, ott, ahonnan délre a Kisvölgy ér, északra a Görgös ér eredt.

1749. Üstök.

1765. Üstök szegh.

Vadnay Andor utca, 1942 = Burián Lajos utca.

● VAJDATELEP, 1967.

A putri választékosabb neve. Egzotikus látványosság a benzinkútnál fényképező turisták számára. Mivel a név előtagja nem személy-, hanem méltóságnév, írása így helyes.

A név korábbi lehet.

1948. Nagyvölgy. Az ér melletti lapos.

1914. Nagyvölgy-tó. Ekkor még víz borította.

VAJDA IMRE utca, 1959.

V. I. (Szentese, 1885 - Szentese, 1952): kubikos, földmunkás, a szentesi munkásmozgalom kiemelkedő vezetője. 1906-ban kapcsolódott be a földmunkásmozgalomba. 1918-ban mint bolsevik agitátort internálták. A forradalmak idején tagja volt a városi, a járási és a megyei munkástanácsnak, beválasztották a Munkás-, Katona- és Földművestanácsok Országos Gyűlésébe is. 1921-től ismét a földmunkásmozgalomban tevékenykedik, országos funkciókat is visel. Tagja az SZDP helyi vezetőségének is. Városi és vármegyei képviselő. 1944-ben a Nemzeti Bizottság elnöke, 1945-48 közt polgármester. Kiváló személyes képességei tették alkalmassá a vezetésre (CsmGy 101-103. - SzA 17., 88., 92., 93., 96., stb.).

1906. Soós utca. "Régi és ma is népes család, kik közül János 1756., 1757., 1766-ban, József pedig 1829., 1830., 1833. és 1834-ben viselt bírói hivatalt, s többen voltak közülük a kálvinista egyház gondnokai" (AE).

1861. Kormány utca. Személynev. Olykor felbukkan a régi iratokban.

1857. Kormány utca.

DR. VÁRADY LIPÓT ÁRHAD utca, 1932.

V. L. A. dr. (Temesvár, 1865 - Kalocsa, 1923): római katolikus püspök, kalocsai érsek. Teológiát végzett és tanított. Miniszteri osztálytanácsosként a nemzetiségi egyházi ügyeket intézte, és irányította a kivándorló magyarok nemzeti és egyházi gondozását célzó akciót. Vallási és egyházi jogi műveket írt (MEL 2: 955). A szentesi gimnáziumban tanult. Családjából sokan éltek Szentesen.

1920 k.: Dr. Szeder Ferenc-telep.

Varnyú köz, 1870 = Nem tudjuk azonosítani; a mai III. kerületben volt.

Városház köz, 1895 = A Köztársaság térnek az iskola és a városháza előtti útja.

VARRÓ utca, 1906.

Nem tudjuk, miért. Talán vezetőknévi eredetű. A hivatalos névadás valószínűleg csak szentesítette a népi elnevezést. 1857. Bogár köz. A B. köz megnyitásával alakult ki a Fogoly utca, a Szabadság tér, a Páva utca és a Varró utca.

Vas utca, 1870 = Nem tudjuk azonosítani; a mai I. kerületben volt.

Vásár tér, 1861 = Lásd a Vásárrszélnél.

Vásár útca, 1828 = Mecs Balogh utca.

Vásár zug, 1861 = Úttörő sétány.

(1857. Kis vásár zug.)

Vasvári - Vécsey

Vásárhelyi útca, 1857 = A Beloiannis utca és a Lenin út végig.

1906. Vásárhelyi utca = Lenin út.

1932. Vásárhelyi utca = Lenin út. a Nagyvölgytől délre.

Vásárszél, 1828 = A Marx tér és a Koszta József utca.

1830 = Vásárállás.

1838. A Vásár álláson; A Vásár környékén bellől.

1861. Vásár tér.

1870. Vásárszél = Koszta József utca.

Vass utca, 1906 = Áchim András utca.

● VASVÁRI PÁL utca, 1953.

V. P. (Tiszabüd, 1826 - Marise, 1849): forradalmár, filozófus, történész, a márciusi ifjak egyik vezére. Részt vett a 12 pont szerkesztésében és a március 15-i események irányításában. A szabadságharcban elesett (MEL 2: 972-973).

1848. okt. 1-én Kossuth és Jókai kíséretében járt Szentesen. Horváth Mihály is írt róla munkáiban.

1953 előtt: Kása-telep. Az itt kimért telkek volt tulajdonosáról.

● VECSEI utca, 1906.

A V. család a "legrégibb szentesi családok egyike, kik közül számosan viseltek bírói és egyházigazdai tisztet; közülük Mihály 1695-ben már bíró volt, mikor török, tatár és rác martalócok elől a Tiszán át Bődre futottak a szentesiek. Bíró volt János 1832-ben, Mihály 1736, 1742, 1749, 1758, 1759, 1760, 1764, 1765, 1771, 1773, 1774, 1777, 1778-ban és Zsigmond 1861-ben" (AE).

1890, 1895. Nagyvölgyparti utca, annak az északi fele a Kálvária temető bejáratáig. A N. utca ekkor magába foglalta még a Temető utca déli felét és a Sarló utcát is.

1861. n. n.

1857. Nagy völgy parti utca, úgy mint 1895-ben.

1829. Nagyvölgy parton.

1828. Nagyvölgy oldal.

● VÉCSEY KÁROLY utca, 1932.

V. K., gróf (Pest, 1807 - Arad, 1849): honvéd tábornok, az aradi vértanúk egyike (MEL 2: 978-979). Bácskai hadtestében szentesiek is harcoltak. 1849 februárjában az ő rendelkezésre rendeztek be katonai kórházat a református iskolában, a mai Kossuth téri iskolában. Ugyanő rendelte el statáriális bíróság felállítását is (Sima 2). Horváth Mihály is írt róla.

1920-as évek: Hékódi újtelep.

Végő sor, 1749 = Deák Ferenc utca.

Végő sor, 1765 = Dózsa György utca.

Verbőczy utca, 1906 = Mészáros Lázár utca.

VERES PÉTER utca, 1978. ●

V. P. (Balmaújváros, 1897 - Bp. 1970): író, publicista, országgyűlési képviselő, miniszter. Kossuth-díjas. Hatalmas irodalmi életműve és politikai tevékenysége elsősorban az agrárszegénység felemelkedését szolgálta (MIL 3: 512-513).

VILLOGÓ utca, 1890. ●

A múlt században az utcában volt kocsmának volt valamilyen villogó jelvénye vagy cégére.
1861. n. n.

VÖRÖSMARTY utca, 1906. ●

V. M. (Pusztanyék, 1800 - Pest, 1855): epikus, lírikus és drámaíró, a legnagyobb magyar romantikus költő, az MTA tagja (MIL 3: 545-556). Barta János több tanulmányt írt róla (Nyugat, 1837; Irodalomtörténet, 1950, 1951. Az 1937-1 cikk újra: Klasszikusok nyomában. Bp. 1976.). Horváth Mihály is írt róla.

1849 júliusában Bajza társaságában járt Szentesen.

1890, 1895. III. Kereszt utca. A felsőpárti hosszú, egyenes utcákat szeli át.

1861. n. n.

WESSELÉNYI utca, 1906. ●

W. Miklós báró (Zsibó, 1796 - Pest, 1850): politikai író, az MTA tagja, a reformkorban az erdélyi ellenzék vezére, a magyarországi liberális ellenzék egyik vezetője. A polgári átalakulásért és a nemzeti függetlenségért folytatott harc kiemelkedő egyénisége, az 1838. évi pesti árvíz hőse. Az ellene indított per miatt tiltakozás Csongrád vármegye nemességét is megmozgatta (MEL 2: 1042-1043). Horváth Mihály is írt róla.

1895. n. n.

ZOLNAY KÁROLY utca, 1932. ●

Z. K. (Rittberg, 1833 - Szentese, 1925): gimnáziumi igazgató, a szentesi középiskolai oktatás megszervezője. Debrecenből hívták meg 1859-ben az akkor alakuló szentesi gimnázium élére. Negyven évig tanított, neve összeforrt a szentesi köznevelődés hosszú korszakával. Nyugalomba vonuláskor a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntették ki (Nagy 241-242). Eletnagyságú képe a Horváth Mihály Gimnázium dísztermének falán függ; unokaöccse, Z. Géza festette 1926-ban. 1904-től 1912-ig a református egyház főgondnoka volt.

1908. Csongrád vármegyei telep (Széchenyi-telep, Alsóréti útelep).

Zöld fa köz, 1857 = Kígyó utca.

1861. Zöldfa köz.

Zöld fa útca, 1857 = A Horváth Mihály utca és a Munkácsy Mihály utca.

1861. Zöldfa útca.

Szerkeszti

PÉTER LÁSZLÓ

● ZRÍNYI utca, 1906.

Z. Miklós gróf (? 1508 - Szigetvár, 1566): nagybirtokos főnemes, horvát bán, főtárnokmester, a szigetvári hős (MEL 2: 1086-1087). Z. Miklós, gróf (Ozaly, 1620 - Csáktornya, 1664): költő, hadvezér és politikus. Szigeti veszedelem c. eposzában dédapja hőstetteit énekelte meg. Kórának legműveltebb és legszélesebb látókörű politikusa és legjobb magyar hadvezére is volt. Vadászbaletet áldozata lett (MIL 3: 597-606). Bár az utcát alighanem dédapjáról nevezték el, nevében mindkettőjüket tisztelhetjük. Angyal Dávid is ír a költő Z.-ről A magyar nemzet története II. Mátyástól III. Ferdinánd haláláig c. művében (Bp. 1898.). Négyesy László rendezte sajtó alá műveinek kritikai kiadását (Z. Miklós művei I. Költői művek, Bp. 1914.), és tanulmányt is írt róla A Szent István Akadémia Értesítőjében (1918).

1857. Béke utca, valószínűleg a közeli temetőkről. 1906 óta másik utca viseli ezt a nevet.

TANULSÁGOK, JAVASLATOK

Az utcanevek jellemző vonásai a város arculatának, hordozói hagyományunknak, velejárói mindennapi életünknek. Szentes utcanevérendszerét mi, szentesiek alakítottuk ki, magunknak formáltuk ilyenre, magunknak tervezzük a jövőjét is. A róla kialakított történeti kép talán segít abban, hogy jobb érzéssel, tudatosabban és megfontoltabban tegyük, mint eddig.

A városi tanács 1977. évi irányelvei - idéztük őket - helyesek, igazodnunk kell hozzájuk. Ezek keretében gondolkodva fogalmazzuk meg javaslatainkat is.

1. Védetté kell nyilvánítanunk azokat az utcaneveket, amelyek már 1906 előtt is megvoltak, s ugyanazt az utcát jelölték, amelyet ma.

2. Óvakodnunk kell a névváltozásoktól. Mai utcanevkészletünk arányai rosszak; sok azonos és hasonló nevű utca van, s még ezeken kívül is jó volna, ha néhány utcát másként neveznének. De a változtatások rendkívül költségesek, zavarják a tájékozódást, és a hivatalok adminisztrációját nagymértékben növelik. Mégis indítványozunk néhány módosítást.

3. Új utcáinknak lehetőleg szentesi vonatkozású nevet adjunk.

4. A régi utcanevek megváltoztatásakor, az új utcák elnevezésekor abból induljunk ki, hogy az utcanevadás nem az egyetlen módja a tisztelet kifejezésének. Az emberiség, hazánk és városunk több olyan személyiséget szült, aki méltó lenne rá, mint ahány utcánk van. Vannak még névtelen intézményeink is.

Helyre kell igazítani a rosszul használt utcaneveket. A jelenlegi utcák felsorolásakor ezt mi megtettük, a tanács illetékeseinek könnyű dolga lesz velük.

5. Helyes lenne, ha a személyekről elnevezett utcák nevében a kevésbé ismert névadóknak a keresztnévét is használnánk, s a táblákon legalább a kezdőbetűvel jelölnénk. Nem okoz zavart, ha a Kossuth tér és a Kossuth Lajos utca így van kiírva, de Borza József keresztnéve menthetetlenül a fedés homályába vész, ha csak Borza utcát írunk ki rá. Ez nem vonatkozik természetesen pl. a Vecseri utcára, mert a

névadók is az egész családot tisztelték meg vele.

6. Emlékeztető táblát kellene tennünk néhány utca elejére. Azokkal lehetne kezdeni, amelyek szentesi hírességekről vannak elnevezve, s egyúttal a város legrégibb utcái (pl. Tóth József, Kiss Bálint, Horváth Mihály). A tábla szövegéhez segítséget ad a Történeti utcanévtár című fejezet.

Noha többször is leírtuk, hogy óvakodnunk kell a változtatásoktól, néhány szükségesnek látszó módosítást javasolunk.

A Korszós sort Korszós utcának kellene nevezni.

Az azonos vagy nagyon hasonló utcanévek egyikét-másikát meg lehetne változtatni. A Dózsa köz elnevezés eltörlésével nem sértenénk meg semmi hagyományt. Mivel néhány tucat méterre van a régi Kisvölgy értől, felvehetné a Kisvölgy köz nevet.

A Horváth-telep házait utcákba kellene foglalni. Mivel a környéken sokan kertészkednek, itt fel lehetne eleveníteni a hajdani Kertész utca nevet.

Az Ifjúság tér nevet meg lehet szüntetni: itt már régen nincs tér.

El kell dönteni, hogy Kis utca vagy Kiss utca. A Kis változat (ez az eredeti!) az utca méretére utal, jó elnevezés, ezt kell választani.

A Mentő sor maradjon; a Mentő utca nevét Bürkös utcára lehetne változtatni, mert az a mentőgát, amely itt húzódott, a Bürkös-gát nevet viselte. Ezzel visszaállítanánk egy 1857. évi nevet.

A dr. Nagy Sándor-telep úgyis megszűnik, így nem okoz zavart. De Nagy-Sándor József nevét helyesen kell használni, így, ahogy itt van - bár egyes hiteles források Nagysándor Józsefnek is írják.

A két Myíri közül a köz nevét meg kellene változtatni. Neve nem hordoz értékes hagyományt. A köz elnevezést azonban megtarthatjuk, hogy utaljunk vele a régebbi állapotra. Mit szólnánk a Lejtő köz névhez?

A Szabadság utca nem önálló utca, ilyen nevű tér is van, egyszerűen hozzá lehetne csapni a Jövendő utcához.

Az Április 4. utca neve felesleges, mert van Felszabadulás útunk. Dátumos név lévén, használata szóban is, írásban is nehézkes. Felvehetné a Várfok utca vagy Várhát utca nevet: a határnak az ilyen nevű része néhány száz méterre van, a amúgy is félő, hogy ez a név kivész.

A Nagyhegy nyugati szélén, a vasúton túl hosszú, névtelen házsor húzódik. Nagyhegyi sor van. Nagyvölgy sor is. Itt lehetne fölleveníteni a hajdan volt Hajnal sor nevet.

A Kossuth téri fehér ház nyugat és észak felől, a lépcső keletről, a szép kis görögkeleti műemlék templom délről vesz körül egy kedves, névtelen kis terecskét. Ennek a térnek a templom védőszentjéről a Miklós tér nevet kellene adni. Szent görögkeleti vallású lakói 1784-ben szerveződtek egyházzá, templomukat 1786. december 6-án, Miklós (napján szentelték föl. Híveik és papjaik közt számos kiváló férfiú volt. Szent Miklós püspök pedig a gyermekek kedves Mikulása lett.

Többször is jeleztük már, hogy alkalmatlannak tartjuk a Beloianisz utca, a Rosenberg házaspár utca elnevezést. Az Új utca helyett is más nevet kellene találni. Többet nem akarunk felsorolni, mert ellenkezésbe kerülnénk saját elveinkkel.

Hogy megkönnyítsük a majdani utcakeresztelők dolgát, felsorolunk néhány olyan nevet, amely alkalmas arra, hogy a névtáblákra kerüljön.

BEREZVAI MIHÁLY (Szentés, 1890 - Szentés, 1944): kőműves, a szentesi munkásmozgalom kiemelkedő vezetője. Az építőmunkások szakszervezetének és az SZDP helyi vezetőségének tagja volt. 1918 novemberében beválasztották a munkástanácsba. A proletárdiktatúra idején a városi és a megyei direktórium tagja volt. A bukás után internálták, majd bíróság elé állították. Direktortársaival (Sima László, Török Sándor) az amnesztiarendelet értelmében szabadult. A későbbi zaklatások megtörték az erejét, megszűnt a kapcsolata a munkásmozgalommal. A felszabadulás után rövidesen meghalt (CsmGy 16-17. és SzÁ). Tanácsi határozat van rá, hogy utcát kell kapnia, javasoljuk a Beloianisz utcát.

FÉJA GÉZA (Szentjánospuszta, 1900 - Bp. 1978): író, publicista, szociográfus. A népi írók falukutató mozgalmának kiemelkedő alakja, a Márciusi Front egyik vezetője. Vihar-sarok c. összefoglaló munkájában (Bp. 1937.) rendkívüli bizonyító erővel mutatja be a tájegység, benne Csongrád megye, különösen Szentes gazdasági és társadalmi viszonyait. A könyv megjelenése után nemzetgyalázásért elítélte a törvényszék. Az író elleni hadjáratához Szentes akkori vezetői is csatlakoztak. Az utcaelnevezéssel jóvá lehetne tenni elődeink hibáját. Barátai a Hámán Kató úti lakótelepen kaptak utcát; a lakótelepet rövidesen új híd köti össze a Rosenberg házaspár utcával. Javasoljuk, hogy ez az utca Péja Géza utca legyen.

JÓCSÁK KÁLMÁN (Szatmár, 1876 - Bp. 1948): malommunkás, 1899-től szociáldemokrata, 1904-től a szakszervezeti mozgalomban, 1908-tól az MSZDP-ben tevékenykedett. 1918-ban, a polgári demokratikus forradalom idején Csongrád megye főispán-kormánybiztosa. A proletárdiktatúra idején a megyei direktórium tagja és megyei termelési kormánybiztos. Megkísérelte termelőszövetkezetek szervezését is. Amikor a tiszai offenzíva során Szentes felszabadult, nagyhatású toborzó beszédet mondott. A bukás után három évi börtönrre ítélték. Szabadulása után Erdélyben telepedett le. Emlékíratok (az MSZMP Párttörténeti Intézetének Archivuma, 686. f. 212. 6a.) a forradalmak szentesi történetének máig is feltáratlan, becses forrásai. (SzÁ 77). (Munkásmozg. tört. Lex. 1976. 264.) Róla az új utcát kellene elnevezni.

NÉMETH LÁSZLÓ (Nagybánya, 1901 - Bp. 1975): író, esszéista; a 20. századi magyar próza kiemelkedő képviselője (MIL 2: 346-349). Égető Eszter című regénye részben Szentesen játszódik (a regényben Sárszeg). A városunkról szóló irodalmi alkotások száma rendkívül kevés. Közülük megjelenítő erejével messze kiemelkedik a Németh László-regény néhány részlete. A Hámán Kató úti lakótelep valamelyik új utcáját kellene elnevezni róla. Ott kaptak utcát író-kortársai is.

TOPOLYA utca. Szentes testvérvárosa 1979 tavasza óta Bácska-Topolya (Jugoszlávia); a baráti kapcsolatok sokkal régebbiek. Az utcanev jól illenék a fákról elnevezett utcák sorába is.

Jó lenne, ha a keletkező új utcák nagyobb része nem személynevet kapna, hanem a lakosok találhnának jó, ízes szentesi neveket.

A fejezet utolsó részében felsoroljuk azokat a mai utcaneveket, amelyek érdemesek arra, hogy védetté nyilvánítsuk őket, mert nevük régi és értékes hagyományt őriz. Ezek:

Céhház utca (1906)
Csillag utca (1857: Csillag köz)
Epres sor (1906)
Gógány utca (1857: Gógány sor)
Ilona-parti út (1977)
Kasza utca (1906)
Kéreg utca (1906)
Kisér utca (1906). De a mai Sáfrán Mihály utcát Kisér sornak nevezték már 1745-ben.
Kispaté út (1977)
Kishát utca (1906)
Korsós sor (1883)
Kötő utca (1906)
Kurca sor (1932) De a Kurca másik partján: Kurtza sor /1745/
Liget sor (1966)
Mentő sor (1906)
Nagybürgös utca (1857)
Nagyhegyi sor (1932)
Nagyörvény utca (1857)
Nagypaté út (1877)
Nagyvölgy sor (1870)
Örvény sor (1857)
Pintér utca (1857)
Sárgaparti utca (1968)
Sarló utca (1906)
Szent Anna utca (1906)
Szilfa utca (1857: Szilfa köz)
Temető utca (1857)
Úrge sor (1906)
Villogó utca (1890)

Ha az illetékesek elfogadnák előbbi javaslatainkat, akkor védetté kellene még tenni a következő neveket:

Kisvölgy köz (1792: Kis Vögy parton)
Kertész utca (1861)
Bükkös utca (1857)
VárfoK utca vagy Várhát utca
Hajnal sor (1765)
Miklós tér

Áchim András 54 80 87
 Ady Endre 42 43 45-47 49
 51 53 81 87
 Álmos 89
 Ambrus Albert 42 47 50
 Andrásy Gyula 39 90
 Angyal Dávid 88 90 94 98
 115 127 135 141
 Szent Anna 83 133
 Anonymus 89 104
 Antal Endre 57 59
 Apponyi Albert 47 119
 Arany János 27 81 88 106
 126
 Árpád 79 89
 Árvai Bálint 53 80-82 84
 Attila 79 89 96
 Aulich Lajos 80 90
 ● Babits Mihály 127
 Babós család 82 90
 Bacsó Béla 81 90 131
 Bajcsy-Zsilinszky Endre 79
 90
 Bajza József 141
 Balázsovits Norbert 71
 Bálint László 30 82 90 120
 Bella Imre 47
 Balogh János 22 39 82 91
 Baross Gábor 32 79 91
 Barta Gábor 98
 Barta István 98 114 115
 Barta János 87 88 106 107
 124 126 141
 Barta László 70 86 94 113
 132
 Bartha János 55 82 88 114
 Báthori István 31 79 91
 Batthyány Lajos 29 39 79
 92 121 133
 Béládi István 26 82 92
 Beloiannis, Nikosz 79 92
 Bem József 31 78 79 93
 Bényi László 115
 Bercesényi Miklós 27 80 93
 Berezsai Mihály 55 57 82
 147
 Berzsényi Dániel 25
 Bethlen Gábor 26
 Bihari János 81 93
 B. Molnár Gergely 50
 Bocskai István 26 79 93

Borbás Lajos 50
 Boros Sámuel 26 82 94 107
 135
 Borsos Miklós 115
 Borza József 82 94 141
 Böszörményi Imre 122
 Budai Nagy Antal 54 80 94
 Bugyi Antal 42
 Burián Lajos 20 51 82 95
 Buzi János 92
 ● Cicatricis Lajos 28 42 53
 89 137
 Csaba 83 96
 Csákó János 69
 Csallány Gábor 42 84 96
 107
 Csányi László 33
 Csergő Károly 42
 Cseuz Béla 49 82 96
 Csillag Lakos István 117
 Czecc János 33
 ● Damjanich János 80 96 123
 Dankó Pista 81 96
 Darvas József 57 81 97
 Deák Ferenc 27 39 79 97
 113
 Dél Ebéd 9
 Délő Nagy Bálint 50
 Derzsi Kovács Jenő 83 97
 Dessewffy Arisztid 80 97
 Dessewffy Aurél 80 97
 Dobó István 80 98
 Dobóczy I. 72
 Dóczi János 69
 Dósa Molnár Mihály 28 82
 98
 Dózsa György 42 43 45 80
 98
 Dózsa Lajos 98
 Drahos István 81 99
 Dugovics Titusz 80 99
 ● Egan Ede 48 100
 Elekes János 82 99
 Emberből lett Szűcs 9
 Endre Béla 133 137
 Engels Frigyes 57 118 119
 Eötvös József 31
 Erdei Ferenc 57 81 99
 Erdei Mihály 51 52

Erkel - Lahner

Erkel Ferenc 28
Erzsébet királyné 24 116
Esze Tamás 80 99
Ete 104

● Parkas Antal 81 90
Parkas Mihály 26 82 100
Péjs Géza 148
Pekete Márton 129
Pekete Nagy Antal 98
Pényes Elek 88
Pilep Antal 111
Frangepán Ferenc 79 101
Putó Zoltán 82 102

● Geál István 82
Geray János 27
Gecsenyi Lajos 86 132
Gillicze Antal 122
Gillicze László 92
Gizella királyné 92
Gömbös Gyula 118
Gyenes Péter 52
Gyulai Pál 124

● Habsburg ház 46 101 133
Habsburg

III. Ferdinánd 141
V. Ferdinánd 119
Ferenc József 88 116
III. Károly 119
II. Mátyás 141

Hajdú Lajos 83 103
Halász Szabó Lajos 42
Hámán Kató 55 81 103
Harruckern Ferenc 87
Harruckern János György 9

48 51 53 87
Hegedűs László 81 104 136
Hegedűs Loránt 87

Heltai Ferenc 48 95
Horthy István 87
Horthy Miklós 47 87 90
Horváth Gyula 92

Horváth Mihály 80-82 86 90
92-94 96-98 105 112-114
116 117 121 123 126-128
130 133 135 140 141 146

Hunyadi család 106
Hunyadi János 25 80 99
105 120

Szent Ilona 106
● Ilosvai Selymes Péter 106
Szent Imre 92
Irányi Dániel 28
Isten adta 9
Szent István 92

● Jándy Ferenc 71
Jézus Krisztus 133
Jócsák Kálmán 148
Jókai Mór 25 27 81 87 94.
107 114

Jószai Sándor 50
József Attila 81 107
Juhász Gyula 81 107 122
124

● Kádár Sándor 55 82 108
Kálmán Mihály 69
Kalpagos Szabó Imre 99
Kálvin János 78 79
Károlyi család 13 32 115
Károlyi György 92
Károlyi Mihály 57

Kátai család 82
Kátai Pál Imre 42 47
Kátai Pál József 108
Kazinczy Ferenc 28
Kemény Zsigmond 32
Keresztes János 109
Keresztes Mihály 109
Keresztes Nagy János 52
Kérll Vilmos 70

Kilián György 81 109
Kinizsi Pál 31 80 104
Király László 42
Kisfaludy Stróbl Zsigmond
105

Kiss Bálint
festő 111
lelkész 24 82 111 146
Kiss Ernő 80 112
Kiss Zsigmond 103
Klapka György 80 112 135
Klauzál Gábor 25 39 79 80
113

Knežich Károly 80 113
Kocsis Ferenc 58
Kocsis Pál 14 15
Koncz Antal 136
Kossuth Lajos 20 21 25
79 80 87 112 114 117 135
Kosztás József 81 114 122
Kosztolányi Dezső 124
Kölcsey Ferenc 81 115
Kristó Nagy István 35 82
116

Kun Béla 57
● Kúrtösi Imre 50
Labádi Sándor 57
Lahner György 80 117

Lakos család 82
 Lakos Imre 21 22 82 117
 Lakos István 42
 Szent László 31
 Lavotta János 31 118
 Lázár Vilmos 80 118
 Lélhel 25
 Leiningen-Westerburg Károly
 80
 Lenin, Vlagyimir Iljics 78
 79 118
 Lenkei János 119
 Luther Márton 126 136
 Magyarai Imre 81 119
 Malinovszkij, Rogyion Jakov-
 levics 54 136
 Managarov, I. M. 54 136
 Mann, Thomas 99
 Szűz Mária 133
 Márki Sándor 92
 Martinovics Ignác 43 45 46
 Marx Károly 78 79 118 119
 Máteffy Ferenc 82 120
 Mátyás király 33 48 79 109
 120
 Mecs Balogh István 82 120
 Médi Mihály 69
 Mészáros Lázár 80 121
 Mészáros Lőrinc 54 80 121
 Mikecz János 50 51 52
 Mikecz Mihály 82 121
 Szent Miklós 147
 Miskolczy Jenő 92
 Molnár Jenő 43 45
 Móra Ferenc 81 121
 Móricz Zsigmond 57 81 122
 Munkácsy Mihály 81 114 122
 Mussolini, Benito 49 73 131
 Müller Ignác 101
 Nadas Aladár 72
 Nadasdy Ferenc 79 122
 Nagy Imre
 esztergályos 25
 szerkesztő 70 71 86 89
 90 91 92 95 96 101 102
 103 108 111 116 119 120
 126 128 129 134 137 141
 Nagy József 23
 Nagy Sándor 104
 Nagy-Sándor József 80 123
 146
 Nagyajtói István 107 122
 Négyesi Imre 42 49

Négyesy László 81 87 88
 124 126 141
 Németh László 148
 Nyíri család 124
 Nyíri Antal 70 86 89 91
 92 94 123 124
 Nyíri József 15 88
 Nyíri Sándor 124
 Ond 104
 Pacher János 102 125
 Páhi Ferenc 5 15 16 56 71
 72
 Pásztor János 116
 Pataki család 82 125
 Pataki Imre 125
 Pataki József 125
 Páthi Miklós 81 82 111
 Péter László 78
 Petőfi Sándor 21 39 46 81
 117 125 126
 Petrovics Soma 82 126
 Pólya Lőrinc 82 126
 Pöltenberg Ernő 80 127
 Pulszky Ferenc 97
 Purjesz Zsigmond
 id. 48 100
 ifj. 100
 Rác János 69
 II. Rákóczi Ferenc 27 79
 127
 Rosenberg házaspár (Julius
 és Ethel) 128
 Rothermere, Harold Sidney
 47 48 118
 Rozgonyi István 82 128
 Rózsa Ferenc 81 128
 Rudnay Gyula 133 137
 Ruttkai 69
 Rázs Molnár Ferenc 82 128
 Sadoveanu, Mihail 99
 Sáfrán Mihály 82 128
 Ságvári Endre 81 129
 Salldai Imre 81 128
 Sarkadi Nagy Antal 29 107
 Sarkadi Nagy Mihály 82 129
 Schneider Miklós 86 132
 Schweidel József 80 130
 Semmelweis Ignác 56
 Shakespeare, William 136
 Sima Ferenc 43 45 46 130
 136
 Sima László 51 52 69 82 86
 87 89 94 95 107 121 131
 134 140 147

Simonyi - Zsoldos

Simonyi Ernő 30 94 127
 Somogyi Béla 81 90 131
 Soós család 139
 Soós János 139
 Soós József 139
 Stammer Sándor 35 100
 Szalai Pál 128
 Szántó Kovács János 54 80
 81 132
 Széchenyi István 17 34 39
 48 52 54 57 98 101 118
 Szeder Imre 129
 Szegi József 47
 Székely János 69 70
 Szemere Bertalan 39 79
 105 133
 Szent
 Anna 83 133
 Ilona 106
 Imre 92
 István 92
 László 31
 Miklós 147
 Szigeti István 82 134
 Szilágyi Erzsébet 120
 Szondi György 80 134
 Szőke Ferenc 42 43 44 47
 49 52
 Szőlősi Nagy János 70
 Szukfill Ferenc 70
 Szűrszabó Nagy Imre 26 82
 134
 Szűz Mária 133
 Tancsics Mihály 42 43 47
 80 81 134
 Teleki László 79 112 135
 Teleki Pál 49 118
 Temesváry István 14
 Thököly Imre 30
 Tisza István 47 94 131
 Tolbuhin, Fjodor Ivanovics
 54 78 136
 Toldi Miklós 32 80 88 106
 132

Tompa Mihály 27
 Tóth Árpád 124
 Tóth Gergely 83 102
 Tóth István 114
 Tóth József 26 81 136 146
 Török György 9 69
 Török Ignác 80
 Török Sándor 82 137 147
 Türr István 33
 Uhlár István 82 137
 Váczi István 69
 Vadnay Andor 43 45-49 95
 Vajda Antal 42
 Vajda Imre 47 50 82 139
 Várady Lipót Árpád 82 139
 Vasvári Pál 25 33 81 87
 114 120 140
 Vaxman István 50
 Vecseri család 82 140
 Vecseri János 140
 Vecseri Mihály 140
 Vecseri Zsigmond 140
 Vécsey Károly 80 140
 Végső Sándor 52
 Verbőczy István 88 121
 Veres Péter 57 81 141
 Vertics József 69
 Virágos Antal 52
 Vörösmarty Mihály 29 81
 141
 Wesselényi Ferenc 101 102
 Wesselényi Miklós 26 79
 141
 Zalán 89
 Zolotay Elemér 86
 Zichy Antónia 92
 Zolnay Géza 141
 Zolnay Károly 83 141
 Zrínyi Miklós
 a költő 141
 a szigetvári hős 80 141
 Zrínyi Péter 101
 Zsíros Katalin 71 86
 Zsoldos Ferenc 47

Csak a nem utcanévként előforduló személyneveket tartalmazza.

TARTALOM

Bevezetés	5
Az utcanévadás története	7
Eleink utcanevei	9
A tartós utcarend kialakulása 1850-1870	14
Az 1906. évi nagy rendezés	20
Az új lakótelepek és az 1932. évi névadás	40
A felszabadulás után 1945-1960.	49
Napjaink utcanévadása 1961-1978.	55
A mai utcajegyzék 1978. december 31.	61
Jegyzetek	69
Névcsoportok	75
Történeti utcanévtár	85
Tanulmányok, javaslatok	143
Névmutató	151

A szentesi városi tanács megbízásából
kiszálla a Somogyi-könyvtár
Felelős kiadó Tóth Béla
Gépelte Czékus Klára
Megjelent 500 példányban
9 A/5 ív terjedelemben
a Kiadói Póligazgatóság
49 528. sz. engedélyével
a Somogyi-könyvtár és a DÉMASZ
közös xerox-rotó
sokszorosító műhelyében
Felelős vezető Gabnai János

A régi felsőparti utcák névváltozásai

	1731	1733	1745	1746	1747	1749	1765	1828	1838-39	1857-61	1870	1890-95	1906	1932	1942	1945 és ma
1.	[1. sor]				Kurtza sor	Révbeliek		Kurtza part	Kurtza út	Kurtza part	Kurtzpartti		Tóth József utca	Tóth József utca		Tóth J. utca
2.	[2. sor]	2 dik sor	Második sor	Másod. Kurtza sor	Másod. sor	Második sor	Második sor		Hanka János uttrája	Templom köz	Templom köz	Templom utca	Kurtzpartti utca	gr. Tisza István utca		Sima F. utca
3.	3 dik sor	3 dik sor	Harmadik sor	Harmad. sor	Harmad. sor	Harmadik sor	Harmadik sor		Piertz útca	Felső piac útca	Hagypiac útca	Felsőpiac útca	br. Harruckern utca		Horthy I. utca	Ady Endre utca
4.	4 dik sor	4 dik sor	Negyedik sor	Negyed. sor	4 dik sor	Negyedik sor	Negyedik sor			Zöld fa útca	Zöldfa útca	Zöldfa útca	Horváth Mihály utca			
5.	Ötödik sor	Külső sor	Ötödik sor	Ötödik sor	Ötödik sor	Ötödik sor	Ötödik sor			Kigyó útca	Kigyó útca	Kigyó útca	Bocskai utca		Bocskai utca	
6.			Hatodik sor	Hatodik sor	Hatod. sor	Hatodik sor	Hatodik sor	Kisvölgy oldal(?)	Kis Völgy menti	Kis völgy parti útca	Kisvölgy-parti útca	Kisvölgy utca	Klauzál utca		Klauzál utca	
7.			Külső sor	Külső sor	Külső sor	Temető sor / Felsőparti sor/	Temető sor	Szarkás utca	Szarkás utca	Szarkás útca	Szarkás utca	Szarkás utca	Rákóczi Ferenc utca			
8.							Hajnal utca			Iskola útca	Iskola utca	Iskola utca	Deák Ferenc utca		Deák Ferenc utca	
9.							Végző sor	Korsós utca	Korsós utca	Korsós útca	Korsós utca	Korsós utca	Széchenyi utca			Bocskai György utca
10.							Külső sor		Széles útca	Hajnal útca	Hajnal utca	Hajnal utca	Bercsényi utca		Bercsényi utca	
11.									Széles útca	Széles sor	Széles sor	Széles sor	Jókai utca		Jókai utca	

Csongrád megyei könyvtári füzetek

Szerkeszti Péter László

1. Skaliczki Józsefné: Zeneművek ajánló alapjegyzéke. 1974. 32 p.
2. Herczeg Mihály: A hódmezővásárhelyi határ kialakulásának vázlatos története. 1974. 40 p.
3. Szabó Imre: Újabb pótlások Szeged felszabadulásának bibliográfiájához. 1975. 41 p.
4. Huszka Lajos: Szatymazi szőlőhegyek. 1975. 40 p.
5. Százéves a Somogyi-könyvtár. Dokumentumok. 1977. 80 p.
6. Palásti Pál: Csongrádi házak oromdíszei. 1977. 46 p.
7. Krónikák a régi Csongrádról 1704-1901. 1977. 54 p.
8. Szentesi tanulmányok. Az 1975. évi honismereti napok előadásai. 1977. 100 p.
9. Ménési Lajosné: Délvidéki Szemle. Repertórium, 1942-1944. 1977. 84 p.
10. Barta László: A szentesi örökváltság. 1979. 101 p.
11. A szentesi honismereti napok előadásai, 1977. 1979. 85 p.
12. Barta László-Páhi Ferenc: Szentes utcanevei. 1980. 155 p.

[illegible]